

RAPORT KOŃCOWY

*Badanie ewaluacyjne pt.
„Ocena efektów oddziaływania projektów realizowanych w ramach
Priorytetu II LRPO Działanie 2.5 Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji
otoczenia biznesu na ostatecznych adresatów wsparcia”*

Opracowanie:

Konsorcjum firm:

**Zachodniopomorska Grupa Doradcza Sp. z o. o.
Zachodniopomorska Pracownia Badawcza Marta Rzeczkowska-Owczarek**

Zespół w składzie:

Daniel Owczarek
Marta Rzeczkowska-Owczarek
Anna Dmowska
Aleksandra Irańska
Łukasz Kosmala
Emilia Pokropińska
Maria Sienkiewicz

Szczecin, czerwiec 2013 rok

1

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Lubuskie
Warte zachodu

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści

STRESZCZENIE	3
SUMMARY	8
KONCEPCJA I METODOLOGIA BADANIA	13
WYNIKI BADANIA	19
1. ADEKWATNOŚĆ I UŻYTECZNOŚĆ WSPARCIA MŚP W RAMACH DZIAŁANIA 2.5 LRPO	19
1.1. Potrzeby lubuskich przedsiębiorców a rynek instrumentów finansowych oraz zewnętrznych źródeł kapitału w województwie lubuskim	19
1.2. Oferta instytucji otoczenia biznesu w województwie lubuskim	81
2. OSIĄGNIĘTE ORAZ POTENCJALNE EFEKTY WYNIKAJĄCE Z REALIZACJI INWESTYCJI W RAMACH DZIAŁANIA 2.5 LRPO	91
3. WSPARCIE INSTRUMENTÓW ZWROTNYCH ORAZ INSTYTUCJI OTOCZENIA BIZNESU W PRZYSZŁEJ PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ	104
WNIOSKI I REKOMENDACJE	114
SPIS TABEL	118
SPIS RYSUNKÓW	120

STRESZCZENIE

Niniejsza ewaluacja ma na celu określenie dotychczasowych efektów realizowanych działań oraz przedstawienie Instytucji Zarządzającej rekomendacji istotnych z punktu widzenia dalszego wdrażania Programu.

Wyniki badania ewaluacyjnego mogą być w przyszłości wykorzystane w praktyce do poprawy stosowanych w ramach Programu rozwiązań oraz przede wszystkim przy planowaniu kolejnych działań związanych z programowaniem nowej perspektywy finansowej (zebranie w jednym dokumencie doświadczeń wynikających z aktualnie realizowanych/zrealizowanych inwestycji w ramach sektora MŚP stanowić może źródło informacji o tym, jakie rozwiązania i mechanizmy okazały się skuteczne w obecnej perspektywie, przy podejmowaniu decyzji odnośnie formy i zakresu wsparcia tego sektora w przyszłości). W ramach Działania 2.5 przeprowadzony został 1 nabór wniosków w ramach procedury konkursowej oraz wybrano do dofinansowania 6 inwestycji w ramach indywidualnego trybu wyboru projektów.

W związku z powyższym niniejsze badanie jest próbą identyfikacji i oceny dotychczasowych, już ujawnionych efektów realizacji Działania 2.5, jak również przeprowadzenie prognozy potencjalnych efektów wsparcia zarówno bezpośrednio dla rynku funduszy pożyczkowych/poręczeniowych jak i przedsiębiorców województwa lubuskiego.

Głównym celem badania jest ocena efektów uzyskanych dzięki realizacji Działania 2.5 przez końcowych adresatów wsparcia. Zakres badania dotyczy:

- oceny adekwatności i skuteczności wsparcia MŚP za pomocą instrumentów inżynierii finansowej i ich znaczenia w procesie inwestycyjnym przedsiębiorstw,
- efektywności wsparcia MŚP za pośrednictwem instytucji otoczenia biznesu,
- wpływu projektów realizowanych w ramach Działania 2.5 na wzrost konkurencyjności, stabilizacji i umocnienia pozycji firm na rynku w regionie i w kraju.

Raport został sporządzony według dostępnych, aktualnych danych.

Wykorzystanie instrumentów finansowych w procesie wdrażania Funduszy Europejskich zakłada odejście od tradycyjnego dotacyjnego wsparcia beneficjentów na rzecz instrumentów zwrotnych, poprzez wsparcie pośredników finansowych (np. funduszy pożyczkowych, poręczeniowych czy funduszy miejskich), którzy transferują środki do ostatecznych odbiorców.

Łącznie na instrumenty finansowe w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych 2007-2013 przeznaczono, wg stanu na koniec 2012 r., 4 275,9 mln PLN, z czego 3 544,5 mln PLN stanowią środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W województwie lubuskim dokapitalizowano 4 instytucje: 3 fundusze pożyczkowe i 1 fundusz poręczeniowy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (UE) w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, Priorytet II *Stymulowanie wzrostu inwestycji w przedsiębiorstwach i wzmocnienie potencjału innowacyjnego*, Działanie 2.5 *Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu*. W ramach powyższego Działania dofinansowanie uzyskały następujące typy projektów:

- I typ – projekty dotyczące rozwoju regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu, w tym tworzenie nowych IOB (projekty inwestycyjne),

- II typ – projekty dotyczące tylko dokapitalizowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych:
 - Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (data realizacji: 2009 - 2015, kwota: 10 mln PLN)
 - Lubuski Fundusz Pożyczkowy działający w strukturach Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. (data realizacji: 2009 - 2014, kwota: 10 mln PLN)
 - Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie (data realizacji: 2009 - 2013, kwota: 3 mln PLN)
 - Fundacja "Przedsiębiorczość" (data realizacji: 2010 - 2013, kwota: 2,85 mln PLN)

Głównym celem udzielanych pożyczek z udziałem środków w ramach Działania 2.5 LRPO było zaspokajanie potrzeb inwestycyjnych przedsiębiorstw charakteryzujących się innowacyjnością. Pożyczki obrotowe były udzielane na konkretny cel: zakup towarów i materiałów, zaś przedsiębiorca ten cel musiał w precyzyjny sposób określić. Pożyczki na cele obrotowe charakteryzowały się krótszym terminem spłaty i mniejszą kwotą udzielanej pożyczki. Według opinii przedstawicieli funduszy zapotrzebowanie przedsiębiorców na środki obrotowe jest dużo większe niż obecnie udzielone, a ponadto potrzebują oni środków obrotowych na finansowanie bieżącej działalności bez określania celu ich wydatkowania, a jedynie dążenie do podniesienia swojej bieżącej płynności.

Zgodnie z opinią respondentów z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych oferta tych instytucji nie w pełni odpowiada na potrzeby lubuskich przedsiębiorców. Fundusze przy udzielaniu pożyczek kierują się oceną ryzyka kredytowego oraz możliwością zabezpieczenia udzielanej pożyczki. Dlatego też dla przedsiębiorców dopiero co rozpoczynających swoją działalność gospodarczą i nie mających historii, finansowanie instrumentami zwrotnymi jest często nieosiągalne – nie posiadają oni wymaganego przez fundusze zabezpieczenia pożyczki.

Z przeprowadzonej analizy wyłania się następujący profil przedsiębiorcy, korzystającego z pożyczki udzielanej przez dokapitalizowane w ramach Działania 2.5 LRPO fundusze pożyczkowe:

Podmiotem najczęściej sięgającym po wsparcie w formie pożyczek było mikroprzedsiębiorstwo z branży usługowej, realizujące działalność gospodarczą powyżej roku, na obszarze miejskim. Wielkość zaciąganej przez nie pożyczki wynosiła zwykle od 100 tys. do 200 tys. PLN, z kolei cel na jaki była pozyskiwana, stanowiły działania inwestycyjne.

Na podstawie przeprowadzonej analizy wyłania się następujący profil przedsiębiorcy, korzystającego z drugiego rodzaju instrumentu inżynierii finansowej – poręczenia, udzielanego przez dokapitalizowany w ramach Działania 2.5 LRPO fundusz poręczeniowy:

Podmiotem najczęściej sięgającym po wsparcie w formie poręczeń było mikroprzedsiębiorstwo z branży usługowej, realizujące działalność gospodarczą powyżej roku, na obszarze miejskim. Wielkość zaciąganego przez nie poręczenia mieściła się zwykle w przedziale od 50 tys. do 100 tys. PLN, a cel, jaki finansowany był zabezpieczonym zobowiązaniem, stanowiły działania inwestycyjne.

Generalnie, wszyscy przedstawiciele funduszy są zgodni, iż efekt wsparcia w ramach Działania 2.5 LRPO jest pozytywny i wyrażają nadzieję na możliwość pozyskania takiego wsparcia w kolejnej perspektywie finansowej.

Oferowane na rynku produkty finansowe są zdecydowanie trudniej dostępne dla małych i średnich przedsiębiorstw, aniżeli pożyczki i poręczenia oferowane przez dokapitalizowane regionalne fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. Wynika to z faktu, iż oferta funduszy dedykowana jest przedsiębiorcom z sektora MŚP, tym samym parametry pożyczek i poręczeń są dostosowane do potrzeb i zdolności kredytowej niniejszej grupy podmiotów. W przypadku odmowy udzielenia kredytu przez bank, z uwagi na wysokie ryzyko kredytowe, czy też brak historii kredytowej, fundusze pożyczkowe stanowią alternatywne źródło pozyskania środków finansowych. Ponadto, w odniesieniu do nowopowstałych firm oraz przedsiębiorstw, nie posiadających historii kredytowej oraz podmiotów, oczekujących szybkiego rozpatrzenia wniosku i prostszych procedur ubiegania się o pożyczkę, fundusze pożyczkowe stanowią optymalną, a często wręcz jedyną możliwość pozyskania środków finansowych.¹

Realizacja projektów przez lubuskich przedsiębiorców z udziałem pożyczek/poręczeń udzielonych ze wsparcia w ramach Działania 2.5 LRPO Funduszy przyniosła im w większości oczekiwane efekty w postaci wzrostu przychodów, zwiększenia konkurencyjności firmy na rynku, zwiększenia innowacyjności, czy też zwiększenia zatrudnienia.

Lubuski Fundusz Pożyczkowy został dokapitalizowany w 2009 r. ramach Działania 2.5 LRPO, kwotą 10 mln PLN, w ramach której w okresie 2009 r. – 2014 r. ma za zadanie udzielić pożyczek co najmniej 60 przedsiębiorstwom z sektora MŚP, mającym siedzibę na terenie RP i realizującym przedsięwzięcia na obszarze województwa lubuskiego. Liczba udzielonych pożyczek ze środków pozyskanych przez fundusz w ramach Działania 2.5 LRPO, na koniec grudnia 2012 r. wyniosła 90, o łącznej wartości 12,5 mln PLN. Fundusz wsparł tym samym 79 przedsiębiorstw, w tym 68 – mikro, 9 – małych i 2 średnie firmy i w pełni osiągnął założone w projekcie rezultaty.

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości, działający przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach, w ramach projektu pt.: „Dokapitalizowanie Funduszu Pożyczkowego w Żarach – systemowe wsparcie sektora MŚP” (Działanie 2.5 LRPO na lata 2007-2013), zobowiązał się wesprzeć co najmniej 20 przedsiębiorstw, udzielając im pożyczek na łączną kwotę 3 mln PLN. Liczba pożyczek udzielonych w ramach środków pozyskanych przez fundusz od daty rozpoczęcia realizacji powierzonego zadania do końca grudnia 2012 r. wyniosła 23, o łącznej wartości ponad 2 mln PLN. Fundusz wsparł tym samym 23 mikroprzedsiębiorstwa. Realizacja wskaźników dla funduszu, w opinii przedstawicieli samej instytucji, nie jest zagrożona.

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości, działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie, został dokapitalizowany w 2009 r. w ramach Działania 2.5 LRPO na lata 2007-2013, kwotą 3 mln PLN, w ramach której w okresie 2009 r. – 2013 r. zobowiązany był udzielić pożyczek co najmniej 50 przedsiębiorstwom z sektora MŚP o łącznej wartości 3,16 mln PLN. Fundusz na dzień 31 grudnia 2012 r. osiągnął już zakładane rezultaty udzielając, od początku realizacji Działania 2.5 LRPO, 72 pożyczki (71 mikroprzedsiębiorstwom i 1 małemu przedsiębiorstwu), o łącznej wartości 4,47 mln PLN.

Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., działający w Zielonej Górze, dokapitalizowano w ramach Działania 2.5 LRPO na lata 2007-2013 kwotą 10 mln PLN, w ramach której w okresie 2009 r. – 2015 r. ma za zadanie wesprzeć 96 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z regionu. Aktualna liczba poręczeń udzielonych w ramach środków pozyskanych przez Fundusz

¹ http://www.podatnik.info/publikacje/bank_odmowil_kredytu_wesz_pozyczke_z_regionalnych_funduszy_pozyczkowych,moja_firma,dotacje_dla_firm,705fb

z Działania 2.5 LRPO (stan na koniec grudnia 2012 r.), wynosi 92, o łącznej wartości 12,8 mln PLN. Fundusz wsparł tym samym 77 mikro, 14 małych i jedno średnie przedsiębiorstwo.

W ramach udzielonego wsparcia trzy z czterech funduszy pożyczkowych/poręczeniowych osiągnęły zakładane rezultaty, tzn. wsparły określoną minimalną liczbę przedsiębiorców i udzieliły pożyczek na kwotę większą niż kwota udzielonego dokapitalizowania. Z dużym zatem prawdopodobieństwem osiągnięty zostanie zakładany efekt mnożnikowy wdrożonych instrumentów inżynierii finansowej, czyli wielokrotne wykorzystanie tego samego pieniądza na wsparcie większej ilości przedsiębiorców.

Realizowane w ramach Działania „Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu” projekty zapewniają osiągnięcie celów strategicznych Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, tj.:

- wpływają na rozszerzenie zakresu usług/ofert oraz dostępność przedsiębiorców z sektora MŚP,
- wpływają pozytywnie na pobudzenie działań innowacyjnych prowadzonych przez MŚP (nabywanie patentów, wyników badań itp.),
- wpływają na kompleksowość świadczonych usług i przyczynią się do nawiązania współpracy pomiędzy MŚP a instytucjami naukowymi, jednostkami badawczymi, uczelniami itp.

W wyniku realizacji Działania możliwe jest zaoferowanie lubuskim przedsiębiorcom szerokiego wachlarza wsparcia, w tym doradztwa oraz wsparcia finansowego przy realizacji inwestycji, szczególnie w zakresie innowacji. Odbiorcami ostatecznymi pomocy w postaci pożyczek, poręczeń kredytowych są bowiem mikro, mali i średni przedsiębiorcy w rozumieniu Załącznika I do Rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r., spełniający warunki regulaminowe instytucji udzielającej pomocy.

W raporcie kohezyjnym przedstawionym przez Komisję Europejską zawarto propozycje zmian w finansowaniu polityki strukturalnej w ramach budżetu na lata 2014-2020. Jednym z pięciu rozwiązań służących lepszemu wydatkowaniu środków z funduszy strukturalnych, jest większe i szersze zastosowanie instrumentów inżynierii finansowej (zwrotnych instrumentów finansowych). W przypadku środków dla przedsiębiorstw wskazano, że dla bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego winny być stosowane zwrotne instrumenty finansowe, zaś środki bezzwrotne mają zostać ukierunkowane na projekty o wysokim potencjale innowacyjnym, które w warunkach rynkowych mogłyby mieć trudności w pozyskaniu finansowania zwrotnego.

Wyniki badania (m.in. odpowiedzi respondentów wywiadów IDI i FGI) wskazują wyraźnie na konieczność rozszerzenia zastosowania instrumentów inżynierii finansowej, w szczególności poprzez zapewnienie gotowych schematów wsparcia łączonego. Wsparcie łączone odnosi się nie tylko do najprostszego połączenia – finansowanie wkładu własnego projektu dotacyjno-pożyczką, ale również do bardziej zaawansowanych rozwiązań. Respondenci nawiązywali do testowanej na poziomie krajowym (Działanie 4.3 PO IG) idei kredytu technologicznego, w ramach którego po realizacji przedsięwzięcia i uzyskaniu określonych rezultatów część kapitału kredytu spłacana jest w postaci tzw. „premi technologicznej”. Sugerowano wręcz instrumenty dotacyjno-pożyczkowo-poręczeniowe. Ewentualne umorzenie (premia, dotacja) stanowiłoby czynnik mobilizujący do terminowego regulowania zobowiązań płynących z instrumentu, ale również ewentualną premię za dodatkowe efekty (np. znaczne zwiększenie zatrudnienia, innowacyjność).

Możliwość zagwarantowania ciągłej dostępności i równocześnie wielokrotnego wykorzystania tych samych środków w ramach instrumentów inżynierii finansowej, niewątpliwie przesądzą o konieczności ich utrzymania w systemie wsparcia przedsiębiorczości w RPO – Lubuskie 2020.

W ramach badania zostały wypracowane następujące rekomendacje:

- Precyzyjne określenie warunków wyjścia funduszy w taki sposób, aby mogły one zapewnić ciągłość finansowania dla przedsiębiorców (Wsparcie dla funduszy pożyczkowych /poręczeniowych po dokonaniu przez nie jednokrotnego obrotu środkami oraz po przeprowadzeniu analizy efektywności wykorzystania środków z pozytywnym wynikiem, powinno zostać do dyspozycji funduszy i być wykorzystywane na ten sam cel),
- Budowanie struktury sieciowej pomiędzy pośrednikami finansowymi, zaangażowanie większej ilości instytucji w proces wdrażania (Zaangażowanie banków komercyjnych w system wdrażania instrumentów finansowych (np. poręczenie globalne, pożyczka globalna)),
- Zwiększenie wiedzy przedsiębiorców na temat oferty instrumentów inżynierii finansowej oraz korzyści z nich płynących (Stworzenie systemu spójnej sieciowej informacji o instrumentach inżynierii finansowej oferowanych przy wsparciu RPO),
- Stworzenie sieci IOB składającej się z podmiotów o określonych zakresach specjalizacji, które wobec przedsiębiorców funkcjonowałyby pod wspólną „marką” (Wprowadzenie instrumentu dotacyjnego wspierającego tworzenie sieci współpracy i wzajemnej promocji oferty pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu opartej na ich specjalizacji),
- Wdrożenie mechanizmów ułatwiających dostęp do kapitału dla przedsiębiorców nie posiadających wystarczających zabezpieczeń (Stworzenie możliwości poręczenia pożyczki udzielonej z funduszu pożyczkowego),
- Zwiększenie dostępu do kapitału dla firm w początkowej fazie działalności (Identyfikacja grup przedsiębiorców o szczególnych potrzebach (stworzenie instrumentów zwrotnych dedykowanych np. podmiotom w pierwszych 12 miesiącach działalności)).

SUMMARY

This evaluation is to determine the current results of ongoing activities and to present recommendations to the Managing Authority relevant to the further implementation of the Programme.

In the future the results of the evaluation can be used to improve solutions used in the framework of the Programme and, above all, when planning the next steps for programming the new financial perspective (gathering in one document the experience of the ongoing / completed investments within the SME sector can be a source of information about effective solutions and mechanisms, when deciding on the form and scope of support for this sector in the future). Within Measure 2.5 there was carried out one call for proposals and six individual investments within the project selection were selected for funding.

Therefore, the present study is an attempt to identify and evaluate existing and already revealed effects of the implementation of Measure 2.5, as well as carrying out projections of potential effects of support for the market both directly for loan guarantee funds and entrepreneurs of Lubuskie.

The main objective of the study is to evaluate the effects resulting from the implementation of Measure 2.5 for the final recipients of the support. The scope of the study involves:

- assessment of the adequacy and effectiveness of support for SMEs through financial engineering instruments and their role in the process of the companies' investments,
- efficiency of the SMEs support through business support institutions,
- the impact of the projects realized within the Measure 2.5 for the competitiveness, stability and strengthening the position of companies on the market in the region and the country.

The report has been prepared on the basis of the latest available data.

The use of financial instruments in the implementation of European Funds involves a retreat from the traditional support in the form of grants to returnable instruments, through the support of financial institutions (e.g. loan, guarantee or city funds) which transfer the funds to the beneficiaries.

The total sum allocated for financial instruments within 16 Regional Operational Programmes 2007-2013 at the end of 2012, was 4 275.9 million PLN, out of which 3 544.5 million PLN, are the means given from the European Regional Development Fund.

In Lubuskie Voivodeship four institutions: the three Loan Funds and one Guarantee Fund were recapitalized from the European Regional Development Fund (EU) within the Lubuskie Regional Operational Programme 2007-2013, Priority II Stimulation of growth of investments in enterprises and enhancing their innovation capabilities, Measure 2.5 Development of regional and the local business environment. Within the above mentioned Measure the financing was given to the following types of projects were co-financed:

- I type – the projects for regional and local business support institutions development, including the creation of new business support institutions (investment projects)
- II type - the projects for loan and guarantee funds recapitalization:

- Lubuski Credit Guarantee Fund Sp. of o.o. (date of completion: 2009 - 2015, the amount of 10 mln PLN)
- Lubuski Loan Fund operating within Regional Development Agency (date of completion: 2009 - 2014, the amount of 10 mln PLN)
- Small Enterprises Support Association in Dobiegniew (date of completion: 2009 - 2013, the amount of 3 mln PLN)
- "Entrepreneurship" Foundation (date of completion: 2010 - 2013, the amount of 2,85 mln PLN).

The main purpose of the loans given within the Measure 2.5. LRPO were the innovative investment needs of enterprises. The rotary loans were given for specific purpose: the purchase of goods and materials, and the enterprise must have shown a precise goal of spending the received means. The rotary loans were characterized by a shorter repayment term and lower amount of the means given. According to the opinions of the representatives of Funds, the entrepreneurs need for working capital is much greater than currently provided, and moreover they need working capital to finance current operations without specifying the goal and they often need the means to increase their current financial flow.

According to the opinion of respondents from loan and guarantee funds, the offer of these institutions does not fully meet the needs of Lubuskie entrepreneurs. During the whole process the Funds are guided by an assessment of the credit risk and the ability to secure the loan granted. Therefore financing instruments are often unattainable for entrepreneurs that have just started their business because they do not have the collateral for the loan which is required by Funds.

The analysis reveals the following profile of the entrepreneur, which uses the loans granted by the recapitalized Loan Funds (under Measure 2.5 LRPO):

The enterprise usually reaching for support in the form of the loans was usually the micro enterprise operating in the sector of services, conducting its business for over a year, in an urban area. The amount of the loan was usually between 100 thousand and 200 thousand PLN, while investment activities were the purpose.

The analysis reveals the following profile of the entrepreneur, making use of the other types of financial instruments - a guarantee provided by a Fund recapitalized within the Measure 2.5 LRPO:

The enterprise usually reaching for support in the form of guarantees was micro-company operating in the sector of services, conducting its business more than a year, in an urban area. The amount of the guarantee was usually in the range of 50 thousand to 100 thousand zloty, while the purpose were investment activities.

However, all the representatives of the Funds agree that the effect of the support within the Measure 2.5. LRPO is positive and they express hope for the possibility of obtaining such support in the next financial perspective.

The financial products offered by the commercial market are much less accessible to small and medium-sized enterprises than the loans and guarantees offered by the regional recapitalized loan and guarantee funds. This is due to the fact that the offer of funds is dedicated to entrepreneurs in the SME sector, and the parameters of the loans and guarantees are adjusted to the needs and the capacity of this group of enterprises. In case of refusal of the credit by a bank, due to the high credit

risk or the lack of a credit history, loan funds are an alternative source of raising funds. In addition, for start-ups and companies that do not have a credit history or entities pending rapid processing of applications and simpler procedures for applying for a loan - loan funds are the most suitable source, and often are the only possibility of obtaining needed financial means.

The implementation of Lubuskie enterprises' projects that consist of loans/ guarantees given by Funds supported within the Measure 2.5. LROP resulted in increasing revenues, enhancing their competitiveness on the market, increasing innovation or employment.

Lubuski Loan Fund was capitalized in 2009 under the Measure 2.5 LROP with the amount of 10 mln PLN, within which in the period 2009 - 2014 loans for at least 60 SMEs having their offices in Poland and implementing projects in lubuskie region are to be provided. The total number of loans that has been given by the Fund under the Measure 2.5 LRPO, at the end of December 2012 amounted at 90, with a total value of 12,5 million PLN. The same, the Fund has supported 79 companies, including 68 - micro, 9 - small and 2 medium-sized enterprises and fully achieved its project results.

Enterprise Development Fund was established by the "Enterprise" Foundation in Żary within the project: "The recapitalization of the Loan Fund in Żary - systemic support for SME sector" (Measure 2.5 LROP 2007-2013). The Fund was to support at least 20 companies, providing them the loans of the total amount of 3 million PLN. From the beginning of the project until the end of December 2012 the number of loans granted by the Fund amounted at 23, with a total value of more than 2 million PLN. The Fund has supported 23 micro-enterprises. The implementation of the project indicators for the Fund, in the opinion of the representatives of the institution, is not threatened.

Enterprise Development Fund was established under Small Enterprises Support Association in Dobiegniew and was recapitalized in 2009 under the Measure 2.5 LROP for 2007-2013, with 3 million PLN, under which during the period 2009 - 2013 r. the Fund is obliged to grant loans for at least 50 businesses in the SME sector with a total value of 3.16 million PLN. On 31 December 2012, the Fund achieved the expected results as, from the beginning of the implementation of Measure 2.5 LROP, it granted 72 loans (71 micro and 1 small enterprise), for the amount of 4.47 million PLN.

Lubuski Credit Guarantee Fund operating in Zielona Gora, was recapitalized under the Measure 2.5 LROP for 2007-2013, with the amount of 10 mln PLN. Within given means the Fund was obliged to support 96 micro, small and medium-sized enterprises from the region during the period 2009 - 2015. The current number of guarantees issued by the Fund within the Measure 2.5 LRPO (by the end of December 2012), amounts at 92, with a total value of 12.8 million PLN. The Fund supported 77 micro, 14 small and one medium-sized enterprise.

Within the given support, three of the four Loan Funds have achieved their results which means that they supported the minimum number of entrepreneurs and granted loans which total value exceeded the recapitalization granted within the Measure 2.5. With high probability, the anticipated multiplier effect of financial engineering instruments will be reached, multiple use of the same money to support a larger number of entrepreneurs.

The activities carried out under the Measure "Development of regional and local business support institutions" ensure the achievement of the strategic objectives of Lubuskie Regional Operational Programme for 2007-2013, namely:

- affect the extension of services / offers and the availability of entrepreneurs from the SME sector,
- affect the stimulation of innovation activities carried out by SMEs (acquisition of patents, research results, etc.)
- affect the complexity of services and contribute to the cooperation between SMEs and research institutes, research centers, universities, etc.

As a result of the Measure it is possible to offer a wide range of support to the companies from lubuskie region, including advisory and financial support in the investment process, especially in the field of innovation. The final recipients of the support in the form of loans or loan guarantees are micro, small and medium-sized enterprises according to the Annex I to Commission Regulation (EC) No 800/2008 of 6 August 2008, and meeting the statutory conditions of the institutions giving support.

The Cohesion Report presented by the European Commission put forward suggestions on changes in the financing of the structural policies in the budget for the years 2014-2020. One of the five solutions focusing on better spending structural funds is greater and wider use of financial engineering instruments (repayable financial instruments). In the case of the funds meant for companies, it was indicated that repayable financial instruments should be applied for the direct investment support, and non-returnable funds should be directed to the projects with high innovation potential that could have difficulty in obtaining commercial financing in the traditional market conditions.

The results of the study (including the interviews IDI and FGI) clearly indicate the need to extend the use of financial engineering instruments, in particular by providing combined support schemes. The combined support refers not only to the simplest connection – the financing of the own contribution to the project with the grant or a loan, but also to more advanced solutions. The respondents referred to the tested at the national level (Measure 4.3 IE OP) concept of technological credit under which the implementation of the project and obtaining specific results of the capital loan is repaid in the form of so-called. "Technology bonus". Even the instruments combining grants, loans and guarantees were suggested. Any remission of the granted loan (in the form of: bonus, grant) would be a mobilizing factor for the punctual payment of the obligations flowing from the instrument, but also a possible "bonus" for the additional effects (eg, employment, innovation).

The ability to ensure continuous availability and at the same time re-use of the same financial means in the financial engineering instruments, is undoubtedly a decisive factor in answering the question whether to maintain these instruments in the system of business support in the RPO - Lubuskie 2020.

Within the study, the following recommendations were developed:

- Precise determination of the capital exit conditions for the Funds so that they could ensure continuity of funding for entrepreneurs (The support for loan / guarantee Funds after they turn the granted means once and after analyzing the effectiveness of the use of funds with positive results should be available to the Fund and used for the same purpose)
- Building a network structure between financial intermediaries and involving more institutions in the implementation process (involvement of commercial banks in the system of financial instruments implementation (eg global guarantee, global loan))

- Raising entrepreneurs' awareness about the offer of financial engineering instruments and the benefits they bring (Creating a system of coherent information network on financial engineering instruments offered with the support of ROP)
- Developing business support institutions network consisting of entities with specific ranges of expertise that would act under a common "brand" (Introduction of grant instrument that would support the networking and cross-promotion deals between business support institutions based on their specialization)
- Implementation of the mechanisms to facilitate the access to capital for entrepreneurs who do not have sufficient security (Creating opportunities of guarantees for the loans granted from the Loan Funds),
- Increasing the access to the capital for companies in the start-up phase (Identifying groups of entrepreneurs with special needs (creating repayable instruments dedicated e.g. for entities in their first 12 months of operations)).

KONCEPCJA I METODOLOGIA BADANIA

Uzasadnienie badania

Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013 jest najważniejszym instrumentem polityki rozwoju w ramach obecnej perspektywy finansowej. Głównym celem Programu jest stworzenie warunków wzrostu konkurencyjności województwa poprzez wykorzystanie regionalnego potencjału endogenicznego oraz przeciwdziałanie marginalizacji zagrożonych obszarów, w tym obszarów wiejskich, przy racjonalnym gospodarowaniu zasobami i dążeniu do zapewnienia większej spójności województwa. Cele szczegółowe Programu zostały określone w oparciu o analizę poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa i obejmują najważniejsze obszary interwencji wymagające wsparcia w celu usunięcia głównych barier rozwojowych. Realizacja LRPO ma przyczynić się do wzrostu konkurencyjności gospodarczej i atrakcyjności inwestycyjnej województwa lubuskiego, poprawy dostępności komunikacyjnej i stanu środowiska, a tym samym jakości i poziomu życia mieszkańców.

Program został podzielony na sześć Priorytetów określających podstawowe rozwiązania strategiczne na poziomie regionalnym:

I Priorytet. Rozwój infrastruktury wzmacniającej konkurencyjność regionu.

II Priorytet. Stymulowanie wzrostu inwestycji w przedsiębiorstwach i wzmocnienie potencjału innowacyjnego.

III Priorytet. Ochrona i zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego.

IV. Priorytet. Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej.

V. Priorytet. Rozwój i modernizacja infrastruktury turystycznej i kulturowej.

VI. Priorytet. Pomoc techniczna.

Instytucje okołobiznesowe to niezbędne dla funkcjonowania i rozwoju gospodarki rynkowej instytucje publiczne i niepubliczne, wspomagające rozwój przedsiębiorstw. Interwencja finansowa w ramach Działania 2.5 ma pozwolić na rozwój instytucji wspierania przedsiębiorczości oraz na wsparcie odnawialnych instrumentów finansowych (w szczególności funduszy pożyczkowych i poręczeniowych).

W związku z ogólnie słabą sytuacją MŚP w regionie oraz brakiem silnej sieci instytucji wsparcia biznesu, konieczne jest zaoferowanie przedsiębiorcom szerokiego wachlarza wsparcia poprzez doradztwo i inwestycje, szczególnie w zakresie innowacji, pomoc w tworzeniu nowych, jak też wsparcie działających instytucji otoczenia biznesu oraz rozwój instrumentów inżynierii finansowej (w szczególności dokapitalizowanie funduszy pożyczkowych i poręczeniowych). Działanie 2.5 umożliwia realizację inwestycji wykazujących się wysokim poziomem innowacyjności (nabywanie wyników badań, patentów itp. przez ostatecznych odbiorców), co z kolei wpływać powinno w dalszej perspektywie na tworzenie nowych miejsc pracy oraz wzrost konkurencyjności regionu.

Ewaluacja ma na celu określenie dotychczasowych efektów realizowanych działań oraz przedstawienie Instytucji Zarządzającej rekomendacji istotnych z punktu widzenia dalszego wdrażania Programu.

Wyniki badania ewaluacyjnego zostaną w przyszłości wykorzystane w praktyce do poprawy stosowanych w ramach Programu rozwiązań oraz przede wszystkim przy planowaniu kolejnych działań związanych z programowaniem nowej perspektywy finansowej (zebranie w jednym

13

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Lubuskie
Warte zachodu

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

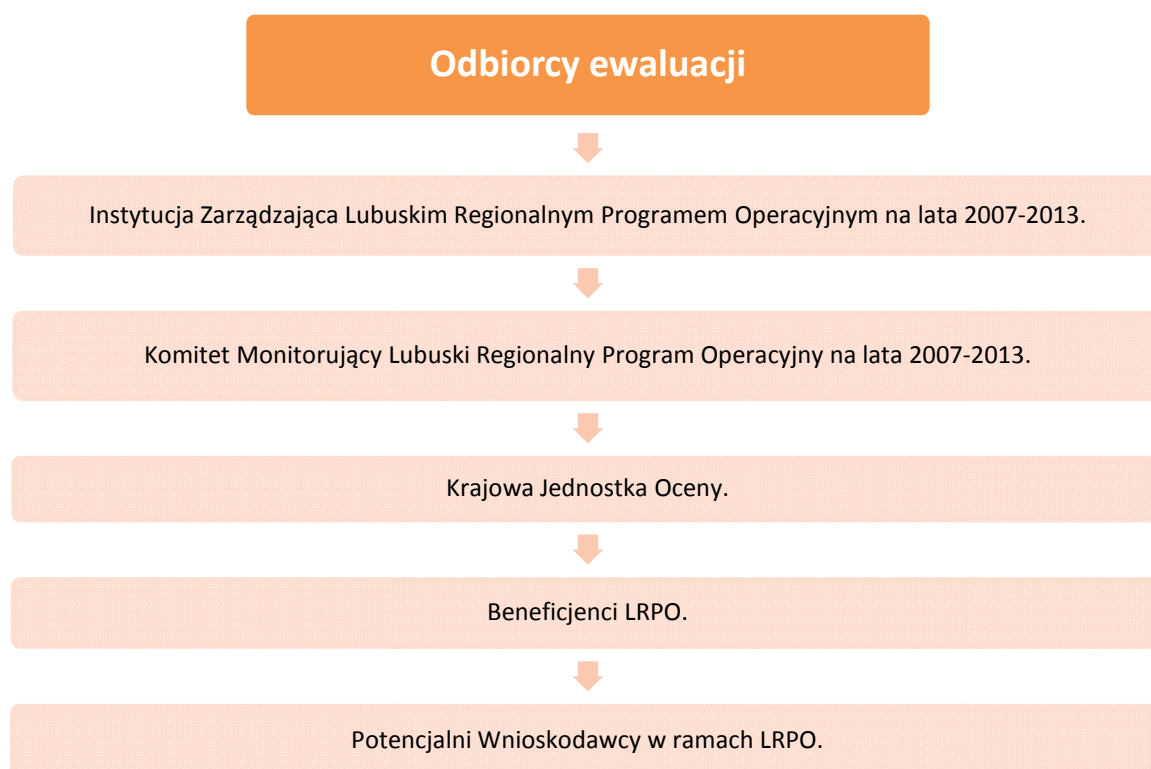
dokumencie doświadczeń wynikających z aktualnie realizowanych/zrealizowanych inwestycji w ramach sektora MŚP stanowić może źródło informacji o tym, jakie rozwiązania i mechanizmy okazały się skuteczne w obecnej perspektywie, przy podejmowaniu decyzji odnośnie formy i zakresu wsparcia tego sektora w przyszłości). W ramach Działania 2.5 przeprowadzony został 1 nabór wniosków w ramach procedury konkursowej oraz wybrano do dofinansowania 6 inwestycji w ramach indywidualnego trybu wyboru projektów. W związku z powyższym niniejsze badanie jest próbą identyfikacji i oceny dotychczasowych, już ujawnionych efektów realizacji Działania 2.5, jak również przeprowadzenie prognozy potencjalnych efektów wsparcia zarówno bezpośrednio dla rynku funduszy pożyczkowych/poręczeniowych jak i przedsiębiorców województwa lubuskiego.

Cele badania

Głównym celem badania jest ocena efektów uzyskanych dzięki realizacji Działania 2.5 przez końcowych adresatów wsparcia. Zakres badania dotyczy:

- oceny adekwatności i skuteczności wsparcia MŚP za pomocą instrumentów inżynierii finansowej i ich znaczenia w procesie inwestycyjnym przedsiębiorstw,
- efektywności wsparcia MŚP za pośrednictwem instytucji otoczenia biznesu,
- wpływu projektów realizowanych w ramach Działania 2.5 na wzrost konkurencyjności, stabilizacji i umocnienia pozycji firm na rynku w regionie i w kraju.

Odbiorcy wyników ewaluacji

Kryteria badawcze

Trafność – rozumiana jako powiązanie przyjętych celów interwencji z potrzebami grup docelowych (przedsiębiorców).

Efektywność - rozumiana jako powiązanie efektów (osiągniętych i przewidywanych) interwencji z poniesionymi nakładami, z uwzględnieniem ewentualnych rozwiązań alternatywnych.

Skuteczność – rozumiana jako ocena stopnia osiągnięcia założonych celów interwencji.

Zakres ewaluacji

	Badanie swoim zakresem czasowym dotyczy:
Zakres czasowy badania	<ul style="list-style-type: none">• perspektywy 2007-2013 w kontekście oceny zakresu oraz formy wsparcia sektora MŚP oraz związanych z tym procesem efektów,• przyszłego okresu programowania 2014+ w zakresie dyskusji nad wyznaczeniem ram horyzontalnych ukierunkowania strumienia środków dla sektora MŚP z uwzględnieniem specyfiki województwa lubuskiego i jego pożądanego rozwoju, zakreślonego w dokumentach strategicznych, w tym Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020 r. oraz Lubuskiej Regionalnej Strategii Innowacji.
Zakres terytorialny badania	Badanie obejmuje obszar województwa lubuskiego.
Zakres przedmiotowy badania	Badanie swoim zakresem obejmuje ewaluację: <ul style="list-style-type: none">• adekwatności i użyteczności wsparcia MŚP w ramach Działania 2.5 na podstawie projektów, które uzyskały dofinansowanie,• osiągniętych oraz potencjalnych efektów wynikających z realizacji inwestycji w ramach Działania 2.5 LRPO,• znaczenia zrealizowanych projektów w procesie podnoszenia poziomu konkurencyjności przedsiębiorstw,• dobrych praktyk oraz określenie rekomendacji w obszarze optymalnego ukierunkowania wsparcia w przyszłej perspektywie w sektorze MŚP w województwie lubuskim.
Zakres podmiotowy badania	W badaniu uczestniczyli: <ul style="list-style-type: none">– Fundusze pożyczkowe i poręczeniowe na terenie województwa lubuskiego (Beneficjenci Działania 2.5 LRPO),– odbiorcy ostateczni Działania 2.5 LRPO,– inni przedsiębiorcy, którzy nie korzystali ze wsparcia,– instytucje otoczenia biznesu,– inne instytucje oferujące dofinansowanie inwestycji dla MŚP.

Pytania badawcze

1. Jakie są potrzeby lubuskich przedsiębiorców w zakresie finansowania ich działalności gospodarczej? Kto, ile i na jakie przedsięwzięcia pożyczka środki finansowe? (charakterystyka ze względu na wielkość przedsiębiorstwa, rodzaj prowadzonej działalności, branżę)
2. Jaki rodzaj wsparcia oferują przedsiębiorcom dokapitalizowane w ramach LRPO fundusze pożyczkowe/ poręczeniowe? Czy oferta tych funduszy odpowiada potrzebom przedsiębiorców? Jeśli nie, to jaka jest tego przyczyna i jakie rozwiązania należałoby wprowadzić?
3. Jaka jest charakterystyka luki finansowej na rynku instrumentów zwrotnych w województwie lubuskim? Jakich typów przedsiębiorstw/podmiotów ta luka dotyczy? Jakich obszarów prowadzenia działalności ta luka dotyczy?
4. Czy oferta skierowana do funduszy pożyczkowych/ poręczeniowych odpowiada ich aktualnym potrzebom, tj. forma i zakres wsparcia są najbardziej pożądane z punktu widzenia optymalnego rozwoju instrumentów inżynierii finansowej na terenie województwa lubuskiego? Czy oferta dotycząca instrumentów inżynierii finansowej jest optymalna, czy należy ją uzupełnić?
5. Czy możliwe jest wskazanie zarówno po stronie pośredników finansowych jak również ostatecznych odbiorców pierwszych, już ujawnionych efektów interwencji LRPO?
6. W jakim stopniu realizowany jest cel Działania 2.5 Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu? Jakie projekty w województwie lubuskim korzystające ze wsparcia funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, można wskazać jako te, które w modelowy sposób wpisują się w realizację celów Działania 2.5. oraz celów Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020?
7. Czy oferowane przez dokapitalizowane fundusze pożyczki i poręczenia stanowią alternatywę dla obecnie funkcjonujących na rynku finansowym produktów finansowych?
8. Czy funkcjonowanie instrumentów zwrotnych w obecnym kształcie jest korzystne w sensie ekonomicznym dla potencjalnych odbiorców?
9. Czy możliwość pozyskania środków finansowych w formie dotacji wpływa na zainteresowanie ofertą funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, także tych dokapitalizowanych w ramach LRPO?
10. Czy podmioty z sektora MŚP były dotąd i mogą być w przyszłości bardziej zainteresowane pożyczkami/poręczeniami o charakterze inwestycyjnym czy obrotowym?
11. Jak wygląda obecnie rynek instrumentów inżynierii finansowej w województwie lubuskim, zarówno w zakresie dostępu do usług finansowania potrzeb długim jak i kapitałem, np. podwyższonego ryzyka?
12. Jakie prognozy/ możliwe scenariusze można zakładać w kwestii rozwoju rynku instrumentów inżynierii finansowej w województwie lubuskim?
13. Czy instrumenty zwrotne stanowią konkurencję czy uzupełnienie wsparcia bezpośredniego (dotacyjnego) przedsiębiorców?
14. Jakie są przyczyny sięgania przez MŚP po pożyczkę? Jakiego rodzaju są to przedsiębiorcy, z jakich branż, jak długo działają na rynku? Gdzie przedsiębiorcy ukierunkowują wsparcie uzyskane z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych?
15. Jakiego rodzaju instrumenty zwrotnego finansowania są najbardziej adekwatne i zaspokajające potrzeby strategiczne województwa, biorąc pod uwagę przeprowadzoną w ramach badania analizę charakterystyki przedsiębiorstw, ich wielkości, dostępność do kapitału, dysponowanie kapitałem, prognozy rozwoju, branże inwestowania?

16. Czy instrumenty inżynierii finansowej w województwie lubuskim powinny zostać nakierowane na konkretne obszary wsparcia, np. kapitał wysokiego ryzyka (innowacje), kapitał zaangażowany, itp.?
17. Czy w przyszłym okresie programowania należy utrzymać system wsparcia przedsiębiorczości z wykorzystaniem inżynierii finansowej?
18. Czy jest uzasadnienie obiektywne, tj. niezależnie od celów określonych w dokumentach planistycznych szczebla krajowego i UE, dla zmiany obecnie wdrażanego systemu wsparcia MŚP, opartego w znacznym zakresie na dotacjach bezpośrednich?
19. Jakie instrumenty (produkty/ usługi finansowe) wsparcia przedsiębiorczości ze środków publicznych z wykorzystaniem inżynierii finansowej były realizowane w województwie lubuskim w latach 2004-2012 (do momentu rozpoczęcia realizacji badania)?
20. Jaki jest profil przedsiębiorcy ubiegającego się o wsparcie oraz otrzymującego wsparcie w ramach poszczególnych instrumentów inżynierii finansowej oraz jaka charakterystyka realizowanego przedsięwzięcia – analiza w podziale na cele operacyjne przedsiębiorcy (związane z utrzymaniem bieżącej działalności np. systematyczna modernizacja / odnawianie parku maszynowego) oraz cele strategiczne (związane z długoterminową strategią rozwoju/ zmianą branży / itp.)? Jakiego rodzaju projekty były dotychczas finansowane w oparciu o instrumenty inżynierii finansowej (segmentacja m.in. ze względu na typ wsparcia i jego wartość oraz wielkość, region i sektor przedsiębiorcy)?
21. Jaki jest profil pośrednika finansowego (analiza w podziale na formę prawną prowadzonej działalności gospodarczej, wysokość kapitału, ofertę/produkty finansowe i ich charakterystykę, zasięg geograficzny, sektor odbiorcy ostatecznego, czy posiada rating, czy notowana na giełdzie)?
22. Jakie są dotychczasowe efekty realizowanego wsparcia (efekt netto)?
23. Jaka jest skala efektu mnożnikowego, wygenerowanego dzięki środkom publicznym zaangażowanym w realizowane instrumenty?
24. Jakie problemy i bariery utrudniają wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej (po stronie przedsiębiorców)?
25. Jakie problemy i bariery utrudniają wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej (po stronie pośredników finansowych)?
26. Czy finansowanie ze środków publicznych stanowi uzupełnienie czy konkurencję dla komercyjnych źródeł zewnętrznego finansowania działalności przedsiębiorstw? (porównanie z dostępną ofertą rynkową / komercyjną, inną niż środki publiczne/ unijne)
27. Jaka jest wiedza MŚP na temat dostępnych instrumentów inżynierii finansowej? Czy informacja i promocja jest prowadzona w odpowiedni sposób?
28. Jakie czynniki (o charakterze rynkowym i koniunkturalnym) determinują zainteresowanie przedsiębiorców korzystaniem z produktów/ usług oferowanych w ramach instrumentów inżynierii finansowej; jakie ewentualne działania wspomagające lub zmiany regulacyjne należy podjąć, aby zwiększyć atrakcyjność wsparcia i popyt na instrumenty inżynierii finansowej wśród przedsiębiorców?
29. Jakiego typu zachęt oczekują odbiorcy, aby chętniej korzystali ze wsparcia w ramach funduszy pożyczkowych i poręczeniowych?
30. Jakie instrumenty inżynierii finansowej wdrażane lub planowane do wdrożenia w innych regionach mogłyby odpowiadać potrzebom przedsiębiorców z województwa lubuskiego?
31. Jakie czynniki (o charakterze rynkowym i koniunkturalnym) determinują zainteresowanie pośredników finansowych udziałem w instrumentach inżynierii finansowej; jakie ewentualne działania wspomagające lub zmiany regulacyjne należy podjąć, aby zwiększyć

- to zainteresowanie? Czy przedsiębiorcy korzystający z instrumentów inżynierii finansowej wspieranych ze środków publicznych korzystają/ zamierzają korzystać także z prywatnych źródeł zewnętrznego finansowania (np. emisja obligacji, IPO, certyfikaty inwestycyjne)?
32. Jaki jest stosunek oszacowanych lub faktycznie poniesionych kosztów zarządzania instrumentami do nakładów na inwestycje w przedsiębiorstwa? (efektywność kosztowa instrumentu). Czy koszty poniesione na zarządzanie są zbyt wysokie w stosunku do efektów?
 33. Kto jest odbiorcą oferty Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB) w lubuskim? W jaki sposób IOB docierają ze swoją ofertą do potencjalnych klientów?
 34. Jaką ofertę posiadają IOB w lubuskim? Z jakich usług najczęściej korzystają przedsiębiorcy w IOB? Czy te oferty są konkurencyjne/innowacyjne wobec siebie? Czy ich działania w ramach realizowanych projektów zmieniły rynek usług?
 35. Czy oferta IOB jest wystarczająca, zaspokaja potrzeby przedsiębiorstw? Czego oczekują klienci IOB od instytucji otoczenia biznesu?
 36. Jaki charakter ma wsparcie oferowane przez IOB-y (kompleksowy, kierowanie do konkretnych instytucji, doradczy)?
 37. Czy IOB posiada dodatkową ofertę poza standardowymi usługami? W jakim kierunku powinna iść oferta IOB?
 38. Czy IOB jest konkurencją dla firm doradczych?
 39. W jaki sposób IOB docierało do beneficjentów ostatecznych, czy działania promocyjne były skuteczne? Czy oferta instrumentów skierowanych do przedsiębiorców instrumentów wsparcia spełniających cel Działania 2.5 LRPO jest znana przedsiębiorcom? Czy posiadają oni wiedzę na temat instytucji oferujących tego typu wsparcie i warunków, na jakich to wsparcie jest udzielane? Czy znają oni korzyści wynikające z korzystania z tego typu wsparcia w stosunku do oferty komercyjnej?
 40. W jaki sposób wsparcie udzielone w ramach Działania 2.5 LRPO przełożyło się na oferowane usługi IOB?
 41. Czy jest potrzeba planowania środków finansowych w kolejnej perspektywie na działania związane z IOB? W jakim kierunku powinny one iść? Czy IOB'y powinny się specjalizować w swoich usługach?
 42. Czy istnieją różnice pomiędzy oferowanym wsparciem IOB w ramach Działania 2.5 LRPO w województwie lubuskim, a innymi województwami, w którym takie wsparcie w ramach RPO funkcjonuje w obecnej perspektywie? Jeśli tak, to czym różni się ta oferta? Jakie dobre praktyki można zastosować w przyszłej perspektywie finansowej, które sprawdzają się w innym regionach?

WYNIKI BADANIA

1. Adekwatność i użyteczność wsparcia MŚP w ramach Działania 2.5 LRPO

1.1. Potrzeby lubuskich przedsiębiorców a rynek instrumentów finansowych oraz zewnętrznych źródeł kapitału w województwie lubuskim

W województwie lubuskim pod koniec grudnia 2012 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 107 689 podmiotów gospodarki narodowej (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych), co stawia Lubuskie na szóstym miejscu w Polsce, w przeliczeniu liczby przedsiębiorstw na mieszkańca. Ich liczba w porównaniu z rokiem 2011 zwiększyła się o 3,1%. Obecnie jest ich już 107 713 (stan na 28.02.2013 r.), przy czym niezmiennie największy odsetek stanowią przedsiębiorstwa (w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) zatrudniające do 10 osób – pod koniec lutego br. ich udział w ogóle podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON z regionu wyniósł 95,75% (tj. 103 132 podmiotów). Kolejną pod względem liczebności grupą podmiotów gospodarki narodowej działającej na obszarze lubuskiego są małe i średnie firmy, czyli podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób (3 747 podmiotów – stan na 28.02.2013 r.) oraz firmy, w których wielkość zatrudnienia wynosi od 50 do 249 pracowników (737 podmiotów – stan na 28.02.2013 r.)².

Analiza struktury podmiotów gospodarki narodowej według wybranych form prawnych w województwie lubuskim wskazuje, iż dominuje działalność gospodarcza prowadzona przez osoby fizyczne. W roku 2012 aż 71,7% ogółu (77 225 podmiotów) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.³ W stosunku do grudnia 2011 r. odnotowano wzrost o 1 363 jednostki, tj. o 1,8%. Znaczący odsetek stanowią także spółki handlowe – 7,7% ogółu (8 313 podmiotów – stan na 31.12.2012 r.) oraz spółki cywilne 5,7% ogółu (6 115 podmiotów – stan na 31.12.2012 r.).

Wśród wiodących branż w Lubuskim wyróżnić należy pięć sektorów gospodarki. Jak podają dane GUS z dnia 31.12.2012 r., dominuje branża *handel i naprawy* (28 897 zarejestrowanych podmiotów), choć w jej zakresie występuje tendencja malejąca. Drugi znaczący sektor to *budownictwo* (13 207 podmiotów), a kolejne istotne w województwie działy gospodarki, to *obsługa rynku nieruchomości* (10 122 podmiotów), *przemysł* (9 161 podmiotów) oraz *transport* (7 202 podmioty).⁴

Jakie są potrzeby lubuskich przedsiębiorców w zakresie finansowania ich działalności gospodarczej? Kto, ile i na jakie przedsięwzięcia pożyczają środki finansowe?

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw z sektora prywatnego w Lubuskim na przestrzeni ostatnich czterech lat utrzymywały się na zbliżonym poziomie oscylującym wokół 3 mld PLN, jedynie w 2010 r. wyniosły 4,9 mld PLN.⁵

²Źródło: Miesięczna informacja o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) - Tablice dotyczące podmiotów gospodarki narodowej (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) - wg stanu na 28.02.2013 r.: http://www.stat.gov.pl/bip/389_5685_PLK_HTML.htm

³Źródło: Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w województwie lubuskim. Stan na koniec 2012 r. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/zg/ASSETS_sygn_pod_gosp_narod_regon_2012a.pdf

⁴ http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/zg/ASSETS_sygn_pod_gosp_narod_regon_2012a.pdf

⁵Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych (Inwestycje i środki trwałe w woj. lubuskim)

Tabela 1. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw z sektora prywatnego w województwie lubuskim

Lata	2008	2009	2010	2011
Nakłady w tys. PLN	3 027 446	2 745 857	4 891 847	2 835 000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wielkość nakładów inwestycyjnych poniesionych w latach 2008-2011 w województwie lubuskim, w dużej części kształtowana była przez mikroprzedsiębiorstwa (czyli przedsiębiorstwa prywatne zatrudniające mniej niż 9 pracowników). W roku 2010 udział wydatków inwestycyjnych poniesionych przez wskazaną grupę przedsiębiorstw, w ogóle wydatków inwestycyjnych podmiotów z sektora prywatnego w regionie, wyniósł 69,7% (3,4 mld PLN), z kolei w roku 2011, podobnie jak w latach 2008-2009, oscylował w granicach 40% (+/- 5%) ogółu wydatków poniesionych przez podmioty sektora prywatnego.⁶

Tabela 2. Nakłady inwestycyjne mikroprzedsiębiorstw (tj. przedsiębiorstw prywatnych zatrudniających do 9 pracowników) w województwie lubuskim

Lata	2008	2009	2010	2011
Nakłady w tys. PLN	1 408 363	1 082 429	3 408 789	1 029 917

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W odniesieniu do lubuskich przedsiębiorstw (z wyłączeniem przedsiębiorstw realizujących działalność finansową)⁷, dostępne dane GUS wskazują, iż systematycznie rośnie wielkość nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez sektor MŚP. Udział wydatków inwestycyjnych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z sektora niefinansowego na inwestycje rzeczowe w 2011 r. wyniósł ponad 69% ogółu wydatków inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych z województwa.

Tabela 3. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych według klas wielkości przedsiębiorstwa w województwie lubuskim

Lata	2008		2009		2010		2011	
	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %
Ogółem	2 903 414	100	2 202 072	100	2 162 726	100	2 276 308	100
mikro	723 249	24,9	421 070	19,1	585 008	27,0	533 544	23,4
małe	392 353	13,5	349 577	15,9	321 269	14,9	306 794	13,5
średnie	757 036	26,1	686 861	31,2	561 486	26,0	734 099	32,3
duże	1 030 776	35,5	744 564	33,8	694 963	32,1	701 871	30,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Niemniej jednak, bez względu na klasę wielkości przedsiębiorstwa, wydatki inwestycyjne podmiotów niefinansowych z regionu przeznaczane były przede wszystkim na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących (w roku 2011 ich wartość wyniosła 1,9 mld PLN). Relatywnie nieduża część nakładów finansowych wykorzystywana była na zakup używanych środków trwałych (w 2011 r. stanowiły one 14% wszystkich nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw realizujących działalność niefinansową z województwa lubuskiego).

⁶ http://www.stat.gov.pl/bdl/app/dane_podgrup.display?p_id=521238&p_token=0.9264719891361892#

⁷ http://www.stat.gov.pl/gus/5840_2248_PLK_HTML.htm

Tabela 4. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w podziale na ich przeznaczenie w województwie lubuskim

Lata	2008	2009	2010	2011
	w tys. PLN	w tys. PLN	w tys. PLN	w tys. PLN
Ogółem	2 903 414	2 202 072	2 162 726	2 276 308
Nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących	2 530 820	1 941 953	1 738 539	1 953 738
Zakup używanych środków trwałych	372 594	260 119	424 187	322 570

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W ujęciu branżowym, w Lubuskim najwyższe nakłady inwestycyjne ponoszone są przez przedsiębiorstwa działające w sektorze przemysłu. W roku 2011, podobnie jak w poprzednich latach, udział nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw z niniejszej branży w całości nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa niefinansowe w województwie lubuskim był bliski 60% i wyniósł ponad 1,3 mld PLN. Dużą aktywność inwestycyjną w województwie wykazują także przedsiębiorstwa z sektora handlu i naprawy pojazdów samochodowych (nakłady inwestycyjne w 2011 r. wyniosły 0,3 mld PLN) oraz obsługi rynku nieruchomości (nakłady inwestycyjne w 2011 r. – 0,2 mld PLN). Nieco mniejszą, aczkolwiek znaczącą aktywność inwestycyjną realizowały podmioty z branży transportowej i gospodarki magazynowej oraz budownictwa.

Tabela 5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych z województwa lubuskiego według podstawowego rodzaju działalności

Lata	2008		2009		2010		2011	
	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %	w tys. PLN	w %
Ogółem	2 903 414	100	2 202 072	100	2 162 726	100	2 276 308	100
przemysł	1 542 091	53,1	1 327 814	60,3	1 292 419	59,8	1 324 802	58,2
handel i naprawa pojazdów samochodowych	345 048	11,9	288 430	13,1	264 926	12,2	300 102	13,2
obsługa rynku nieruchomości	549 408	18,9	119 127	5,4	122 154	5,6	201 075	8,8
transport i gospodarka magazynowa	174 221	6,0	102 936	4,7	111 797	5,2	113 371	5,0
budownictwo	96 950	3,3	111 580	5,1	137 883	6,4	97 960	4,3
pozostałe branże	195 696	6,8	252 185	11,4	233 547	10,8	238 998	10,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według badań przeprowadzonych w grudniu 2012 roku na zlecenie Banku Pekao SA „Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2012”, mikro i małe przedsiębiorstwa z województwa lubuskiego niechętnie korzystają z zewnętrznych źródeł finansowania swojej działalności. Blisko 80% lubuskich przedsiębiorców finansuje firmę wyłącznie ze środków własnych (w roku 2010 wskaźnik ten wyniósł 83%, w 2011 r. – 75%, a w roku 2012 – 78%). Główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest niechęć przedsiębiorców do zadłużania się (51%), ale również, w nieco mniejszym stopniu, brak potrzeby korzystania z finansowania zewnętrznego (37%). Część przedsiębiorców z regionu wskazuje na tańszy koszt kapitału własnego w porównaniu z finansowaniem zewnętrznym (18%) oraz brak

możliwości skorzystania z zewnętrznego finansowania (12%), czego przyczyną jest głównie brak zdolności kredytowej.

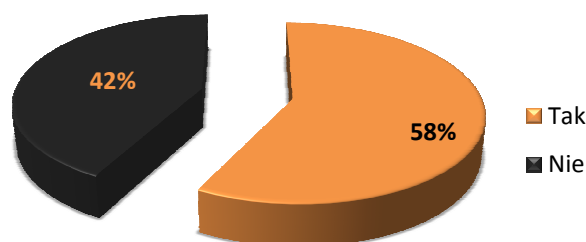
Tym samym w latach ubiegłych głównym źródłem finansowania nakładów inwestycyjnych mikro i małych przedsiębiorstw z województwa lubuskiego były przede wszystkim środki własne⁸ (w roku 2010 stanowiły one 88% źródeł, w 2011 – 87%, w 2012 r. ich udział wzrósł do 89%). Kolejnym pod względem popularności źródłem finansowania inwestycji były kredyty bankowe (w roku 2010 ich udział stanowił 21%, w 2011 r. – 25%, w 2012 r. – 18%), pożyczki od rodziny lub znajomych (w 2010 r. – 4% , w 2011 r. – 2% , w 2012 r. – 8%) oraz leasing (w 2010 r. – 5%, w 2011 r. – 12%, w 2012 r. – 8%). Niewielki odsetek inwestycji został sfinansowany także z dotacji unijnych, krajowych oraz pozostałych źródeł finansowania.

Z badań przeprowadzonych na 267 przedsiębiorcach z sektora MŚP w kwietniu 2013 roku wynika, iż większość z nich (58%) finansowała swoje zamierzenia inwestycyjne zewnętrznymi źródłami kapitału.

⁸ Źródło: „Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2010”, „Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2011”, „Raport o sytuacji mikro i małych firm w roku 2012”, Bank Pekao SA

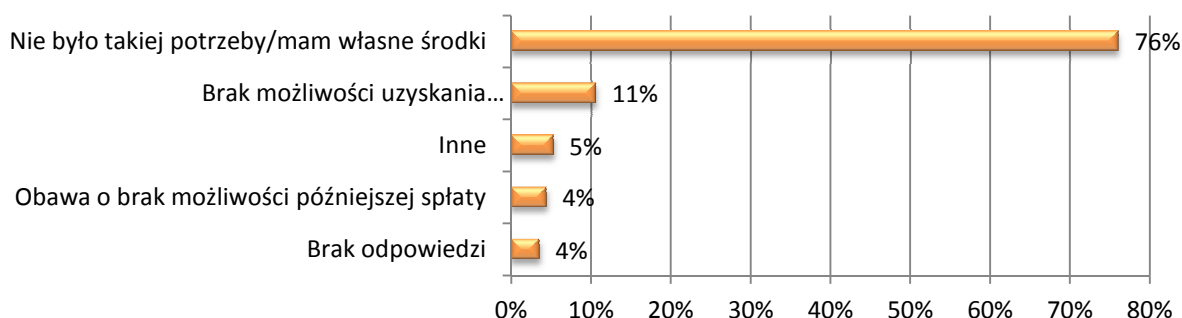
Rysunek 1. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy korzystał/a Pan/Pani z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji?”, n=267

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Głównym powodem, który wskazują przedsiębiorcy w uzasadnieniu niekorzystania z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji jest brak takiej potrzeby w kontekście posiadania własnych środków na sfinansowanie inwestycji. Aż 76% respondentów wskazało taką odpowiedź. W drugiej kolejności, chociaż z o wiele mniejszą częstotliwością (11%), przedsiębiorcy wskazywali na brak zdolności kredytowej.

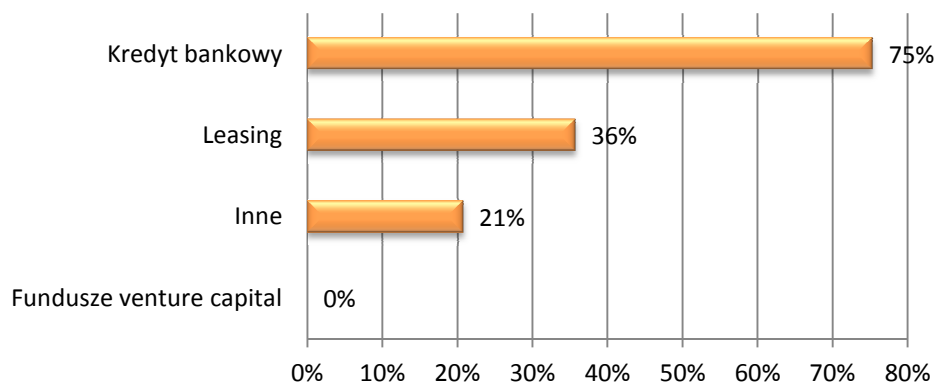
Rysunek 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Dlaczego nie (korzystał/a Pan/Pani z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji?)”, n=113

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Przedsiębiorcy, którzy korzystali z zewnętrznego źródła finansowania inwestycji, najczęściej sięgali po kredyt bankowy – 75% respondentów, a w następnej kolejności leasing – 36% wskazań. Wśród innych źródeł pojawiał się debet/kredyt obrotowy w koncie, dotacje ze środków Unii Europejskiej oraz dotacje z Urzędu Pracy.

Rysunek 3. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jakie to były źródła?”, n= 154

*dane na wykresie nie sumują się do 100%, gdyż respondent mógł wybrać więcej niż jedną odpowiedź
Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Czy podmioty z sektora MŚP były dotąd i mogą być w przyszłości bardziej zainteresowane pożyczkami/poręczeniami o charakterze inwestycyjnym czy obrotowym?

Z badań ogólnopolskich opublikowanych przez Ministerstwo Gospodarki w marcu 2013r.: „Trendy rozwojowe sektora MŚP w ocenie przedsiębiorców w drugiej połowie 2012 roku”, wynika, iż podmioty z sektora MŚP wykazywały i wykazują obecnie

podobne zainteresowanie kredytami o charakterze inwestycyjnym i obrotowym. Podobnie jak w poprzednich badaniach (półroczach), w drugim półroczu 2012 roku co trzecia ankietowana firma korzystała z kredytu (28% mikroprzedsiębiorstw, 64% małych oraz 68% średnich firm). Z kolei, z usług funduszy poręczeniowych/pożyczkowych korzystało jedynie 4% ankietowanych przedsiębiorstw (w tym 88% to mikroprzedsiębiorstwa, 5% firm małych, a także 7% firm średnich).

Najczęściej przedsiębiorstwa korzystały z kredytu w rachunku bieżącym (22% firm), kredyt obrotowy wzięło 8% przedsiębiorstw, zaś kredyt inwestycyjny 6%.⁹

Sytuacja w województwie lubuskim różni się od danych ogólnopolskich. Badanie przeprowadzone na grupie 267 przedsiębiorców w kwietniu 2013 roku w województwie lubuskim, wykazało, iż 40% lubuskich przedsiębiorców będzie w przyszłości z pewnością korzystało z zewnętrznego źródła finansowania inwestycji, a 26% z nich na ten moment nie jest w stanie takiej odpowiedzi udzielić. Tylko 33% z ankietowanych przedsiębiorców wypowiada się kategorycznie, iż nie będzie korzystać z zewnętrznego źródła finansowania działalności.

⁹ „Trendy rozwojowe sektora MŚP w ocenie przedsiębiorców w drugiej połowie 2012 roku” Ministerstwa Gospodarki, Warszawa, marzec 2013, <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8438/MŚP.1.2013.pdf>

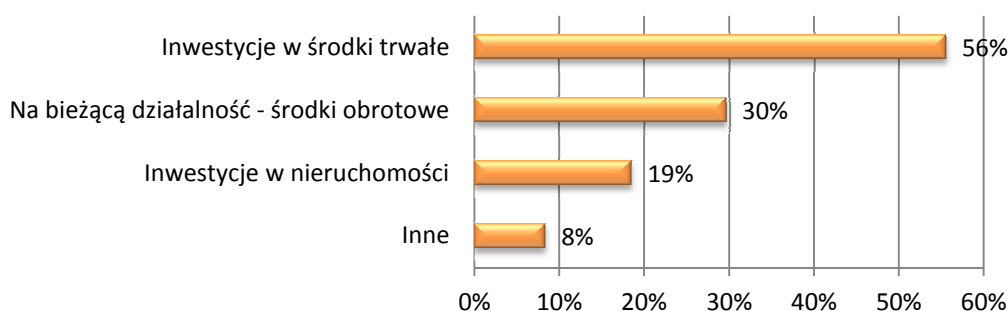
Tabela 6. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w przyszłości planuje Pan/Pani korzystać z zewnętrznego źródła finansowania inwestycji?”, n=267

Czy w przyszłości planuje Pan/Pani korzystać z zewnętrznego źródła finansowania inwestycji?	Liczebność	Udział
Tak	108	40%
Nie	89	34%
Nie wiem/trudno powiedzieć	70	26%
RAZEM	267	100%

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Jako cel zaciągnięcia zewnętrznego finansowania przedsiębiorcy wskazują przede wszystkim inwestycje w środki trwałe, a w następnej kolejności bieżącą działalność i inwestycje w nieruchomości. Z tego wynika, że ponad 75% lubuskich przedsiębiorców jest zainteresowana środkami o charakterze inwestycyjnym, a tylko 30% z nich potrzebować będzie środków o charakterze obrotowym.

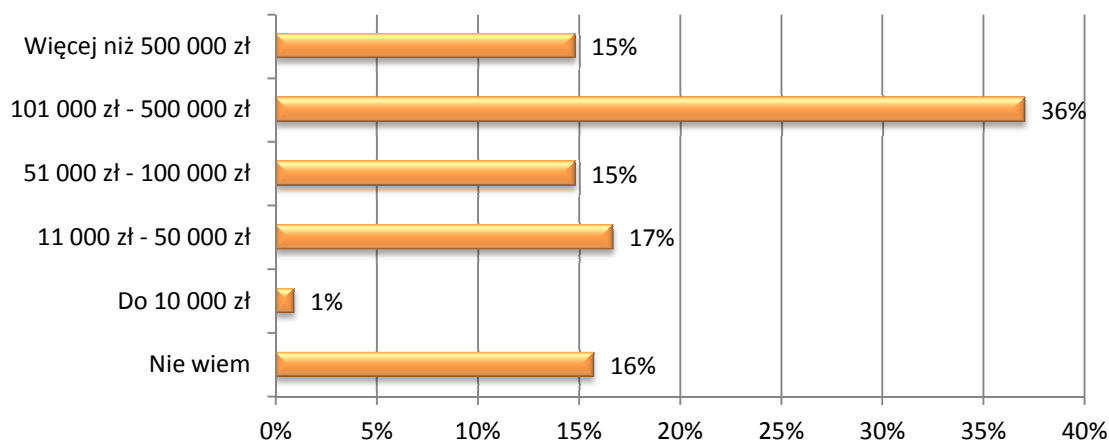
Rysunek 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Na jakiego typu inwestycje będzie Pan/i potrzebować środków?”, n= 108

* dane na wykresie nie sumują się do 100%, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź
Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Najwięcej przedsiębiorców potrzebuje środków w wysokości pomiędzy 101 tys. a 500 tys. PLN. Analizując rozkład odpowiedzi można zauważyć, że potrzeby inwestycyjne lubuskich przedsiębiorców przewyższają zwykle 51 tys. PLN – sumarycznie 67% respondentów wskazało tę kwotę jako swoje potrzeby inwestycyjne.

Rysunek 5. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „W jakiej wysokości środków będzie Pan/i potrzebował/a?”, n= 108

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Lubuscy przedsiębiorcy będą w przyszłości zainteresowani głównie środkami o charakterze inwestycyjnym, przekraczającym kwotę 10 tys. PLN. Istnieje jednak również wyraźne zapotrzebowanie na środki o charakterze obrotowym. Znaczna część przedsiębiorców wciąż nie ma potrzeby korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania swoich wydatków i preferuje własne zasoby gotówkowe.

Jak wygląda obecnie rynek instrumentów inżynierii finansowej w województwie lubuskim, zarówno w zakresie dostępu do usług finansowania potrzeb długim jak i kapitałem, np. podwyższonego ryzyka?

Według danych GUS, w województwie lubuskim działała blisko 3000 podmiotów realizujących działalność finansową i ubezpieczeniową¹⁰, jednak ich ilość systematycznie maleje. W roku 2010 było ich aż 3390, w roku 2011 – 3173, podobnie

w roku 2012 działało 3179 podmiotów. Spośród powyższych, finansową działalność usługową, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych realizuje 600 podmiotów (dane za rok 2012), w tym usługi bankowe w województwie lubuskim świadczy 12 banków komercyjnych posiadających rozbudowaną sieć oddziałów i placówek.

Poza bankami komercyjnymi, duży wpływ na dostępność i podaż instrumentów inżynierii finansowej w Lubuskim mają także działające przede wszystkim w mniejszych ośrodkach miejskich oraz na obszarach wiejskich banki spółdzielcze, których w województwie funkcjonuje 15.

Gęstość sieci placówek bankowych (w tym także banków spółdzielczych) w województwie lubuskim, wg danych Inteliace Research z kwietnia 2013 r.¹¹, jest jedną z najniższych w Polsce. W 2012 r. w kraju na 1000 km² powierzchni funkcjonowało 58 placówek bankowych, z kolei w Lubuskim na 1000 km² przypada ich zaledwie 36, tym samym województwo charakteryzuje się bardzo niskim

¹⁰ Podmioty Gospodarki Narodowej w Rejestrze Regon w Województwie Lubuskim Stan na Luty 28 II 2013 r., Dane za GUS z Banku Danych Lokalnych (BDL)

¹¹ Inteliace Research, Baza placówek bankowych (2013) i dane statystyczne wg. powiatów(2011) - Edycja 2013

stopniem rozwoju sieci dystrybucyjnej banków. Niemniej jednak, pod względem gęstości sieci placówek bankowych, czyli liczby placówek przypadających na 10 000 mieszkańców Lubuskie zajmuje 3 miejsce w kraju (średnia dla Polski wynosi 4,68, natomiast wskaźnik dla województwa lubuskiego wynosi 4,92). Analiza wcześniejszych danych Inteliace Research (lata 2009-2011) potwierdza relatywną stałość w wymiarze sumarycznym sieci banków w województwie lubuskim.

Oferta bankowa, skierowana do podmiotów gospodarczych działających na terenie województwa lubuskiego, w odniesieniu do oferty banków funkcjonujących w innych regionach kraju, nie wykazuje znaczących różnic i obejmuje szereg różnych, dopasowanych do specyfiki przedsiębiorstw instrumentów, które w uproszczeniu można podzielić na:

- finansowanie bieżącej działalności (m.in. kredyt w rachunku, obrotowy, odnawialny, odnawialny na wykup faktur, dyskontowy, karta kredytowa, linie kredytowe łączące ww. produkty, kredyt płatniczy),
- finansowanie inwestycji i rozwoju (kredyty inwestycyjne, kredyty i pożyczki hipoteczne, kredyty na finansowanie nieruchomości komercyjnych),
- finansowanie transakcji handlowych (dyskonta wierzytelności, faktoring, forfaiting, gwarancje bankowe, akredytywy).

Mimo szerokiej oferty banków, dostępność podstawowego instrumentu finansowego - kredytu dla mikro, małych i średnich firm, jak podaje opublikowany przez NBP w styczniu 2013 kwartalny raport¹², jest ograniczona. Sektor MŚP należy do grupy przedsiębiorstw, które mają największy problem z otrzymaniem kredytu, czego przyczyną jest mocno zaostrzona polityka kredytowa banków, dotycząca zarówno kryteriów udzielania kredytów (przejawiająca się wysokimi wymogami dotyczącymi zdolności kredytowej), jak i warunków kredytowania (m.in. kosztów kredytu, wysokości zabezpieczeń). Mimo iż, jak podaje raport NBP, dostępność kredytu dla sektora MŚP, w tym najmniejszych podmiotów, poprawiła się nieznacznie w ciągu ostatniego kwartału 2012r., to w opinii banków tendencja zaostrzania polityki kredytowej, z uwagi na niekorzystne prognozy sytuacji gospodarczej oraz wzrost ryzyka poszczególnych branż, zostanie utrzymana.

Poza bankami komercyjnymi pozostałe usługi finansowe świadczone są przez:

- *Banki spółdzielcze*
- *Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe*
- *Fundusze pożyczkowe*
- *Fundusze poręczeń kredytowych*
- *Firmy leasingowe*
- *Firmy factoringowe*
- *Fundusze Venture Capital*
- *Aniołów Biznesu*

¹² Narodowy Bank Polski, Instytut Ekonomiczny, Biuro Przedsiębiorstw, Gospodarstw Domowych i Rynków „Informacja o kondycji sektora przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem stanu koniunktury w IV kw. 2012 oraz prognoz koniunktury na I kw. 2013 roku” Styczeń 2013

Banki spółdzielcze

Jak wynika z ewidencji Narodowego Banku Polskiego, w województwie lubuskim funkcjonuje 15 banków spółdzielczych, dysponujących rozbudowaną siecią placówek zlokalizowanych głównie, z uwagi na swój charakter działalności, poza większymi ośrodkami miejskimi. Poszczególne banki dysponują z reguły kilkoma placówkami, a ich oddziały i filie znajdują się w większości miast powiatowych regionu oraz w licznych ośrodkach gminnych. Analiza terytorialna wskazuje, iż banki spółdzielcze prowadzą działalność w zakresie określonego obszaru – marginalnym jest zjawisko tworzenia konkurencyjnych oddziałów w poszczególnych gminach.

Banki spółdzielcze, działając głównie na obszarach mniej zurbanizowanych, dostosowały swoją ofertę produktową do czterech grup odbiorców, tj.:

- rolników,
- klientów indywidualnych,
- klientów biznesowych, w grupie których mieszczą się przedsiębiorcy,
- jednostek samorządu terytorialnego.

Oferta produktowa dla wskazanych odbiorców jest zdecydowanie uboższa od oferty banków komercyjnych, jednak, jak wskazują przedstawiciele banków spółdzielczych, z uwagi na zwykle dobrą znajomość swoich klientów, proces decyzyjny jest szybszy, mniej skomplikowany, a usługi dobrane pod indywidualne potrzeby.¹³ W zakresie dostępnych produktów, warunki konieczne do spełnienia w celu uzyskania wsparcia są analogiczne do wymaganych w bankach komercyjnych. Niemniej jednak, w zakresie produktów ukierunkowanych na przedsiębiorców, oferta banków spółdzielczych ogranicza się do kredytów inwestycyjnych i kredytów obrotowych. Jako wyjątki należy oceniać oferty kredytu rewolwingowego, kredytu pomostowego na współfinansowanie projektów unijnych, czy też oferty leasingu lub gwarancji bankowych.

Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe

W województwie lubuskim funkcjonują obecnie także 102 placówki spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Z uwagi na specyfikę SKOK-ów, będących spółdzielniami zrzeszającymi osoby fizyczne, oferta produktowa może być kierowana tylko do członków spółdzielni. Z kolei członkiem mogą zostać wyłącznie osoby fizyczne, w tym także przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą jednoosobowo lub w formie spółki cywilnej (członkostwo wykluczone jest w stosunku do spółek prawa handlowego). Niemniej jednak, wprowadzona 27 października 2012 r. znowelizowana ustawa dot. Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo-Kredytowych umożliwiła SKOK-om rozszerzenie swojej oferty dla podmiotów tzw. III sektora, fundacji, stowarzyszeń, czyli podmiotów postrzeganych jako mało atrakcyjni klienci banków komercyjnych.

Ponadto zawarte w ww. ustawie zapisy przyczyniły się do wprowadzenia korzystnych zmian w ofercie pożyczkowej, umożliwiając m.in. wydłużenie czasu kredytowania, czy też zwiększenie elastyczności warunków spłaty. Niemniej jednak oferta pożyczek dla przedsiębiorców w SKOK-ach jest relatywnie wąska: pożyczka obrotowa, inwestycyjna, mikropożyczka, a kwoty możliwe do uzyskania odpowiadają standardowemu profilowi klienta (osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą lub spółki cywilnej), są to wartości zdecydowanie niższe od oferowanych zarówno przez banki spółdzielcze, jak i komercyjne.

¹³ <http://www.bankbps.pl/o-banku/aktualnosci/art,573,banki-spoldzielcze-stabilizuja-gospodarke.html>

Fundusze pożyczkowe

Na terenie województwa lubuskiego działają 4 fundusze pożyczkowe, w tym trzy udzielające wsparcia finansowego z LRPO 2007-2013, w ramach Działania 2.5 oraz jeden fundusz subregionalny Polskiej Fundacji Przedsiębiorczości (SFP ODRA), dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i budżetu Państwa jeszcze w ramach programu SPO-WKP (2004-2006). Fundusze pożyczkowe z Lubuskiego adresują swoją ofertę do mikro, małych i średnich przedsiębiorców charakteryzujących się niskim poziomem wiarygodności kredytowej oraz brakiem historii kredytowej, którzy w związku z powyższym mają trudności w zdobyciu finansowania komercyjnego (np. kredytu bankowego).

Fundusze oferują dwa podstawowe rodzaje finansowania działalności przedsiębiorstw - pożyczki przeznaczone na cele inwestycyjne oraz pożyczki na cele obrotowe. Charakterystyczną cechą instrumentów finansowych dostępnych za pośrednictwem funduszy pożyczkowych jest również relatywnie krótszy od innych instytucji rynku finansowego okres finansowania nie przekraczający 60 miesięcy (co więcej instrumenty obciążone są często dodatkowo jeszcze krótszym terminem spłaty wynikającym z wkładu publicznego np. spłata nie później niż do dn. 29 lutego 2016 roku). Obecny profil działalności funduszy pożyczkowych w zakresie finansowania przedsiębiorstw jest tym samym zbliżony do działalności SKOK (poszerzony jedynie o możliwość kredytowania osób prawnych i korzystniejsze warunki finansowe) – koncentruje się na mikroprzedsiębiorstwach oraz finansowaniu podstawowych inwestycji rozwojowych małych firm w horyzoncie średniookresowym.

Fundusze poręczeń kredytowych

Na terenie województwa lubuskiego funkcjonuje jeden fundusz poręczeniowy. Jego działalność, poza realizacją założeń Działania 2.5 LRPO 2007-2013, w ramach którego otrzymał środki finansowe, koncentruje się na ułatwieniu dostępu mikro, małym i średnim przedsiębiorcom do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji poprzez udzielaniu poręczeń na zabezpieczenie kredytów i pożyczek bankowych.

Fundusz oferuje poręczenia zarówno kredytów obrotowych, jak i inwestycyjnych, w tym także kredytów przeznaczonych na inwestycje finansowane z udziałem środków unijnych. Poręczenia udzielane są na rzecz lubuskich przedsiębiorców z sektora MŚP, prowadzących działalność gospodarczą od co najmniej 6 miesięcy, ubiegających się o kredyt lub pożyczkę w Instytucji Finansowej, która współpracuje z Funduszem Poręczeniowym. Obecnie Fundusz w ramach zawartych umów, współpracuje z 21 Instytucjami Finansującymi, wśród których najliczniejszą grupę stanowią banki komercyjne i spółdzielcze z regionu.

Firmy leasingowe

Identyfikacja placówek wszystkich firm leasingowych na terenie województwa lubuskiego, z uwagi na brak prowadzenia w tym zakresie statystyk, jest trudna do określenia. Przedsiębiorstwa leasingowe bardzo często wywodzą się wprost z banków komercyjnych. Ponadto, w przypadku leasingu, poza placówkami aktywnie działają również pośrednicy. Wyszukiwarka placówek w ramach portali teleadresowych, wskazuje, że w regionie działa około 30 jednostek, które w swojej ofercie mają leasing¹⁴.

¹⁴ www.panoramafirm.pl/leasing/lubuskie; data pobrania: 12.04.2013

Oferta produktowa firm leasingowych koncentruje się na ułatwieniu przedsiębiorcom zakupu środków trwałych. Wg danych GUS, główną pozycję w strukturze przedmiotowej nowych umów leasingowych zajmuje leasing środków transportu drogowego, a w następnej kolejności - maszyny i urządzenia przemysłowe. Oferta leasingowa na rynku lubuskim, pod względem profilu, nie odbiega znacząco od danych ogólnopolskich.

Firmy factoringowe

Na terenie województwa lubuskiego w roku 2011 swoją siedzibę miało tylko jedno niebankowe przedsiębiorstwo factoringowe, które, podobnie jak inne firmy factoringowe (ale i banki aktywnie uczestniczące w rynku factoringu), kierowało swoją ofertę przede wszystkim do dużych przedsiębiorców, a zatem firm o wypracowanym majątku i sprawdzonych wieloletnich relacjach z instytucjami finansowymi. Potwierdzeniem marginalnego znaczenia oferty factoringu w odniesieniu do problematyki badania są dane opisujące rynek factoringu w Lubuskim¹⁵. W 2011 r. w województwie lubuskim z factoringu skorzystało jedynie 72 klientów (w porównaniu do 59 w roku 2010) – factoringiem objęto 33 faktury (w roku 2010 – 30). Przeciętna wartość faktury objętej factoringiem wyniosła blisko 17,5 mln PLN (wierzytelności objęte factoringiem w województwie lubuskim w 2011 r. stanowiły kwotę 578 mln PLN). W praktyce factoring znajduje tym samym zastosowanie jedynie w transakcjach o wartościach wyraźnie przekraczających możliwości przedsiębiorców sektora MŚP.

Fundusze Venture Capital

Obecnie w Polsce działa około 70 firm zarządzających funduszami venture capital, w tym funduszami seed capital¹⁶. Fundusze Venture Capital skierowane są do pomysłodawców, posiadających innowacyjne pomysły i chcących je komercjalizować poprzez rozpoczęcie działalności biznesowej. Warunki wsparcia udzielanego przez fundusz Venture Capital są elastyczne, szczególnie w zakresie obejmowanych udziałów (co wynika z dominującego udziału środków prywatnych). Niemniej jednak na obszarze województwa lubuskiego nie było zlokalizowanego żadnego z tego typu funduszy.

Aniołowie Biznesu

Aniołowie Biznesu najczęściej skupieni są w regionalnych lub ponadregionalnych sieciach. Wg danych Association of Business Angels Network, w pierwszym kwartale 2013 r. w Polsce funkcjonowało 12 sieci aniołów biznesu¹⁷. Na obszarze województwa lubuskiego funkcjonowała jedynie Ponadregionalna Sieć Aniołów Biznesu – Innowacja, skupiająca prywatnych inwestorów kapitałowych oraz różnego rodzaju podmioty uczestniczące w procesie wynajdywania, selekcji oraz wyboru projektów wymagających zewnętrznego finansowania oraz doradztwa dla przedsiębiorców. Ponadregionalna Sieć Aniołów Biznesu – Innowacja funkcjonuje dzięki wsparciu ze środków UE w ramach EFRR i realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007 - 2013 Poddziałanie 3.3.1.

Aniołowie biznesu, decydując się na wejście kapitałowe, przejmują często mniejszościowy pakiet udziałów. Jego wielkości zazwyczaj mieszczą się w przedziale 20-45%. Zysk z inwestycji realizowany

¹⁵ Działalność faktoringowa przedsiębiorstw finansowych w 2011 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2 lipca 2012 r.

¹⁶ Raport z badania rynku funduszy kapitału zaangażowanego oraz funduszy venture capital w Małopolsce wraz z analizą barier i ograniczeń w dostępie do tego typu finansowania dla innowacyjnych firm, Europejskie Centrum Doradztwa Finansowego Badania i Szkolenia Ewa Joachimczak na zlecenie Małopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Poznań, kwiecień 2012, s. 43

¹⁷ www.aban.org.pl/sieci-aniolow-biznesu.html; data pobrania: 12.04.2013 r.

jest podczas wyjścia kapitałowego, które ma miejsce po 3-7 latach. Polscy aniołowie biznesu najchętniej angażują się w firmy, których zapotrzebowanie kapitałowe mieści się w przedziale do 150 tys. do 3 mln PLN, jednak zgodnie z deklaracjami zarządzających sieciami, inwestorzy indywidualni są zainteresowani również mniejszymi transakcjami (nawet od 50 tys. PLN) oraz dużo większymi (do 10 mln PLN).¹⁸ Kluczowe znaczenie w ofercie aniołów biznesu ma jednak charakter wejść kapitałowych - anioły oferują tzw. "smart money", czyli pomoc menedżerską, doświadczenia, kontakty, specjalistyczną wiedzę i umiejętności oraz know-how.

Dostępne na rynku inne produkty finansowe są zdecydowanie trudniej osiągalne dla małych i średnich przedsiębiorstw, aniżeli pożyczki i poręczenia oferowane przez dokapitalizowane regionalne fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. Wynika to z faktu, iż oferta funduszy dedykowana jest przedsiębiorcom z sektora MŚP, tym samym parametry pożyczek i poręczeń są dostosowane do potrzeb i zdolności kredytowej niniejszej grupy podmiotów. W przypadku odmowy udzielenia kredytu przez bank, z uwagi na wysokie ryzyko kredytowe, czy też brak historii kredytowej, fundusze pożyczkowe stanowią alternatywne źródło pozyskania środków finansowych. Ponadto w odniesieniu do nowopowstałych firm oraz przedsiębiorstw, nie posiadających historii kredytowej oraz podmiotów, oczekujących szybkiego rozpatrzenia wniosku i prostszych procedur ubiegania się o pożyczkę – fundusze pożyczkowe stanowią optymalną, a często wręcz jedyną możliwość pozyskania środków finansowych.¹⁹

Jakie instrumenty (produkty/ usługi finansowe) wsparcia przedsiębiorczości ze środków publicznych z wykorzystaniem inżynierii finansowej były realizowane w województwie lubuskim w latach 2004-2012 (do momentu rozpoczęcia realizacji badania)?

Wykorzystanie instrumentów finansowych w procesie wdrażania Funduszy Europejskich zakłada odejście od tradycyjnego dotacyjnego wsparcia beneficjentów na rzecz instrumentów zwrotnych, poprzez

wsparcie pośredników finansowych (np. funduszy pożyczkowych, poręczeniowych czy funduszy miejskich), którzy transferują środki do ostatecznych odbiorców.

Oprócz oferty wspartych w ramach Działania 2.5 LRPO instytucji, przedsiębiorcy z województwa lubuskiego od roku 2004 mogli korzystać z następującej oferty wsparcia przedsiębiorczości ze środków publicznych z wykorzystaniem instrumentów inżynierii finansowej:

Środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw na lata 2004-2006 (SPO WK 2004-2006).

Priorytet 1 Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu, Działanie 1.2 Poprawa dostępności do zewnętrznego finansowania inwestycji przedsiębiorstw, Poddziałania:

- 1.2.1 Dokapitalizowanie funduszy mikro-pożyczkowych:
 - Beneficjent: Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze - Lubuski Fundusz Pożyczkowy, kwota 5 mln PLN, od 2005 r.

¹⁸ Raport - Bariery w rozwoju rynku aniołów biznesu w Polsce, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2011 r., s. 21

¹⁹http://www.podatnik.info/publikacje/bank_odmowil_kredytu_wesz_pożyczke_z_regionalnych_funduszy_pożyczkowych_moja_firma_dotacje_dla_firm,705fb

- Beneficjent: Polska Fundacja Przedsiębiorczości - Subregionalny Fundusz Pożyczkowy "ODRA", kwota 12 mln PLN, od 2005 r., wsparcie dedykowane północnej części województwa lubuskiego
- Oba ww. fundusze funkcjonują do dnia dzisiejszego.
- 1.2.2 Dokapitalizowanie funduszy poręczeń kredytowych, (Beneficjent: Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., w 2005 roku LFPK podpisał umowę z PARP o dofinansowanie projektu, jego realizacja trwała do 30 czerwca 2008 roku, w tym czasie LFPK systematycznie otrzymywał środki na powiększenie swojego kapitału poręczeniowego – łącznie 21mln PLN)

Środki z Banku Światowego oraz Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej - Program Aktywizacja Zatrudnienia i Służb Zatrudnienia „TOR# 10”:

- Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości w Dobiegniewie (od 1994 r.)²⁰,
- Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach.

Polska Agencja Rozwoju przedsiębiorczości, Krajowy System Usług:

- Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze (Lubuski Funduszu Pożyczkowy) - 2009 r. kwota prawie 2 mln PLN z PARP oraz 10 mln PLN z ze Starostwa Powiatowego w Nowej Soli.
- Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie (z PARP - 660 tys. PLN)

łącznie na instrumenty finansowe w ramach 16 Regionalnych Programów Operacyjnych 2007-2013 przeznaczono wg stanu na koniec 2012 r. 4 275,9 mln PLN, z czego 3 544,5 mln PLN stanowią środki z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W województwie lubuskim dokapitalizowano 4 instytucje: 3 fundusze pożyczkowe i 1 fundusz poręczeniowy z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013**, Priorytet II Stymulowanie wzrostu inwestycji w przedsiębiorstwach i wzmocnienie potencjału innowacyjnego, Działanie 2.5 Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu, typy projektów:

- I typ – projekty dotyczące rozwoju regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu, w tym tworzenie nowych IOB (projekty inwestycyjne),
- II typ – projekty dotyczące tylko dokapitalizowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych:
 - Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (data realizacji: 2009 - 2015, kwota: 10 mln PLN),
 - Lubuski Fundusz Pożyczkowy działający w strukturach Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. (data realizacji: 2009 - 2014, kwota: 10 mln PLN)
 - Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie (2009 -2013, kwota: 3 mln PLN),
 - Fundacja "Przedsiębiorczość" w Żarach (2010 - 2013, kwota: 2,85 mln PLN).

²⁰ http://swmpdobiegniew.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=1&Itemid=3

Powyższe wsparcie zostało przekazane w trybie projektów indywidualnych. Indywidualny tryb wyboru projektów ma zastosowanie w przypadku projektów znajdujących się w Indykatoryjnym Planie Inwestycyjnym Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013.²¹

Pośrednicy finansowi udzielający wsparcia w ramach Działania 2.5. LRPO oraz ich profil

Przedsiębiorcy z województwa lubuskiego mogą pozyskać wsparcie finansowe z czterech funduszy, dokapitalizowanych w ramach Działania 2.5 LRPO, tj. z:

Lubuskiego Funduszu Pożyczkowego działającego w strukturach Agencji Rozwoju Regionalnego S.A w Zielonej Górze²²

Forma prawna, wysokość kapitału

Lubuski Fundusz Pożyczkowy został założony w 2005 roku i działa w ramach struktury organizacyjnej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze, która odpowiada za prawidłowe jego funkcjonowanie. Agencja Rozwoju Regionalnego (ARR S.A.) w Zielonej Górze została utworzona w 1993 roku jako spółka akcyjna, której akcjonariuszami są: Samorząd Województwa Lubuskiego, firmy, banki oraz osoby prywatne z województwa. Zgodnie z paragrafem 6 Statutu Spółki, podstawowym celem ARR S.A. jest podejmowanie działalności społecznie użytecznej, w tym działań doradczych, szkoleniowych, informacyjnych i finansowych - mających na celu inicjowanie, wspieranie i promowanie rozwoju MŚP. Zgodnie z dokumentem rejestrowym ARR S.A.²³, kapitał zakładowy wynosi 4,98 mln PLN (4983 akcji wszystkich emisji o wartości nominalnej akcji: 1 tys. PLN).

Kapitał początkowy Funduszu, zgodnie ze Statutem Lubuskiego Funduszu Pożyczkowego, wynosi 245 tys. PLN i pochodzi ze środków uzyskanych w drodze podwyższenia kapitału akcyjnego ARR S.A. poprzez emisję akcji C – objętych przez Województwo Lubuskie. Zarząd ARR S.A. podejmuje starania o podwyższenie środków Funduszu poprzez wnioski o dokapitalizowanie Funduszu ze środków europejskich oraz Kontraktu Wojewódzkiego, zaś dodatkowo Fundusz może być zasilany ze środków publicznych i prywatnych w formie dotacji, subwencji lub darowizn. Obecnie kapitał Lubuskiego Funduszu Pożyczkowego wynosi 20,9 mln PLN. Fundusz jest wyodrębniony księgowo i nie działa w celu osiągnięcia zysku, lecz przeznacza zysk na cele statutowe. Obsługę administracyjną Funduszu realizują jednostki organizacyjne ARR S.A., zgodnie z zakresem obowiązków oraz procedurami opisanymi i obowiązującymi w ARR S.A. Systemie Zarządzania Jakością ISO, za co pobierane są opłaty od Pożyczkobiorców.

Radę programową i opiniodawczą sprawuje Rada Funduszu, składająca się z 5 osób powoływanych przez: Marszałka Województwa Lubuskiego (3 osoby), Zarząd ARR S.A. (2 osoby). Do obowiązków Rady Funduszu należy:

- wyznaczenie strategii Funduszu, rozpatrywanie wniosków o pożyczkę w oparciu o postanowienia Statutu oraz Regulaminu Funduszu,

²¹ Źródło: Informacje dotyczące trybu indywidualnego znajdują się w dokumencie: „Wytoczne w zakresie jednolitego systemu zarządzania i monitorowania projektów znajdujących się w Indykatoryjnym Planie Inwestycyjnym LRPO na lata 2007 – 2013” będącym załącznikiem do Uchwały nr 277/2481/10 Zarządu Województwa Lubuskiego z dnia 19 października 2010 r.,

http://www.lrpo.lubuskie.pl/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=575&Itemid=, data pobrania: 10.06.2013

²² Źródło informacji pkt. 1: http://www.lfp.region.zgora.pl/files/lfp/410237174/statut_lfp,tj_5_05_2011.pdf data pobrania: 20.05.2013r.

²³ Centralna Informacja Krajowego Rejestru Sądowego, <https://ems.ms.gov.pl>, data pobrania: 20.05.2013r.

- podejmowanie uchwał w zakresie przyznania lub odmowy udzielenia pożyczek oraz optymalnego zabezpieczenia,
- podejmowanie uchwał, na wniosek Zarządu ARR S.A., w sprawie opinii o prolongacie spłaty pożyczki na okres dłuższy niż maksymalny okres spłaty określony w Regulaminie,
- udział w monitorowaniu przebiegu realizacji umów pożyczkowych.

Marszałek Województwa Lubuskiego sprawuje nadzór nad prawidłowością funkcjonowania Funduszu poprzez swoich przedstawicieli w Radzie Funduszu.

Odbiorcy ostateczni

Zgodnie ze Statutem Lubuskiego Funduszu Pożyczkowego, jego celem jest „wspomaganie przedsiębiorców realizujących inwestycje na terenie województwa lubuskiego przyczyniające się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw i powstawania nowych oraz utrzymywania dotychczasowych miejsc pracy, w dziedzinach zgodnych z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego”. Fundusz wspomagać ma przedsiębiorstwa mikro, małe oraz średnie, ponadto w ramach Funduszu mogą być udzielane pożyczki na rzecz podmiotów podejmujących działalność gospodarczą, instytucji pożytku publicznego oraz instytucji ekonomii społecznej. Lubuski Fundusz Pożyczkowy udziela firmom będącym w fazie rozwoju lub ekspansji prowadzącym działalność przez min. 1 miesiąc, pożyczek obrotowych i inwestycyjnych, wspierając sektor MŚP realizujący projekty w województwie lubuskim.

Produkty finansowe

Pożyczki mogą być przeznaczone na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej:

- obrotowe na zakup towarów, surowców i materiałów,
- inwestycyjne na:
 - zakup nieruchomości, w tym koszt wykonania dokumentacji projektowo – kosztorysowej oraz inne wydatki związane z przygotowaniem i realizacją inwestycji,
 - remont, budowę i przebudowę nieruchomości,
 - zakup maszyn, urządzeń i wyposażenia,
 - zakup środków transportu z wyłączeniem samochodów osobowych,
 - zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem,
 - inne nakłady związane z prowadzeniem przedsięwzięcia w ramach działalności gospodarczej.

Ze środków pożyczki nie mogą być finansowane zakupy o charakterze konsumpcyjnym. Pożyczki nie mogą być przeznaczone na spłatę innych pożyczek i kredytów.

Kadra i doświadczenie

Osoby zatrudnione w Lubuskim Funduszu Pożyczkowym to specjaliści z zakresu finansów i bankowości, posiadający doświadczenie w sektorze bankowym. Fundusz posiada akredytację Krajowego Systemu Usług oraz certyfikat ISO zgodny z wymaganiami Normy PN-EN ISO 9001:2009. Fundusz nie posiada ratingu oraz nie jest notowany na giełdzie.²⁴

Fundusz w momencie przystępowania do projektu w ramach Działania 2.5 LRPO, posiadał doświadczenie w realizacji projektów wspierających sektor MŚP - został dokapitalizowany w ramach programu SPO WKP Działanie 1.2 Poddziałanie 1.2.1 „Dokapitalizowanie funduszy mikro-pożyczkowych” kwota 5 mln PLN łącznie, według stanu na 31 grudnia 2008, kapitał LFP wynosił 8,7 mln PLN; Fundusz wypłacił 148 pożyczek na kwotę 10,1 mln PLN, co wskazywało na uzyskanie

²⁴ Źródło informacji: http://www.lfp.region.zgora.pl/o_funduszu/o_funduszu/ data pobrania: 20.05.2013r.

efektu mnożnikowego. W rankingu zamieszczonym w RAPORCIE Nr 10/2008 Fundusze Pożyczkowe w Polsce według stanu na 30 czerwca 2008 roku, Lubuski Fundusz Pożyczkowy uplasował się na pierwszym miejscu pod względem aktywności działania, mierzonym wartością udzielonych pożyczek w grupie funduszy małych.

Zasięg geograficzny

Projekt realizowany w ramach Działania 2.5 LRPO zakładał dokapitalizowanie Lubuskiego Funduszu Pożyczkowego w Zielonej Górze. Środki będące w dyspozycji Funduszu, uzyskane w ramach realizacji projektu przeznaczone są na udzielanie pożyczek podmiotom gospodarczym inwestującym na obszarze województwa lubuskiego. Projekt zakładał docelowo udzielenie pożyczek o wartości 10,53 mln PLN do 2014 roku. Dotarcie do tak zdefiniowanego obszaru zapewniły zaplanowane, liczne działania informacyjne i promocyjne. Projekt zakładał również utrzymanie współpracy z Lubuskim Funduszem Poręczeń Kredytowych, co umożliwiło klientom uzyskanie odpowiednich zabezpieczeń pożyczek. Fundusz ma swoją siedzibę w Zielonej Górze przy ul. Chopina 14, ponadto w ramach struktur organizacyjnych ARR S.A. wyodrębniła: Punkty Konsultacyjne w Zielonej Górze przy ul. Sulechowskiej 1 oraz przy ul. Chopina 14, a także Punkt Informacyjny ARR S.A. w Gorzowie Wielkopolskim przy ul. Kazimierza Wielkiego 1, Punkt Obsługi Funduszu Pożyczkowego – Starostwo Powiatowe w Żaganiu ul. Dworcowa 39, gdzie można pozyskać informacje na temat Funduszu.

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach²⁵

Forma prawna, wysokość kapitału

Fundusz pożyczkowy „Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości” powstał w 1994 r. przy Fundacji „Przedsiębiorczość” jako jeden z elementów projektu TOR#10 współfinansowanego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej oraz Bank Światowy. Fundusz na początku cechował stosunkowo mały kapitał pożyczkowy oscylujący w granicach miliona złotych, jednak ze względu na duże zapotrzebowanie przedsiębiorców na instrumenty finansowe takie jak pożyczki pozabankowe, podjęto decyzję o złożeniu projektu dotyczącego dokapitalizowania funduszu pożyczkowego. Kapitał funduszu przed złożeniem projektu wynosił ponad 1,1 mln PLN, w ramach projektu Działania 2.5 LRPO kapitał pożyczkowy został zwiększony o kwotę 2,85 mln PLN. Celem Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości jest pobudzanie aktywności społeczeństwa województwa lubuskiego w zakresie przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Fundusz finansuje rozwój i rozpoczęcie każdej działalności gospodarczej, której celem jest stworzenie trwałych miejsc pracy. Kreuje warunki i możliwości do realizacji lokalnych przedsięwzięć gospodarczych, budując tym samym przekonanie o roli, jaką odgrywają one w rozwoju gospodarczym całego regionu.

Fundacja "Przedsiębiorczość" jest organizacją pozarządową, ustanowioną aktem notarialnym z dnia 19 maja 1992 roku przez Zarząd Gminy Miejskiej w Żarach. Celem Fundacji jest inspirowanie, wspieranie, tworzenie w miejscowym środowisku przedsięwzięć gospodarczych (małych firm prywatnych), wyzwalanie, wdrażanie inicjatyw gospodarczych i pobudzanie przedsiębiorczości oraz aktywne zwalczanie bezrobocia. Fundacja realizuje swój cel wszystkimi dostępnymi środkami, między innymi poprzez: przekazywanie wiedzy, wsparcie finansowe, wsparcie techniczne. Od 6 grudnia 2004 roku jest członkiem Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw, posiada również wdrożony i certyfikowany System Zarządzania Jakością ISO 9001. Od 18 listopada 2005

²⁵ Źródło informacji pkt.2: http://www.fundacja.zary.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=2; data pobrania 20.05.2013r.

Fundacja posiada status Organizacji Pożytku Publicznego. Działalność Fundacji nie jest nastawiona na zysk.

Odbiorcy ostateczni

Oferta funduszu kierowana jest do firm z sektora MŚP. Fundusz posiadał w ostatnim kwartale 2009 roku jedną z najwyższych w kraju spłacalność, która wynosiła 97,72%. Beneficjentami funduszu pożyczkowego są podmioty gospodarcze z terenu województwa lubuskiego, których zdolności organizacyjne i techniczne odpowiadają skali i rodzajowi prowadzonej lub podejmowanej działalności.

Produkty finansowe

Pożyczki udzielane przez Fundusz skierowane są do przedsiębiorców oraz do osób rozpoczynających działalność gospodarczą. Każdy przedsiębiorca może skorzystać ze środków na cele inwestycyjno-obrotowe. Maksymalna wartość pożyczki wynosi 200 tys. PLN, z pięcioletnim okresem kredytowania oraz możliwością skorzystania z półrocznej karencji w spłacie rat kapitałowych. Ponadto Fundusz posiada ofertę dla osób bezrobotnych rozpoczynających działalność gospodarczą (nie są to jednak środki pochodzące z dofinansowania w ramach Działania 2.5 LRPO). Fundusz zespala 3 komponenty, z których się składa - dokapitalizowany fundusz pożyczkowy, ośrodek szkoleniowy oraz inkubator, tworząc w ten sposób skuteczny system wspierania firm. Jednostki wyodrębnione to:

Ośrodek wspierania przedsiębiorczości, jako miejsce, w którym potencjalni przedsiębiorcy otrzymują niezbędną wiedzę do prowadzenia własnej firmy, w zakresie kursów i szkoleń przygotowujących do prowadzenia własnego biznesu, ale również podwyższających kwalifikacje. Ośrodek prowadzi szereg usług dla już działających małych i średnich firm, wspomagając je w znalezieniu źródła finansowania, rynku zbytu, inwestorów, rozmowach z instytucjami finansowymi oraz w zdobyciu dodatkowej wiedzy.

Gminne Centrum Informacji, powstałe w 2005 roku w ramach projektu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów Pierwsza Praca, finansowane przez Ministerstwo Gospodarki i Pracy, którego głównym zadaniem jest poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wsparcie aktywności zawodowej osób pozostających bez pracy w różnym przedziale wiekowym, poprzez dostęp do nowoczesnych technologii przekazu informacji, doradztwo, pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe.

Inkubator Przedsiębiorczości, który promuje przedsiębiorczość i stwarza warunki do powstawania nowych firm oraz poszerzenia działalności firm już istniejących. Nastawiony jest na stopniowy, zrównoważony rozwój i usamodzielnienie się firm inkubowanych. Udzielane wsparcie skupia się na usługach: wynajmu powierzchni biurowych i handlowo-produkcyjnych dla nowopowstałych firm na warunkach preferencyjnych, bezpośrednim dostępie do pełnego zakresu usług wspomagających rozwój firmy w czasie pierwszych trudnych lat działalności: doradztwo z zakresu finansów, rachunkowości, zarządzania, marketingu, prawa gospodarczego itp., obsługa administracyjno-biurowa, promocja firm przyjętych do Inkubatora oraz ich produktów i usług.

Kadra i doświadczenie

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości w Żarach działa już blisko 20 lat, posiada wykwalifikowaną kadrę oraz przejrzyste i efektywne procedury zarządzania i funkcjonowania. W ramach Funduszu funkcjonuje pełna struktura odpowiedzialna za zarządzanie oraz stroną operacyjno-pożyczkową. W skład struktury operacyjnej wchodzi: dyrektor funduszu, specjalista pożyczkowy, doradcy indywidualni oraz komisja pożyczkowa. Mając opracowany i sprawdzony system informacyjno-promocyjny, Fundusz wychodzi na przeciw nowym beneficjentom w celu intensyfikacji działań

36

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Lubuskie
Warte zachodu

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

zmierzających do konsumpcji środków finansowych Funduszu. Zaangażowanie oraz ukierunkowana specjalizacja kadry Funduszu, długoletnia obecność na rynku pozabankowych funduszy pożyczkowych jest gwarantem prawidłowej realizacji projektu. Fundusz nie posiada ratingu oraz nie jest notowany na giełdzie.

Zasięg geograficzny

Siedziba funduszu znajduje się w Żarach. Połączenie trzech komponentów w ramach jednej organizacji (ośrodek szkoleniowy, fundusz, inkubator) oraz brak oddziałów na terenie województwa warunkuje subregionalny charakter działalności funduszu.

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie²⁶

Forma prawna, wysokość kapitału

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie, jako Fundusz Pożyczkowy został utworzony ze środków Banku Światowego w ramach programu Aktywizacja Zatrudnienia i Służb Zatrudnienia TOR# 10 w kwocie początkowej kapitału 1,2 mln PLN, a następnie został dokapitalizowany do kwoty 2 mln PLN przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości w Warszawie. Fundusz dotychczas udzielił ponad 200 pożyczek dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz dla firm na działania inwestycyjne. Obecnie Fundusz Rozwoju udziela pożyczek z następujących programów: Aktywizacja Zatrudnienia i Służb Zatrudnienia „TOR# 10”, Dokapitalizowanie Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości w Dobiegniewie w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013, a także kapitału własnego. Nadrzędnym celem Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości jest pomoc finansowa małym i średnim przedsiębiorcom, a poprzez to kreowanie świadomości roli przedsiębiorczości w rozwoju społeczności lokalnych, udzielanie pożyczek dla osób bezrobotnych, tworzących dla siebie miejsca pracy, którzy nie mogą uzyskać dofinansowania z innych źródeł, integrowanie Funduszu ze społecznością lokalną poprzez włączenie jej przedstawicieli w działalność Funduszu, budowanie kompleksowego systemu pomocy dla rozwijającej się przedsiębiorczości we współpracy z działającymi przy Stowarzyszeniu Ośrodkiem Wspierania Przedsiębiorczości i Wiejskim Inkubatorem Przedsiębiorczości.

Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości działa jako organizacja non - profit (nie działająca dla zysku). Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości w Dobiegniewie zostało powołane 24 kwietnia 1994 roku w wyniku konsolidacji działań grupy osób fizycznych zainteresowanych problemem bezrobocia w woj. gorzowskim, a także Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gorzowie Wlkp., Zachodniopomorskiej Szkoły Biznesu instytut w Gorzowie Wlkp., Rejonowych Urzędów Pracy, Gmin Strzelce Kraj., Zwierzyn, Bierzwnik, Drezdenko, Choszczno, Dobiegniew. Jako siedzibę Stowarzyszenia wybrano Dobiegniew ze względu na centralne usytuowanie względem wymienionych gmin. W dniu 28 czerwca 2006 roku Stowarzyszenie po pozytywnym przejściu procesu certyfikacji otrzymało Certyfikat Jakości ISO 9001. Stowarzyszenie jest zarejestrowane w Krajowej Sieci Usług, a wykonując bieżącą działalność przestrzega zasad etyki zawodowej, w sposób stały rozszerza zakres działalności oraz podnosi jakość usług. Najważniejszym celem Stowarzyszenia jest krzewienie świadomości przedsiębiorczej społeczności lokalnej.

²⁶ Źródło informacji: http://swmpdobiegniew.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=5&Itemid=8 data pobrania: 20.05.2013r.

Odbiorcy ostateczni

W ramach kwoty, jaką Fundusz otrzymał w ramach Działania 2.5 LRPO, wsparcie mogą uzyskać osoby prowadzące działalność gospodarczą (małe i średnie przedsiębiorstwa), które chcą rozwinąć swoją firmę. Inne środki Funduszu przeznaczone są również na wsparcie osób bezrobotnych oraz absolwentów, chcących rozpocząć swoją działalność gospodarczą.

Produkty finansowe

Działalność Funduszu ukierunkowana jest na pomoc finansową w rozpoczynaniu działalności gospodarczej, jak i dla podmiotów już istniejących na rynku – szczególnie o wysokim ryzyku kredytowym w oczach komercyjnych instytucji rynku finansowego. Biorąc również pod uwagę sytuację osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą, w tym w formie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej w województwie oraz brak silnej sieci instytucji wsparcia nowo powstającego biznesu, Fundusz oferuje przyszłym przedsiębiorcom dostęp do wyodrębnionego, wydolnego kapitałowo niskooprocentowanego funduszu pożyczkowego wraz ze spójnym systemem wsparcia doradczego. Podstawowym oferowanym produktem finansowym są zatem pożyczki.

Kadra i doświadczenie

W ciągu 18 lat działalności Stowarzyszenie swoim działaniem objęło region północno - zachodniej części kraju, udostępniając narzędzia pomagające aktywizować rynek pracy oraz sektor małych i średnich przedsiębiorstw. Efektem działalności jest m.in.: przeszkolenie ponad 7000 osób, doradztwo świadczone dla blisko 1200 osób rocznie w różnych dziedzinach przedsiębiorczości, realizacja programów aktywizacyjnych, funkcjonowanie punktów konsultacyjnych itd. W swoich strukturach Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości wydzieliło kilka komponentów, które mają za cel pomoc w kreowaniu przedsiębiorczości poprzez świadczenie usług doradczo - szkoleniowych, jak i fizyczną pomoc finansową w rozpoczęciu i rozwoju przedsiębiorstw. W strukturach Stowarzyszenia prowadzone są: Ośrodek doradczy (Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości), Fundusz Pożyczkowy (Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości), Ośrodek Krajowego Systemu Usług PARP, Ośrodek Szkoleniowy, Wiejski Inkubator Przedsiębiorczości, Gminne Centrum Informacji. Wszystkie instytucje dysponują długoletnim doświadczeniem we wspieraniu przedsiębiorczości, co gwarantuje właściwą obsługę przedsiębiorców i osób zainteresowanych założeniem działalności. Fundusz pożyczkowy nie posiada ratingu oraz nie jest notowany na giełdzie.

Zasięg geograficzny

Fundusz, podobnie jak Stowarzyszenie, działa na pograniczu województw lubuskiego, zachodniopomorskiego i wielkopolskiego. W dniu 1 grudnia 2009 roku Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie podpisało z Województwem Lubuskim umowę o dokapitalizowanie Funduszu Rozwoju Przedsiębiorczości w Dobiegniewie w ramach Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013. Na jej podstawie Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości, działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie, otrzymał 3 mln PLN dofinansowania.

Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.²⁷

Forma prawna, wysokość kapitału

Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych powstał w czerwcu 2002 roku w Zielonej Górze (Akt założycielski Spółki) z inicjatywy Sejmiku Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze. Celem

²⁷ Źródło informacji pkt. 4: <http://lfpk.pl/o-funduszu/dzialalnosc-funduszu/> data pobrania: 20.05.2013

nadrzędnym jego powołania było ożywienie działalności podmiotów gospodarczych działających na terenie województwa lubuskiego poprzez udzielanie poręczeń zabezpieczających zwrot kredytów i pożyczek udzielanych przez Instytucje Finansowe. Pierwsze umowy o współpracy z Bankami zawierano od 29 sierpnia 2002 r. Kapitał założycielski funduszu (2 mln PLN) zapewniło Województwo Lubuskie. W grudniu 2002 r. LFPK Sp. z o.o. pozyskała dwóch kolejnych udziałowców: Bank Gospodarstwa Krajowego oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze, którzy wnieśli po 1 mln kapitału każdy, co dało 4 mln kapitału oraz udziałowców gwarantujących bezpieczeństwo i wiarygodność. Do końca 2004 r. w wyniku zwiększania udziałów, a tym samym kapitału, kapitał zakładowy Spółki wzrósł do 7,9 mln PLN. 18 kwietnia 2005 roku LFPK Sp. z o.o. złożyła do PARP wnioski o dofinansowanie projektu w ramach SPO WKP, lata 2004-2006, Działanie 1.2. Jego realizacja trwała do 30 czerwca 2008 roku, w tym czasie LFPK systematycznie otrzymywał środki na powiększenie swojego kapitału poręczeniowego. W dniu 28 października 2005 roku LFPK złożył do PARP wnioski o kolejne dokapitalizowanie i 2 grudnia 2005 roku LFPK otrzymał pierwszą płatność w wysokości 3 mln PLN, dzięki czemu kapitał poręczeniowy Funduszu wzrósł do 11 mln PLN. 16 marca 2006 roku Fundusz podpisał umowę z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości o dofinansowanie kolejnego projektu realizowanego w ramach SPO WKP Działanie 1.2. Realizacja projektu zakończyła się 30 czerwca 2008 roku, do tego czasu LFPK otrzymał środki na powiększenie kapitału poręczeniowego w wysokości 6 mln PLN. 26 kwietnia 2007 r. Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych otrzymał kolejną płatność pośrednią w ramach projektu WKP_1/1.2.2/3/2005/6/36 w wysokości ponad 4,45 mln PLN, w skutek czego kapitał poręczeniowy uzyskany z dofinansowania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej wzrósł do 19,2 mln PLN a łączny kapitał poręczeniowy LFPK osiągnął wartość ponad 27,2 mln PLN. Rok 2008 był rokiem rozliczenia dofinansowania ze środków EFRR w ogólnej kwocie 21 mln PLN. Do 31 grudnia 2008 r. LFPK rozliczył w/w dofinansowanie i otrzymał końcową transzę środków w kwocie ponad 1,8 mln PLN. Kapitał poręczeniowy na dzień 31 grudnia 2008 r. wyniósł ponad 31 mln PLN.

Kapitał poręczeniowy LFPK Sp. z o.o. jest obecnie finansowany z następujących źródeł: środki własne Lubuskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych – 13,12 mln PLN, środki uzyskane z EFRR (UE) w ramach SPO WKP 2004-2006 – 21 mln PLN, środki uzyskane z EFRR (UE) ramach LRPO 2007-2013 – 10 mln PLN. Łącznie kapitał poręczeniowy wynosi ponad 44 mln PLN. W Skład Rady Nadzorczej LFPK Sp. z o.o. wchodzi przedstawiciele: Województwa Lubuskiego, Banku Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Zielonej Górze.

Odbiorcy ostateczni

Misją Funduszu jest ułatwianie mikro, małym i średnim przedsiębiorcom z województwa lubuskiego dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania, poprzez udzielanie poręczeń na zabezpieczenie zaciąganych przez nich kredytów i pożyczek.

Produkty finansowe

Poręczenia są udzielane na rzecz klientów 23 Instytucji finansujących współpracujących z LFPK. Fundusz poręcza zarówno kredyty obrotowe jak i inwestycyjne, w tym kredyty przeznaczone na inwestycje finansowane z udziałem środków unijnych. Obecnie Fundusz należy do czołówki funduszy poręczeniowych w Polsce, co potwierdzają raporty Krajowego Stowarzyszenia Funduszy Poręczeniowych (KSFP) dostępne na stronie internetowej KSFP.

Kadra i doświadczenie

Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., istnieje prawie 11 lat, co wskazuje na fakt, iż instytucja dysponuje długoletnim doświadczeniem w zakresie swojej działalności. Rynek poręczeń

39

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Lubuskie
Warte zachodu

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

dla firm przez ten okres ewoluował, rozwinął się i obecnie poręczenia są coraz atrakcyjniejszą formą zabezpieczeń produktów kredytowo - pożyczkowych, zarówno dla samych przedsiębiorców, ale także dla instytucji finansowych. W ogólnopolskim ratingu funduszy poręczeniowych zrzeszonych w ramach Krajowej Grupy Poręczeniowej Fundusz uzyskał klasę A+ (stabilna).

Zasięg geograficzny

Fundusz współpracuje z instytucjami finansowymi dysponującymi oddziałami i placówkami na terenie całego województwa lubuskiego. Siedziba Lubuskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. mieści się w Zielonej Górze nie ma to jednak istotnego znaczenia ze względu na formułę oferowanego produktu (jej ścisłe powiązanie z ofertą instytucji finansowych).

Jaki rodzaj wsparcia oferują przedsiębiorcom dokapitalizowane w ramach LRPO fundusze pożyczkowe/poręczeniowe? Czy oferta tych funduszy odpowiada potrzebom przedsiębiorców? Jeśli nie, to jaka jest tego przyczyna i jakie rozwiązania należałoby wprowadzić?

Lubuski Fundusz Pożyczkowy działający w strukturach Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze udziela wsparcia firmom będącym w fazie rozwoju lub ekspansji, prowadzącym działalność

przez min. 1 miesiąc. Wsparcie oferowane przez fundusz ma formę pożyczek, które udzielane są na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, w tym cele obrotowe (np. na zakup towarów, surowców i materiałów) oraz cele inwestycyjne, np.:

- zakup nieruchomości, w tym koszt wykonania dokumentacji projektowo – kosztorysowej oraz inne wydatki związane z przygotowaniem i realizacją inwestycji,
- remont, budowę i przebudowę nieruchomości,
- zakup maszyn, urządzeń i wyposażenia,
- zakup środków transportu z wyłączeniem samochodów osobowych,
- zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem,
- inne nakłady związane z prowadzeniem przedsięwzięcia w ramach działalności gospodarczej.

W odniesieniu do działań inwestycyjnych fundusz duży nacisk kładzie na innowacyjność rozwiązań, w szczególności w odniesieniu do pożyczek udzielanych w ramach realizacji Działania 2.5 LRPO, preferowane są przedsięwzięcia z zakresu nowoczesnych technologii, o charakterze innowacyjnym oraz wnioski przedsiębiorców posiadających wdrożony system jakości lub certyfikaty zgodne ze standardami międzynarodowymi.

Podstawowe parametry pożyczek udzielanych przez Lubuski Fundusz Pożyczkowy to:

- Kwota pożyczki: **do 400 000,00 PLN**
- Minimalna wielkość wkładu własnego Pożyczkobiorcy: **10%** wartości przedsięwzięcia
- Maksymalny okres spłaty pożyczki:
 - **na cele inwestycyjne 84 miesiące**
 - **na cele obrotowe 36 miesięcy**
- Maksymalny okres karencji w spłacie kapitału: **6 miesięcy**
- Oprocentowanie pożyczki: **stałe**, równe stopie referencyjnej + marża (wysokość marży uzależniona jest od okresu funkcjonowania i oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej danego przedsiębiorstwa oraz od oferowanego poziomu zabezpieczenia, tym samym:
 - dla firm prowadzących działalność gospodarczą w okresie do 1 roku wysokość marży ustalana jest w przedziale **od 4 p.p. do 6,5 p.p.**,

40

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Lubuskie
Warte zachodu

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- z kolei dla firm prowadzących działalność gospodarczą w okresie powyżej 1 roku wysokość marży ustalana jest w przedziale **od 1,0 p.p. do 4 p.p.**²⁸
- **minimalna wielkość marży wynosi 1,0 p.p.**
- Prowizja od przyznanej pożyczki: **od 1% do 2%** kwoty pożyczki

Lubuski Fundusz Pożyczkowy został dokapitalizowany w 2009 r. ramach Działania 2.5 LRPO, kwotą 10 mln PLN, w ramach której w okresie 2009 r. – 2014 r. ma za zadanie udzielić pożyczek co najmniej 60 przedsiębiorstwom z sektora MŚP mającym siedzibę na terenie RP i realizującym przedsięwzięcia na obszarze województwa lubuskiego.

Liczba udzielonych pożyczek ze środków pozyskanych przez fundusz w ramach Działania 2.5 LRPO, na koniec grudnia 2012 r. wyniosła 90, o łącznej wartości 12 495 057,50 PLN. Fundusz wsparł tym samym 79 przedsiębiorstw, w tym 68 – mikro, 9 – małych i 2 średnie firmy. Wśród pożyczkobiorców funduszu dominowały przedsiębiorstwa działające na rynku dłużej niż rok (61 podmiotów), z kolei podmioty działające na rynku krócej niż rok stanowiły niecałe 23% wszystkich pożyczkobiorców.

Z punktu widzenia obszaru realizacji działalności, w największym stopniu z instrumentów wsparcia oferowanych przez fundusz korzystały przedsiębiorstwa funkcjonujące na obszarach miejskich, uzyskując 74 pożyczki na łączną kwotę 9 794 057,50 PLN. Podmioty gospodarcze z obszarów wiejskich zaciągnęły zobowiązania wobec Funduszu na kwotę o około 6 mln PLN niższą.

Tabela 7. Ilość i wartość pożyczek udzielonych przez Lubuski Fundusz Pożyczkowy działający w strukturach Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze w zależności od miejsca realizacji działalności

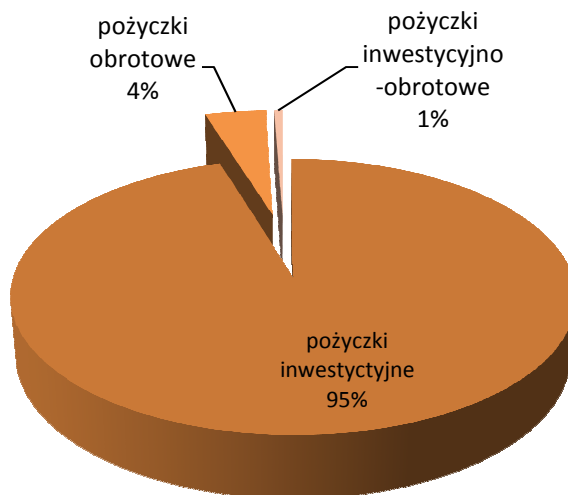
Obsza realizacji działalności	Liczebność	Wartość
<i>miejski</i>	74	9 794 057,50
<i>wiejski</i>	16	2 701 000,00
RAZEM	90	12 495 057,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Głównym przeznaczeniem większości zaciągniętych wobec funduszu zobowiązań, było finansowanie działań o charakterze inwestycyjnym (pożyczki inwestycyjne stanowiły 95% wszystkich udzielonych pożyczek). Mniej udzielono pożyczek obrotowych oraz obrotowo-inwestycyjnych, fundusz udzielił ich jedynie 9, a ich łączna wartość wyniosła 587 tys. PLN, podczas gdy (dla porównania) wartość pożyczek inwestycyjnych wynosiła ponad 11,9 mln PLN.

²⁸ <http://www.lfp.region.zgora.pl/>

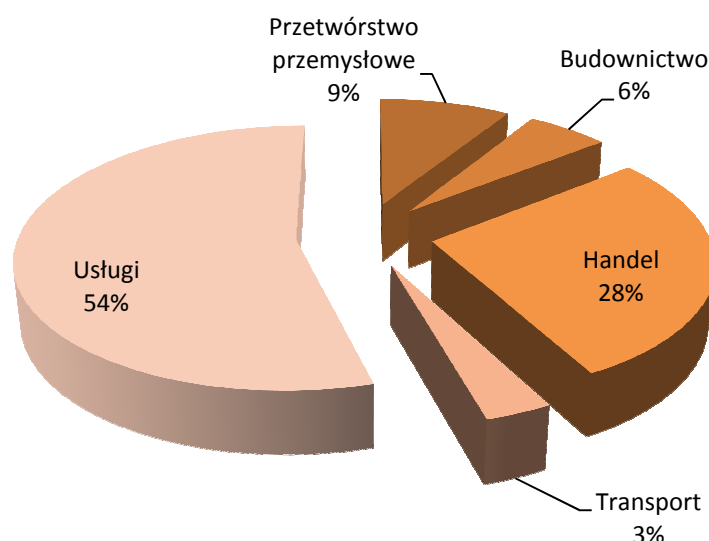
Rysunek 6. Struktura pożyczek udzielonych przez Lubuski Fundusz Pożyczkowy działający w strukturach Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze z podziałem na rodzaj zobowiązania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Analizując branże, największą ilość pożyczek fundusz udzielił przedsiębiorcom z sektora usług (49), oraz z branży handlowej (25). W mniejszym stopniu z oferowanych przez fundusz instrumentów inżynierii finansowej skorzystały także podmioty gospodarcze z sektora przetwórstwa przemysłowego, budownictwa oraz transportu.

Rysunek 7. Struktura pożyczek udzielonych przez Lubuski Fundusz Pożyczkowy działający w strukturach Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze w podziale na poszczególne branże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa z branży usługowej pozyskały łącznie ponad 7 mln PLN na finansowanie realizowanej przez nie działalności gospodarczej i wynikających z niej przedsięwzięć inwestycyjnych. Przedsiębiorstwa realizujące działalność handlową zaciągnęły wobec Funduszu zobowiązania na łączną kwotę 3,5 mln PLN. Z kolei przedsiębiorcy z następujących branż: przetwórstwo przemysłowe, transport i usługi uzyskały zwrotne środki finansowe o łącznej wartości 1,9 mln PLN. Dokładny podział znajduje się w tabeli poniżej.

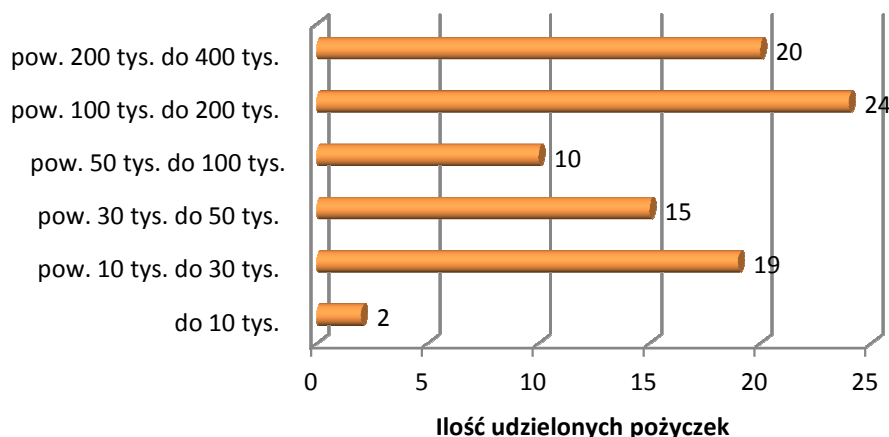
Tabela 8. Wartość udzielonych pożyczek przez Lubuski Fundusz Pożyczkowy działający w strukturach Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze w podziale na poszczególne branże w PLN

Branża	Wartość	Udział
<i>Przetwórstwo przemysłowe</i>	1 171 066,00	9%
<i>Budownictwo</i>	255 700,00	2%
<i>Handel</i>	3 488 740,00	28%
<i>Transport</i>	500 000,00	4%
<i>Usługi</i>	7 079 551,50	57%
RAZEM	12 495 057,50	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Ze statystyk Funduszu wynika także, iż przedsiębiorcy najchętniej korzystali z pożyczek o wartości powyżej 100 tys. PLN – stanowiły one aż 49% wszystkich udzielonych pożyczek oraz pożyczek o wartości od 10 do 50 tys. PLN (34 pożyczki). Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się natomiast pożyczki o wartości poniżej 10 tys. PLN – fundusz udzielił jedynie 2 pożyczki na wskazaną kwotę.

Rysunek 8. Ilość udzielonych pożyczek przez Lubuski Fundusz Pożyczkowy działający w strukturach Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Zielonej Górze według ich wartości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Drugim z funduszy dofinansowanych w ramach Działania 2.5 LRPO jest **Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości** powstały przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach. Fundusz działa w celu zwiększenia aktywności społeczeństwa woj. lubuskiego w zakresie przedsiębiorczości i samozatrudnienia, poprzez finansowanie rozwoju każdej działalności gospodarczej, której celem jest stworzenie trwałych miejsc pracy. Tym samym fundusz poprzez instrumenty inżynierii finansowej stwarza warunki i możliwości do realizacji lokalnych przedsięwzięć gospodarczych, przyczyniających się do rozwoju gospodarczego całego regionu.

Podstawowe parametry pożyczek udzielanych przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości to:

- Kwota pożyczki: **do 200 000,00 PLN**
- Minimalna wielkość wkładu własnego Pożyczkobiorcy: **20%** wartości przedsięwzięcia
- Maksymalny okres spłaty pożyczki: **60 miesięcy**
- Maksymalny okres karencji w spłacie kapitału: **6 miesięcy**
- Oprocentowanie pożyczki: **stałe**, równe stopie referencyjnej + marża (wysokość marży uzależniona jest od okresu funkcjonowania i oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej danego przedsiębiorstwa oraz od oferowanego poziomu zabezpieczenia), tym samym:
 - dla firm prowadzących działalność gospodarczą w okresie do 1 roku wysokość oprocentowania wynosi **od 7,9 p.p.**,
 - z kolei dla firm prowadzących działalność gospodarczą w okresie powyżej 1 roku wysokość oprocentowania wynosi **od 4,9 p.p.**²⁹
- Prowizja od przyznanej pożyczki: od **1% do 4%** kwoty pożyczki.

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach w ramach projektu pt.: „Dokapitalizowanie Funduszu Pożyczkowego w Żarach – systemowe wsparcie sektora MŚ” (Działanie 2.5 LRPO) został dofinansowany kwotą 2,85 mln PLN. W ramach otrzymanego

²⁹ <http://www.lfp.region.zgora.pl/>

wsparcia, Fundusz zobowiązał się udzielać pożyczek przedsiębiorstwom z sektora MŚP, rozpoczynającym lub prowadzącym działalność gospodarczą na terenie województwa lubuskiego, w szczególności podmiotom deklarującym chęć tworzenia nowych miejsc pracy. Zgodnie z podpisaną 16 grudnia 2010 r. umową o dofinansowanie, fundusz zobowiązał się wesprzeć co najmniej 20 przedsiębiorstw, udzielając im pożyczek na łączną kwotę 3 mln PLN.

Liczba pożyczek udzielonych w ramach środków pozyskanych przez fundusz od daty rozpoczęcia realizacji powierzonego zadania do końca grudnia 2012 r. wyniosła 23, o łącznej wartości 2,04 mln PLN. Fundusz wsparł tym samym 23 mikroprzedsiębiorstwa. Wśród pożyczkobiorców funduszu znalazło się 20 podmiotów działających na rynku dłużej niż rok oraz 3 realizujące działalność krócej niż 12 miesięcy.

Pod względem obszaru realizacji działalności, największy odsetek przedsiębiorstw, które skorzystały ze zwrotnych instrumentów finansowania, stanowiły podmioty działające na obszarach miejskich - 78% pożyczkobiorców. Działalność na obszarze wiejskim realizowało jedynie 5 wspartych pożyczką mikroprzedsiębiorstw. Podobnie jak ilość, także wartość pożyczek zaciągniętych przez podmioty z obszarów miejskich przewyższała blisko trzykrotnie wartość pożyczek udzielonych podmiotom z obszarów wiejskich, w odniesieniu do których wyniosła ona 560 tys. PLN.

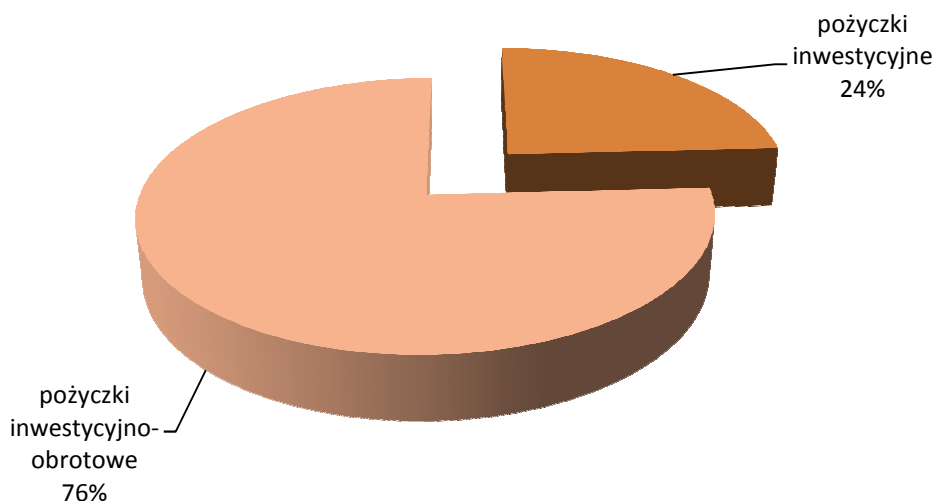
Tabela 9. Ilość i wartość pożyczek udzielonych przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach w zależności od miejsca realizacji działalności

Obsza realizacji działalności	Liczebność	Wartość
<i>miejski</i>	18	1 485 000,00
<i>wiejski</i>	5	560 000,00
RAZEM	23	2 045 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Bez względu na obszar realizacji działalności, większość zaciągniętych wobec funduszu zobowiązań, stanowiły pożyczki obrotowo-inwestycyjne, stanowiły one 76% wszystkich udzielonych pożyczek. Mniejszą popularnością cieszyły się pożyczki o charakterze wyłącznie inwestycyjnym, fundusz udzielił ich jedynie 7, a ich łączna wartość wyniosła 494 tys. PLN, podczas gdy wartość pożyczek mieszanych (inwestycyjno - obrotowych) równa była 1,55 mln PLN.

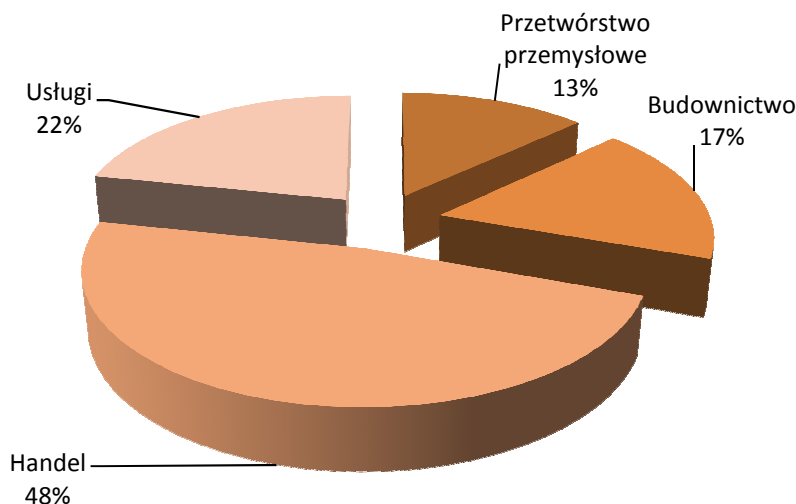
Rysunek 9. Liczba pożyczek udzielonych przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach z podziałem na rodzaj zobowiązania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

W ujęciu branżowym, największa ilość pożyczek została udzielona przedsiębiorcom z branży handlowej (11), nieco mniejsza przedsiębiorcom z branży usługowej (5), budownictwa (4) i przetwórstwa przemysłowego (3).

Rysunek 10. Liczba pożyczek udzielonych przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach w podziale na poszczególne branże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Przedsiębiorstwa z branży handlowej pozyskały łącznie 836,7 tys. PLN ze środków finansowych funduszu. Przedsiębiorstwa realizujące działalność w branży przetwórstwa przemysłowego i budownictwa zaciągnęły wobec funduszu zobowiązania odpowiednio na kwotę 430 tys. PLN i 410 tys. PLN. Tym samym najniższą kwotę wsparcia fundusz przekazał podmiotom z branży

46

usługowej, mimo, iż liczba udzielonych im pożyczek, była wyższa niż w przypadku podmiotów z branży przetwórstwa przemysłowego, czy budownictwa.

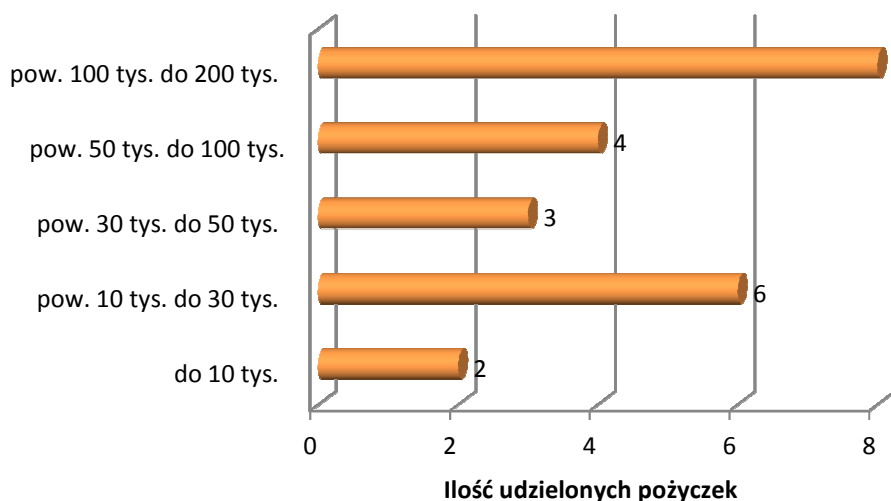
Tabela 10. Wartość udzielonych pożyczek przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach w podziale na poszczególne branże w PLN

Branża	Wartość	Udział
Przetwórstwo przemysłowe	430 000,00	21%
Budownictwo	410 000,00	20%
Handel	836 700,00	41%
Usługi	368 300,00	18%
RAZEM	2 045 000,00	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Największą popularnością cieszyły się pożyczki o wartości powyżej 100 tys. PLN – stanowiły one 35% wszystkich zaciągniętych wobec funduszu zobowiązań. Fundusz często udzielał także pożyczek o wartości od 10 do 50 tys. PLN (9 pożyczek). Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się natomiast pożyczki o wartości poniżej 10 tys. PLN (fundusz udzielił ich jedynie dwukrotnie).

Rysunek 11. Liczba udzielonych pożyczek przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach według ich wartości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości funkcjonujący w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie poprzez działalność pożyczkową dąży do rozwoju przedsiębiorczości na obszarze województwa lubuskiego. Fundusz zwiększając dostępność instrumentów inżynierii finansowej przeznaczonych dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw (w tym także osób bezrobotnych zamierzających otworzyć działalność gospodarczą) przyczynia się do rozwoju funkcjonujących podmiotów gospodarczych, mających trudności z uzyskaniem stosownego finansowania swoich projektów oraz tych, które ubiegają się o dotację lub ją uzyskały i potrzebują dodatkowego wsparcia.

Podstawowe parametry pożyczek udzielanych przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości to:

- Kwota pożyczki: **do 120 000,00 PLN**
- Minimalna wielkość wkładu własnego Pożyczkobiorcy: **10%** wartości przedsięwzięcia
- Maksymalny okres spłaty pożyczki: **60 miesięcy**
- Maksymalny okres karencji w spłacie kapitału: **6 miesięcy**
- Oprocentowanie pożyczki: wg stawki określonej w umowie pożyczki nie niżej niż według stopy referencyjnej określonej przez Komisję Europejską, opublikowanej w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, obowiązującej w dniu zawarcia umowy o udzieleniu pożyczki
- Prowizja od przyznanej pożyczki: od **3%** kwoty pożyczki

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie został dokapitalizowany w 2009 r. ramach Działania 2.5 LRPO kwotą 3 mln PLN, w ramach której w okresie 2009 r. – 2013 r. zobowiązany był udzielić pożyczek co najmniej 50 przedsiębiorstwom z sektora MŚP o łącznej wartości 3,16 mln PLN.

Fundusz na dzień 31 grudnia 2012 r. osiągnął już zakładane rezultaty udzielając, od początku realizacji Działania 2.5 LRPO, 72 pożyczki (71 mikrofirmom i 1 małemu przedsiębiorstwu), o łącznej wartości 4,45 mln PLN. Wśród pożyczkobiorców funduszu dominowały przedsiębiorstwa działające na rynku dłużej niż rok (49 podmiotów), z kolei podmioty działające na rynku krócej stanowiły 31% wszystkich pożyczkobiorców.

Pod względem obszaru realizacji działalności, w największym stopniu z instrumentów wsparcia udzielanych przez fundusz korzystały przedsiębiorstwa funkcjonujące na terenach miejskich, uzyskując 48 pożyczek na łączną kwotę 2 984 tys. PLN. Podmioty gospodarcze z obszarów wiejskich zaciągnęły zobowiązanie wobec Funduszu na kwotę o około 1,5 mln niższą.

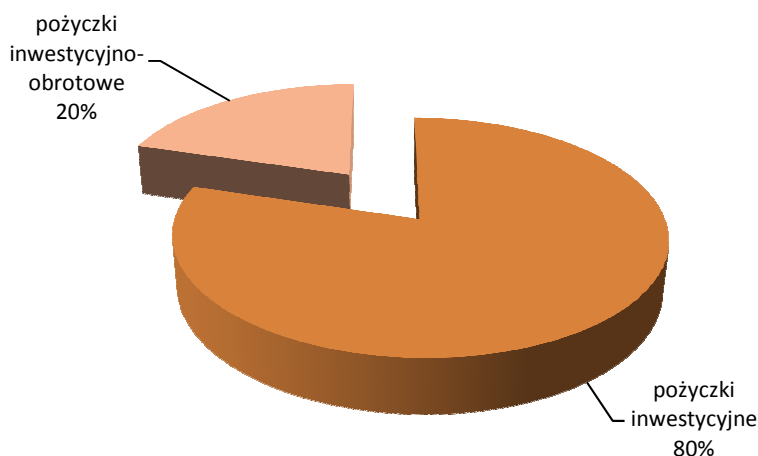
Tabela 11. Ilość i wartość pożyczek udzielonych przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie w zależności od miejsca realizacji działalności

Obszar realizacji działalności	Liczebność	Wartość
<i>miejski</i>	48	2 984 000,00
<i>wiejski</i>	24	1 472 000,00
RAZEM	72	4 456 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Przedsiębiorcy korzystali z oferowanych przez Fundusz instrumentów inżynierii finansowej przede wszystkim w celach inwestycyjnych (pożyczki inwestycyjne stanowiły 80% wszystkich udzielonych pożyczek). Mniejszą popularnością cieszyły się pożyczki obrotowo-inwestycyjne, fundusz udzielił ich 15, o łącznej wartości 906 tys. PLN, podczas gdy wartość pożyczek inwestycyjnych równa była 3,55 mln PLN.

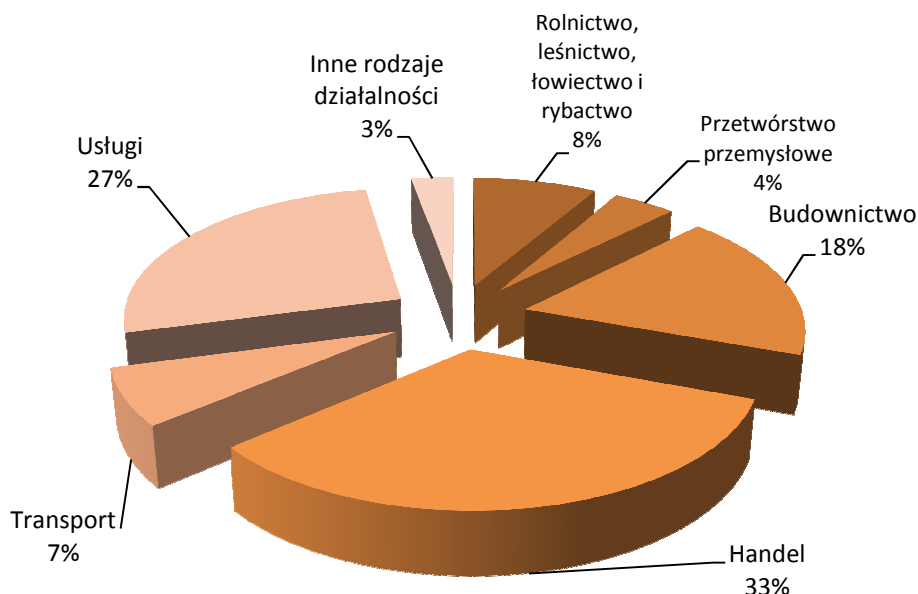
Rysunek 12. Liczba pożyczek udzielonych przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie z podziałem na rodzaj zobowiązania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Analizując branże, największą ilość pożyczek udzielono przedsiębiorcom z sektora handlu (24), nieco mniejszą przedsiębiorcom z branży usługowej (19) i budownictwa (13). W mniejszym stopniu z instrumentów inżynierii finansowej oferowanych przez fundusz skorzystały także podmioty gospodarcze z sektora rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (6 pożyczek), z branży transportowej (5 pożyczek) oraz innych rodzajów działalności w tym przetwórstwa przemysłowego.

Rysunek 13. Liczba pożyczek udzielonych przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie w podziale na poszczególne branże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Mikro i małe przedsiębiorstwa z branży handlowej pozyskały łącznie ponad 1,58 mln PLN. Nieco mniejsze zobowiązania wobec funduszu zaciągnęły przedsiębiorstwa realizujące działalność usługową – 1,12 mln PLN. Istotna część środków finansowych znajdujących się w posiadaniu funduszu, została także udostępniona przedsiębiorstwom z następujących sektorów: budownictwo (687 tys. PLN), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (385 tys. PLN) oraz przetwórstwo przemysłowe (340 tys. PLN).

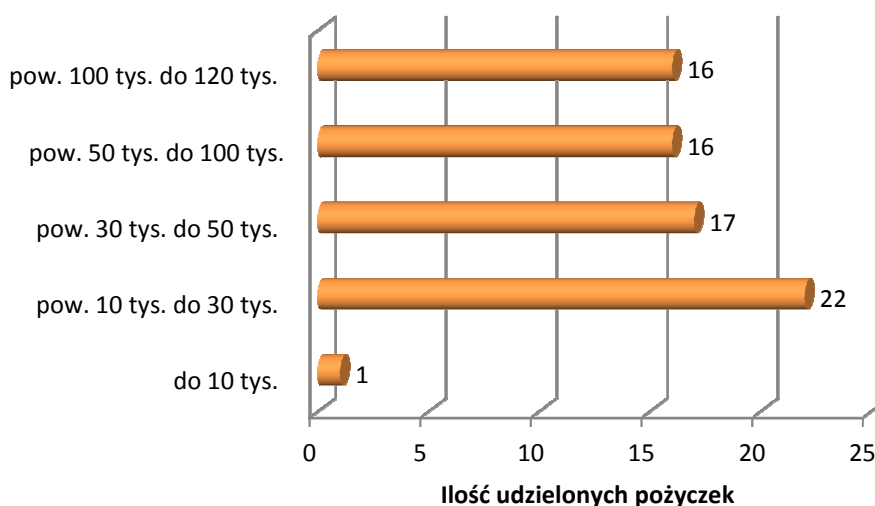
Tabela 12. Wartość udzielonych pożyczek Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie w podziale na poszczególne branże w PLN

Branża	Wartość	Udział
<i>Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo</i>	385 000,00	9%
<i>Przetwórstwo przemysłowe</i>	340 000,00	8%
<i>Budownictwo</i>	687 000,00	15%
<i>Handel</i>	1 587 000,00	35%
<i>Transport</i>	254 000,00	6%
<i>Usługi</i>	1 122 000,00	25%
<i>Inne rodzaje działalności</i>	81 000,00	2%
RAZEM	4 456 000,00	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Analizując wartości poszczególnych pożyczek, udzielonych z środków funduszu, zauważalne jest, iż dużą popularnością cieszyły się pożyczki o relatywnie niskiej wartości (od 10 do 30 tys. PLN), których udzieleno aż 22. Nieco mniejszym zainteresowaniem przedsiębiorców cieszyły się pożyczki o wartości powyżej 100 tys. PLN (zaledwie 22% udzielonych pożyczek).

Rysunek 14. Liczba udzielonych pożyczek przez Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie według ich wartości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. działający w Zielonej Górze ma na celu ułatwienie mikro, małym i średnim przedsiębiorcom dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania, a konkretnie do kredytów i pożyczek przeznaczonych na prowadzenie działalności gospodarczej. Poręczenia Funduszu są udzielane do kredytów i pożyczek zarówno obrotowych jak i inwestycyjnych, które w ramach współpracy z Funduszem oferuje ponad 20 Instytucji Finansowych.

Parametry udzielanych przez Fundusz poręczeń:

- Wysokość minimalnej kwoty poręczenia: **10 000,00 PLN**
- Wysokość maksymalnej kwoty poręczenia:
 - W przypadku kredytów obrotowych w rachunku bieżącym ze spłatą jednorazową **600 000,00 PLN**
 - W przypadku kredytów obrotowych w rachunku kredytowym ze spłatą ratalną **800 000,00 PLN**
 - W przypadku kredytów inwestycyjnych **1 400 000,00 PLN**
- Fundusz poręcza do 60% wnioskowanej kwoty kredytu lub pożyczki. Pozostałe 40% Wnioskodawca zabezpiecza we własnym zakresie.
- Maksymalny okres poręczenia: **60 miesięcy**

Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. działający w Zielonej Górze, dokapitalizowano w ramach Działania 2.5 LRPO, kwotą 10 mln PLN - w okresie od 2009 r. do 2015 r. Fundusz ma za zadanie wesprzeć 96 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z regionu.

Aktualna liczba poręczeń udzielonych w ramach środków pozyskanych przez fundusz z Działania 2.5 LRPO (stan na koniec grudnia 2012 r.), wynosi 92, o łącznej wartości 12 699 448,59 PLN. Fundusz wsparł tym samym 77 mikro, 14 małych i jedno średnie przedsiębiorstwo. Wśród wspartych podmiotów dominowały przedsiębiorstwa działające na rynku dłużej niż rok (82 firmy), z kolei podmioty działające na rynku krócej stanowiły zaledwie 11% ogółu wspartych przedsiębiorstw.

Z punktu widzenia obszaru realizacji działalności, w największym stopniu z instrumentów wsparcia udzielanych przez fundusz korzystały przedsiębiorstwa funkcjonujące na obszarach miejskich, uzyskując 68 poręczeń na łączną kwotę 8 952 927,91 PLN. Podmioty gospodarcze z obszarów wiejskich zaciągnęły zobowiązanie wobec Funduszu na kwotę o około 5,2 mln niższą.

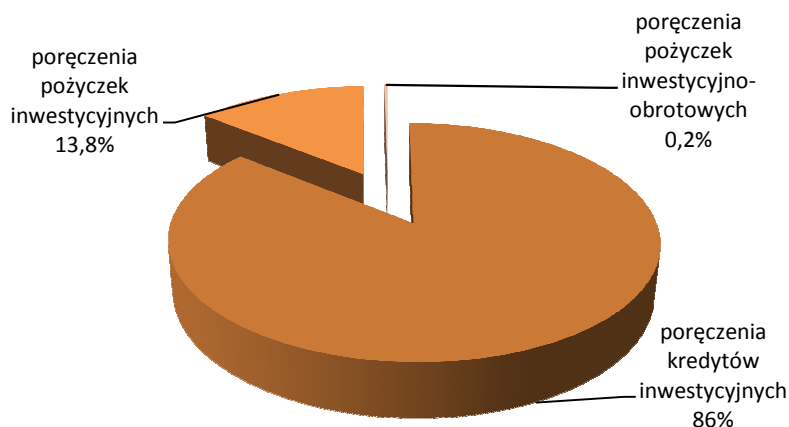
Tabela 13. Ilość i wartość poręczeń udzielonych przez Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. działający w Zielonej Górze w zależności od miejsca realizacji działalności

Obsza realizacji działalności	Liczebność	Wartość
miejski	68	8 952 927,91
wiejski	24	3 746 520,68
RAZEM	92	12 699 448,59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Głównym przeznaczeniem poręczeń udzielanych przez Fundusz było zabezpieczenie kredytu inwestycyjnego (64 poręczenia o łącznej wartości 10 911 604,59 PLN), w mniejszym stopniu pożyczek inwestycyjnych (27 poręczeń na łączną kwotę 1 757 844,00 PLN), a w jednym przypadku także pożyczki obrotowo-inwestycyjnej.

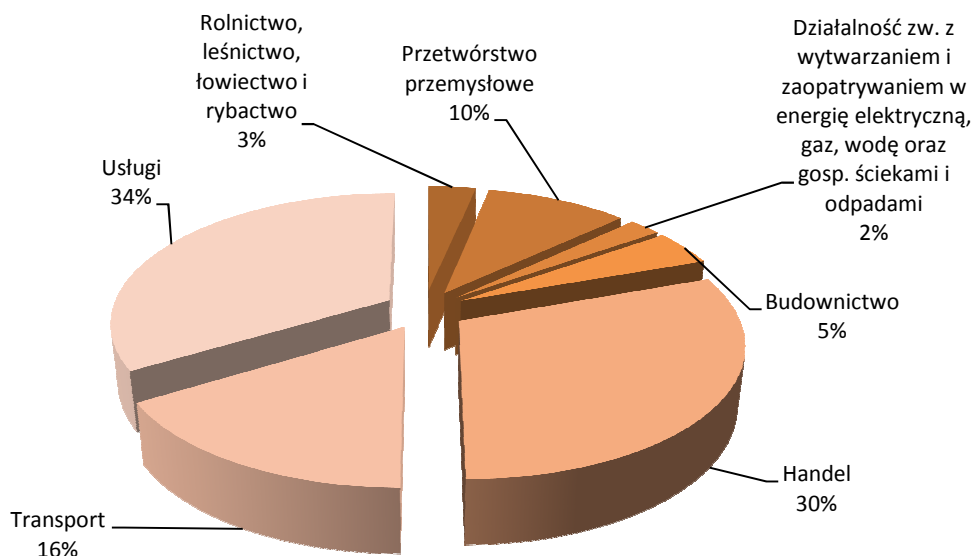
Rysunek 15. Liczba poręczeń udzielonych przez Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. działający w Zielonej Górze z podziałem na rodzaj zobowiązania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Analizując branże, największą ilość poręczeń fundusz udzielił przedsiębiorcom z sektora usług (31), nieco mniejszą przedsiębiorcom z branży handlowej (28). W mniejszym stopniu z oferowanych przez fundusz instrumentów inżynierii finansowej skorzystały także podmioty gospodarcze z sektora transportu, przetwórstwa przemysłowego i inne.

Rysunek 16. Liczba poręczeń udzielonych przez Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. działający w Zielonej Górze w podziale na poszczególne branże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa z branży usługowej pozyskały poręczenia na kwotę 4,56 mln PLN, podobnie przedsiębiorstwa z branży handlowej uzyskały poręczenia na łączną sumę przekraczającą 4 mln PLN. Pod względem wartości udzielonego wsparcia, istotny udział w ogóle podmiotów wspartych za pośrednictwem funduszu poręczeniowego miały także przedsiębiorstwa z sektora przetwórstwa przemysłowego oraz transportu (uzyskały łącznie poręczenia na kwotę 2 854 484,91 PLN).

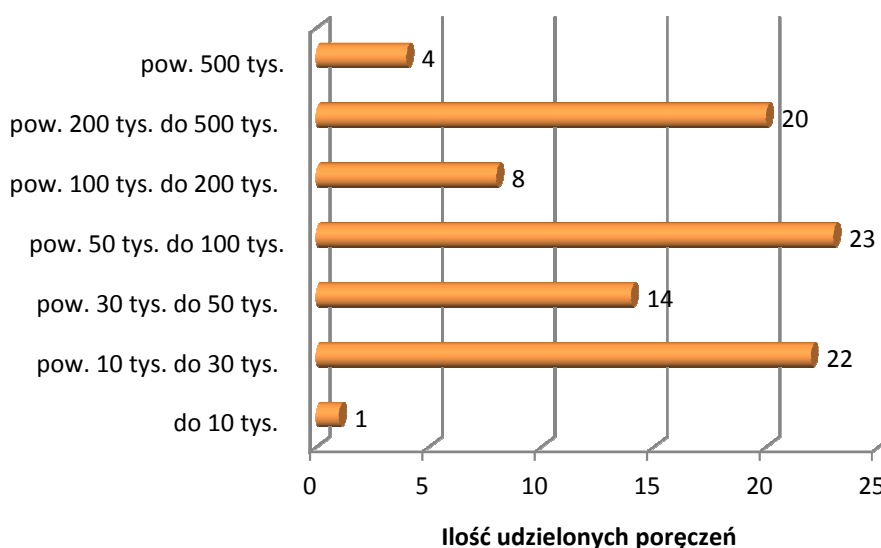
Tabela 14. Wartość udzielonych poręczeń przez Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. działający w Zielonej Górze w podziale na poszczególne branże w PLN

Branża	Wartość	Udział
<i>Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo</i>	658 773,86	5%
<i>Przetwórstwo przemysłowe</i>	1 603 304,26	12%
<i>Działalność związana z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, wodę oraz gospodarowanie ściekami i odpadami</i>	96 660,00	1%
<i>Budownictwo</i>	337 368,00	3%
<i>Handel</i>	4 191 737,00	33%
<i>Transport</i>	1 251 180,65	10%
<i>Usługi</i>	4 560 424,82	36%
RAZEM	12 699 448,59	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

W odniesieniu do wartości poręczenia, lubuscy przedsiębiorcy najchętniej korzystali z instrumentów finansowych o wartości od 50 do 100 tys. PLN (23 poręczenia), od 10 do 30 tys. PLN (22 poręczenia) oraz poręczeń na kwotę od 200 do 500 tys. PLN (20 poręczeń). Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się natomiast poręczenia o wartości poniżej 10 tys. PLN – fundusz udzielił zaledwie jednego poręczenia na wskazaną kwotę.

Rysunek 17. Ilość udzielonych poręczeń przez Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. działający w Zielonej Górze według ich wartości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

W pogłębionych wywiadach indywidualnych przeprowadzonych z przedstawicielami opisanych powyżej funduszy pożyczkowych oraz poręczeniowych wskazywano, iż głównym celem udzielanych pożyczek z udziałem środków w ramach Działania 2.5 LRPO były potrzeby inwestycyjne przedsiębiorstw charakteryzujących się innowacyjnością. Pożyczki obrotowe były udzielane na konkretny cel: zakup towarów i materiałów, zaś przedsiębiorca cel ten musiał w precyzyjny sposób określić. Pożyczki na cele obrotowe charakteryzowały się krótszym terminem spłaty i mniejszą kwotą udzielanej pożyczki. Według opinii przedstawicieli funduszy zapotrzebowanie przedsiębiorców na środki obrotowe jest dużo większe niż obecnie udzielone, a ponadto potrzebują oni środków obrotowych na finansowanie bieżącej działalności bez określania celu wydatkowania środków, a jedynie w celu podniesienia swojej bieżącej płynności.

Zgodnie z opinią respondentów z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych oferta tych instytucji nie w pełni odpowiada na potrzeby lubuskich przedsiębiorców. Fundusze przy udzielaniu pożyczek kierują się oceną ryzyka kredytowego oraz możliwością zabezpieczenia udzielanej pożyczki. Dlatego też dla przedsiębiorców dopiero co rozpoczynających swoją działalność gospodarczą i nie mających historii, finansowanie instrumentami zwrotnymi jest często nieosiągalne – nie są oni w stanie zapewnić nawet minimalnego zabezpieczenia pożyczki.

Ponadto przedsiębiorcy zgłaszają potrzebę zabezpieczania umów leasingowych. Obecnie taka forma poręczenia nie jest dostępna w ofercie dokapitalizowanego funduszu poręczeniowego.

Czy oferta skierowana do funduszy pożyczkowych/poręczeniowych odpowiada ich aktualnym potrzebom, tj. forma i zakres wsparcia są najbardziej pożądane z punktu widzenia optymalnego rozwoju instrumentów inżynierii finansowej na terenie województwa lubuskiego? Czy oferta dotycząca instrumentów inżynierii finansowej jest optymalna, czy należy ją uzupełnić?

Oferta skierowana w ramach Działania 2.5 LRPO do funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, co do zasady odpowiada ich potrzebom. Z opinii przedstawicieli wszystkich funduszy pożyczkowych i poręczeniowych wynika, iż pozytywnie oceniają zarówno sam fakt otrzymania wsparcia jak i tryb jego udzielenia. Pierwsze fundusze zostały

wyłonione w ramach indywidualnego trybu wyboru projektów, nie przechodziły więc one przez konkursową procedurę oceny wniosków. Konkurs dla funduszy przeprowadzony w 2012 r. udowodnił, że zaistnieniem na lubuskim rynku pożyczkowym i poręczeniowym zainteresowane są kolejne podmioty. Przedstawiciele instytucji uczestniczących w zogniskowanym wywiadzie grupowym wskazywali na następujące korzyści wynikające z udzielonego wsparcia:

- możliwość podwyższenia kwoty udzielanego poręczenia/pożyczki dla jednego przedsiębiorcy,
- możliwość obniżenia kosztu udzielanej pożyczki/poręczenia,
- możliwość uzyskiwania większych przychodów z tytułu posiadanego i inwestowanego kapitału, które mogą stanowić źródło pokrycia kosztów bieżącej działalności funduszy;

Z drugiej jednak strony przedstawiciele funduszy poręczeniowych i pożyczkowych zwracali uwagę na elementy obniżające efektywność wykorzystania środków. Do elementów tych można zaliczyć:

- ograniczenia związane z udzielaniem pożyczek/poręczeń konkretnym przedsiębiorcom - branże wykluczone, bardziej restrykcyjne kryteria (projekt powinien cechować się innowacyjnością), brak możliwości udzielania pożyczek obrotowych na dowolny, niesprecyzowany przez przedsiębiorcę cel,
- zbyt mała ilość środków przeznaczana przez wsparte fundusze na działalność promocyjną, co przyczynia się do słabej wiedzy przedsiębiorców z województwa lubuskiego na temat możliwości wsparcia ich działalności z funduszy pożyczkowych /poręczeniowych,
- niepewność co do konieczności lub braku konieczności zwrotu udzielonego wsparcia na koniec okresu trwałości, co w znacznym stopniu wpływa na stabilność funkcjonowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, ale przede wszystkim na konieczność skrócenia okresu finansowania oferowanych instrumentów,
- brak możliwości premiowania najbardziej solidnych pożyczkobiorców (w formie umorzenia chociażby niewielkiej części pożyczonego kapitału).

Generalnie jednak, wszyscy przedstawiciele funduszy są zgodni, iż efekt wsparcia w ramach Działania 2.5 LRPO jest pozytywny i wyrażają nadzieję na możliwość pozyskania takiego wsparcia w kolejnej perspektywie finansowej.

Przedstawiciele funduszy wskazują wyraźnie na kierunek, w jakim powinny rozwijać się instrumenty inżynierii finansowej w województwie lubuskim. Ich zdaniem środki kierowane do funduszy pożyczkowych/poręczeniowych powinny być przekazywane w formie bezzwrotnego wsparcia, w ramach którego fundusze podnoszą swój kapitał, wykorzystując go na udzielanie pożyczek i poręczeń. Zdaniem przedstawicieli uczestniczących w badaniu instytucji zapewni to największą

efektywność przekazanych środków i pozwoli osiągnąć relatywnie większy efekt mnożnikowy, aniżeli w przypadku, w którym środki te będą musiały być zwracane po okresie trwałości projektu.

Jakie problemy i bariery utrudniają wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej (po stronie pośredników finansowych)?

Pomimo tego, iż dokapitalizowane w ramach Działania 2.5 LRPO fundusze pożyczkowe/poręczeniowe jednogłośnie stwierdzają, iż udzielone wsparcie było dla nich korzystne, to dostrzegają również pewne problemy i bariery, które utrudniają im wykorzystanie

instrumentów inżynierii finansowej w praktyce. Wśród najczęściej wskazywanych przez przedstawicieli tych instytucji w indywidualnych wywiadach pogłębionych oraz zogniskowanym wywiadzie grupowym barier można wymienić:

- duże biurokratyzowanie procesu udzielania wsparcia przedsiębiorcom oraz rozliczania się funduszu z udzielonych pożyczek/poręczeń wobec Instytucji Zarządzającej, w tym duże obciążenie kontrolami (konieczność kontroli Beneficjentów Ostatecznych przez fundusz, a nie IZ LRPO) oraz sprawozdawczością, przy jednocześnie niewystarczających zasobach kadrowych niektórych instytucji (ograniczonych możliwościach finansowania dodatkowych etatów w ramach środków LRPO),
- restrykcyjne zasady podziału wydatków i kompetencji pracowników w ramach struktur funduszy – konieczność wydzielania kosztów na zarządzanie realizacją konkretnych projektów, co skutkuje dużą pracochłonnością procesu i niemożliwością skupienia się na podstawowej działalności funduszy, czyli efektywnym udzielaniu pożyczek/poręczeń,
- brak jasnych reguł związanych z odpisywaniem od kapitału strat związanych z pożyczkami nieściągalnymi, fundusze wskazują, iż obecnie w dobie kryzysu około 30-40% mikrofirm ma problemy ze spłacaniem zaciągniętych pożyczek,
- brak jasnych interpretacji przepisów prawa oraz wytycznych,
- ograniczenia związane z zakresem udzielanych pożyczek – brak możliwości udzielania pożyczek obrotowych na dowolny, niesprecyzowany przez przedsiębiorcę cel,
- mała wiedza przedsiębiorców na temat oferty funduszy pożyczkowych / poręczeniowych.

Jakie czynniki (o charakterze rynkowym i koniunkturalnym) determinują zainteresowanie pośredników finansowych udziałem w instrumentach inżynierii finansowej; jakie ewentualne działania wspomagające lub zmiany regulacyjne należy podjąć, aby zwiększyć to zainteresowanie? Czy przedsiębiorcy korzystający z instrumentów inżynierii finansowej wspieranych ze środków publicznych korzystają/ zamierzają korzystać także z prywatnych źródeł zewnętrznego finansowania (np. emisja obligacji, IPO, certyfikaty inwestycyjne)?

Oprócz wymienionych wyżej barier i problemów utrudniających fundusiom pożyczkowym /poręczeniowym wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej, działalność funduszy narażona jest na czynniki o charakterze rynkowym i koniunkturalnym. Sytuacja ekonomiczna na rynku jest niekorzystna. Kryzys na rynku finansowym przeniósł się do realnej sfery gospodarki. Nastąpiło zmniejszenie dopływu pieniądza do gospodarki, a w rezultacie ograniczenie popytu. Przedsiębiorcy ograniczają produkcję i inwestycje. W takiej sytuacji działalność

funduszy pożyczkowych i poręczeniowych jest z jednej strony bardzo potrzebna, w sytuacji ograniczania przez banki komercyjne działalności kredytowej, a z drugiej strony narażona na większe ryzyko.

Istotnym problemem, w opinii przedstawicieli funduszy, jest „skromniejszy portfel dostępnych narzędzi w porównaniu do banków komercyjnych” (IDI), umożliwiającym funduszom ściąganie należności, gdyż działają one w oparciu o kodeks cywilny, a nie, jak banki komercyjne, w oparciu o prawo bankowe. W związku z powyższym sytuacja rynkowa nakłada na fundusze konieczność zwiększonej ostrożności w udzielaniu pożyczek przedsiębiorcom. Zmianą regulacyjną, proponowaną przez fundusze poręczeniowe jest zwieszenie limitu wykonywanych poręczeń, który na obecną chwilę wynosi najwyżej 10% sumy udzielonych poręczeń. W przypadku większej wartości fundusz musi pokryć pozostałe zobowiązania ze środków własnych. Powoduje to kolejne ograniczenia w przypadku udzielania poręczeń – konieczność restrykcyjnego podejścia do wiarygodności finansowej odbiorcy poręczenia.

Zainteresowanie lubuskich przedsiębiorców prywatnymi źródłami zewnętrznego finansowania (emisja obligacji, IPO, certyfikaty inwestycyjne) w sektorze MŚP jest znikome – przykładowo na warszawskim rynku New Connect na 443 podmioty notowane są zaledwie 4 spółki z województwa lubuskiego. Należy mieć na uwadze, że znacznie prostsze instrumenty (np. pożyczki oferowane przez wsparte fundusze) spotykają się często z niezrozumieniem przedsiębiorstw – w wywiadzie FGI wskazywano m.in. na mylenie funduszy z prywatnymi podmiotami parabankowymi, udzielającymi pożyczek na warunkach znajdujących się na pograniczu prawa. Prywatne źródła zewnętrznego finansowania są zatem ofertą nieznaną i niesprawdzoną, a tym samym budzącą wyraźne obawy.

Czy oferowane przez dokapitalizowane fundusze pożyczki i poręczenia stanowią alternatywę dla obecnie funkcjonujących na rynku finansowym produktów finansowych?

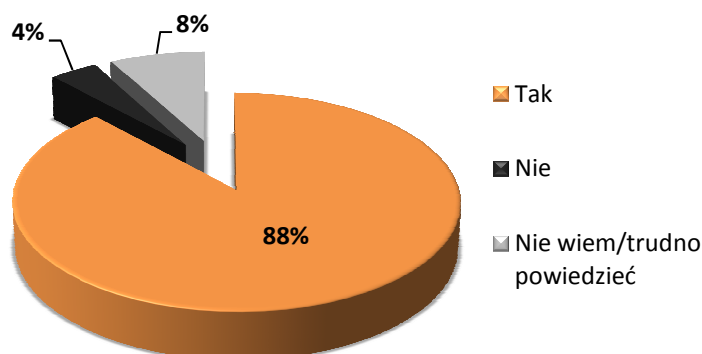
W toku realizacji badania wielu respondentów wskazywało, że dokapitalizowane w ramach Działania 2.5 LRPO fundusze bardzo dobrze wypełniają lukę rynkową, uzupełniając ofertę sektora bankowego. Mimo bowiem stale poszerzającej się oferty bankowej, nadal

relatywnie najtrudniejszy dostęp do finansowania odczuwają najmniejsze firmy, z sektora mikroprzedsiębiorstw (których kredytowanie wobec niewielkich wartości indywidualnych kredytów oraz częstego stosowania uproszczonych form księgowości jest dla banków stosunkowo ryzykowne, a jednocześnie umiarkowanie opłacalne).

Jak pokazują wyniki badań telefonicznych w przypadku beneficjentów ostatecznych (przedsiębiorców, którzy pozyskali pożyczkę / poręczenie w ramach dokapitalizowanych funduszy), ta forma wsparcia dla większości z nich (88%) wydaje się atrakcyjniejsza w stosunku do oferty dostępnej w bankach lub innych instytucjach udzielających komercyjnego finansowania inwestycji.

Rysunek 18. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Czy udzielone wsparcie wydaje się Pani / Panu bardziej konkurencyjne / atrakcyjne w stosunku do oferty dostępnej w bankach / innych instytucjach udzielających komercyjne finansowania inwestycji?”, n=127

Źródło: Badanie CATI na próbie 127 ostatecznych beneficjentów wsparcia Działania 2.5 LRPO, kwiecień 2013r.

Zasadniczą rolę, która wpływa na atrakcyjność źródła finansowania, odgrywa koszt związany z otrzymaniem finansowania – w przypadku znacznej części funduszy koszty te (oprocentowanie, prowizje i inne opłaty) są znacząco niższe, niż w bankach. To właśnie skłania wielu przedsiębiorców do korzystania z oferty funduszy. Drugim w kolejności czynnikiem są mniej skomplikowane procedury niż np. w bankach, co wpływa na łatwość i dostępność pozyskania finansowania z dokapitalizowanych funduszy.

Rysunek 19. Rozkład odpowiedzi na pytanie „Dlaczego tak”, n=112

*odpowiedzi nie sumują się do 100%, bo respondent miał możliwość wyboru więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: Badanie CATI na próbie 127 ostatecznych beneficjentów wsparcia Działania 2.5 LRPO, kwiecień 2013r.

Przedstawiciele funduszy pożyczkowych/poręczeniowych w wywiadach wskazują również na atrakcyjniejszy charakter udzielanego przez nich finansowania. Główną zaletą, jaką wskazują, jest niższy koszt pozyskanego kapitału oraz szybkość udzielonego wsparcia. Procedury rozpatrywania wniosków i udzielania pożyczek / poręczeń są zdecydowanie prostsze, a czas oczekiwania na pożyczkę nawet trzy-, czterokrotnie niższy niż w banku. W opinii przedstawicieli funduszy procedura nie trwa zwykle dłużej niż dwa tygodnie, mimo, iż w regulaminie zapisany jest termin do 30 dni. Główną przyczyną tego stanu rzeczy jest decyzyjność, która ma miejsce w samym funduszu, a nie jak w przypadku banków w centrali w innym mieście, a nawet województwie.

Czy finansowanie ze środków publicznych stanowi uzupełnienie czy konkurencję dla komercyjnych źródeł zewnętrznego finansowania działalności przedsiębiorstw? (porównanie z dostępną ofertą rynkową / komercyjną, inną niż środki publiczne/ unijne)

Finansowanie ze środków publicznych oferowane podmiotom z sektora MŚP, w szczególności podmiotom o krótkiej historii kredytowej i nie posiadającym odpowiednich zabezpieczeń materialnych stanowi zwykle uzupełnienie dla

komercyjnych źródeł zewnętrznego finansowania działalności przedsiębiorstw. Wynika to z faktu, iż oferta kredytowa dla start-upów jest bardzo wąska, a firmy „bez historii” mogą się ubiegać o jakikolwiek produkt finansujący działalność gospodarczą zwykle w niewielu instytucjach, co więcej kwoty, jakie nowe firmy mogą od nich pożyczyć są niewielkie. Z kolei banki i pokrewne im instytucje finansujące, które nie określają minimalnego okresu prowadzenia działalności, wymagają zwykle dopuszczalnego prawem zabezpieczenia (np. nieruchomości), co dla większości startujących firm jest warunkiem nie do przejścia.³⁰

Obecnie o kredyt na założenie i prowadzenie nowej firmy jest łatwiej niż kilka lat temu. Na rynku pojawiły się banki specjalizujące się w obsłudze niewielkich firm i chętniej podejmujące ryzyko związane z finansowaniem początkujących przedsiębiorców – np. FM Bank oraz Idea Bank, które mają w swojej ofercie kredyty na start firmy bez poręczeń, zabezpieczeń oraz obowiązkowego stażu działalności gospodarczej. Niemniej jednak np. oferty Idea Banku charakteryzują się wysokim stopniem skomplikowania i zazwyczaj skorzystanie z nich łączy się z koniecznością związania się z bankiem również kontem firmowym oraz innymi usługami (np. księgowością w Tax Care, planami systematycznego oszczędzania, itp.).³¹

W przypadku oferty funduszy pożyczkowych można wyróżnić następujące ułatwienia:

- brak obowiązku założenia konta wraz z zaciąganym zobowiązaniem,
- brak dodatkowych zabezpieczeń w postaci wykupu ubezpieczeń,
- pomoc w przygotowaniu dokumentów,
- konkurencyjne oprocentowanie,
- niskie opłaty wstępne za rozpatrzenie wniosku i prowizje od udzielenia pożyczki,
- możliwość wcześniejszej spłaty bez dodatkowych opłat.

Rozpatrując zatem odpowiedź na pytanie, czy finansowanie ze środków publicznych stanowi uzupełnienie czy konkurencję dla komercyjnych źródeł finansowania, można stwierdzić, iż z jednej strony stanowi konkurencję, gdyż przedsiębiorca ubiegający się o pożyczkę i porównując dostępną na rynku ofertę kredytową, może swobodnie zdecydować się na kredyt komercyjny. Nie wszyscy

³⁰ http://serwisy.gazetaprawna.pl/msp/artykuly/608899,mlodemu_przedsiębiorcy_nielatwo_wziac_kredyt_na_start.html

³¹ <http://serwisy.gazetaprawna.pl/msp/artykuly/699629,czy-nowa-firma-moze-dostac-kredyt-w-banku.html>

bowiem przedsiębiorcy, którzy ubiegają się o pożyczkę w funduszu, są pozbawieni zdolności kredytowej w banku komercyjnym. W tym kontekście finansowanie to stanowi konkurencję. Jednakże w przypadku firm rozpoczynających działalność na rynku, jest to uzupełnienie dostępnej oferty, gdyż mają one dużo większe trudności z pozyskaniem komercyjnego finansowania.

Czy funkcjonowanie instrumentów zwrotnych w obecnym kształcie jest korzystne w sensie ekonomicznym dla potencjalnych odbiorców?

Porównanie oferty wspartych Funduszy pożyczkowych z ofertą instytucji komercyjnych, działających na rynku kredytów oraz pożyczek wypada zdecydowanie na korzyść wspartych funduszy. Wsparte

fundusze oferują **maksymalnie 400 tys. PLN pożyczki** i część przedsiębiorców (zwłaszcza średnich) może uznać, iż jest to kwota niewystarczająca na pokrycie potrzeb inwestycyjnych i obrotowych działalności przedsiębiorstwa - rynek komercyjny oferuje wyższe wartości pożyczek i kredytów. Zgodnie z opublikowanym w 2013 roku raportem: „Kredyty gotówkowe dla firm. Raport Money.pl”, najwyższe kwoty kredytu dla firm, bez zabezpieczeń rzeczowych oferuje: Bank Ochrony środowiska – nawet 1 mln PLN, Meritum Bank (500 tys. PLN), oraz Raiffeisen Polbank (do 250 tys. PLN). Raiffeisen Polbank i ING Bank Śląski w przypadku kredytu z zabezpieczeniem mogą udzielić kredytu na kwotę do 1,2 mln PLN. Banki: BGŻ, Millennium i PKO BP nie określają górnej granicy. Stosując indywidualne podejście uzależniają ją od sytuacji wnioskodawcy³².

W przypadku kryterium udzielenia zewnętrznego finansowania jakim jest **długość prowadzenia działalności gospodarczej**, zdecydowanie łatwiej jest uzyskać finansowanie we wspartych funduszach pożyczkowych, ze względu na fakt że wsparcie udzielone może być nawet na założenie działalności gospodarczej oraz dla firm działających krótko na rynku. Większość instytucji komercyjnych oferuje kredyty firmom, które wykażą się przynajmniej 12 miesięcznym doświadczeniem w prowadzeniu działalności. Wyjątki stanowią nieliczne banki, np. w bankach ING, Idea Bank, kredyt z zabezpieczeniem mogą uzyskać przedsiębiorstwa prowadzące działalność minimum 6 miesięcy. Dodatkowo, w Idea Banku przedstawiciele wolnych zawodów (min. lekarze, prawnicy, architekci, weterynarze, tłumacze przysięgli) mogą starać się o kredyt 3 miesiące po założeniu działalności. Jedynie PKO BP wskazuje na brak ograniczeń. Dłuższej niż 12 miesięczna historia działania (18, 24 lub 60 miesięcy) wymagana jest w: Credit Agricole, FM Banku lub Raiffeisen Polbank³³.

W przypadku **oprocentowania**, który jest najistotniejszym kosztem podczas wyboru źródła finansowania i instytucji która go udzieli, zdecydowaną przewagę posiadają wsparte fundusze. Różnica w stosunku do oferty komercyjnej jest wyraźna. W przypadku wspartych funduszy, oprocentowanie dla firm prowadzących działalność gospodarczą w okresie do 1 roku wynosi od 7,9 p.p. (marża w przedziale 4 do 6,5 p.p.), zaś dla firm prowadzących działalność gospodarczą w okresie powyżej 1 roku oprocentowanie wynosi od 4,9 p.p. (marża od 1 do 4 p.p.). Fundusze podkreślają, że wysokość marży uzależniona jest od oceny sytuacji ekonomiczno-finansowej firmy. W przypadku banków oprocentowanie zależy od określonej stawki rynkowej (WIBOR, LIBOR, EURIBOR) oraz marży banku, która kształtuje się na poziomie od 1 do 4,5%, co ostatecznie daje poziom wyższy niż w przypadku funduszy: od około 7% do 16 %, w zależności od przeznaczenia i oceny wskaźników finansowych firmy.

³² Źródło: <http://www.money.pl/sekcja/kredyty-gotowkowe-dla-firm/>, data pobrania 20.05.2013r.

³³ <http://www.money.pl/sekcja/kredyty-gotowkowe-dla-firm/kredyty;gotowkowe;dla;firm;raport;money;pl;55;-1,1240631.html>; data pobrania 20.05.2013r.

W przypadku **pro wizji** za udzielenie zobowiązań, stawki są do siebie zbliżone: fundusze pożyczkowe wymagają od 1 % do 4% kwoty udzielonej pożyczki, zaś niektóre banki nie pobierają opłat za rozpatrzenie wniosku kredytowego, jednak prowizja od udzielonego zobowiązania wynosi od 0% do 5%.

Analizując inne warunki należy wskazać, iż oferta bankowa, mimo że w ogólnej ocenie jest zdecydowanie droższa dla firm, pozwala na przykład na dłuższy okres spłaty pożyczki, który w przypadku funduszy wynosi maksymalnie 60 miesięcy (tylko w jednym wspartym funduszu okres ten jest dłuższy – 84 miesiące dla pożyczek inwestycyjnych).

Z badań wynika, iż funkcjonowanie instrumentów zwrotnych jest korzystne w sensie ekonomicznym dla ich odbiorców. Większość z nich wskazuje, iż to właśnie korzystne oprocentowanie (niższe niż w przypadku innych komercyjnych źródeł) jest podstawową motywacją do korzystania z nich.

Tabela 15. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jakimi kryteriami się Pan/Pani kieruje przy wyborze źródła finansowania inwestycji?”, n=267

Jakimi kryteriami się Pan/Pani kieruje przy wyborze źródła finansowania inwestycji?	Liczebność	Udział
<i>Korzystam z pierwszej lepszej oferty instytucji, która tego typu finansowania chce mi udzielić</i>	3	1%
<i>Ogólny koszt kredytu</i>	12	3%
<i>Bliskość instytucji</i>	12	3%
<i>Nie wiem/trudno powiedzieć</i>	14	3%
<i>Długość oczekiwania na finansowanie</i>	30	7%
<i>Cel finansowania: inwestycyjny/ obrotowy</i>	33	8%
<i>Inne</i>	51	12%
<i>Nieskomplikowane procedury</i>	96	23%
<i>Wysokość oprocentowania</i>	169	40%

*dane nie sumują się do 100%, gdyż respondent miał możliwość wyboru więcej niż jedną odpowiedź
Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Cechą charakterystyczną instrumentów inżynierii finansowej jest ich zwrotny charakter, tym samym są one mniej korzystne dla beneficjentów, niż dotacje. W odróżnieniu zatem od dominującego obecnie dotacyjnego systemu wsparcia, ostateczny beneficjent nie może liczyć na bezzwrotną pomoc, ale na uzyskanie łatwiejszego dostępu do usług finansowych, oferowanych na bardziej korzystnych warunkach niż rynkowe.³⁴ Tym samym instrumenty zwrotne w obecnym kształcie, w porównaniu do instrumentów oferowanych na warunkach rynkowych, są bardziej korzystne w sensie ekonomicznym dla potencjalnych odbiorców.

Podsumowując, należy stwierdzić, że ze względu na dynamiczny rozwój firm sektora MŚP oraz działania aktywizacyjne mające na celu zwiększenie ilości mikrofirm na rynku krajowym, instytucje finansowe wychodzą naprzeciw potrzebom przedsiębiorców, co w efekcie dużej konkurencji na rynku źródeł finansowania działalności stwarza nowe, tańsze możliwości pozyskania kapitału. Należy jednoznacznie stwierdzić, że wsparte fundusze pożyczkowe konkurują przede wszystkim

³⁴ Mechanizmy inżynierii finansowej w podnoszeniu efektywności absorpcji środków UE i ich znaczenie w polityce spójności po 2013 roku

dostępnością, prostszymi procedurami, szybkością oceny finansowej klienta, ze względu na podejmowanie decyzji na poziomie regionalnym.

Czy instrumenty zwrotne stanowią konkurencję czy uzupełnienie wsparcia bezpośredniego (dotacyjnego) przedsiębiorców?

Założeniem wsparcia funduszy pożyczkowych i poręczeniowych jest osiągnięcie rezultatów w postaci wielokrotnego wykorzystania środków unijnych na finansowanie większej ilości inwestycji. Projektując Działanie 2.5 w ramach LRPO, autorzy mieli na celu

osiągnięcie takich efektów wynikających z zastosowania tych efektywnych narzędzi inżynierii finansowej. Dzięki dokapitalizowaniu pośredników finansowych w ramach projektów UE, osiągnięty ma zostać łatwiejszy dostęp do kapitału dla firm, w tym dla tych, które odczuwają szczególne trudności przy ubieganiu się o zewnętrzne finansowanie swoich przedsięwzięć – najmniejszych podmiotów: mikroprzedsiębiorstw. Perspektywa wykorzystania przyznanym funduszom pożyczkowym i poręczeniowym środków zapewnia wielokrotność ich wykorzystania, zaś dane dotyczące dotychczasowego wykorzystania wskazują na wysokie prawdopodobieństwo osiągnięcia zamierzonego celu.

Przeprowadzone badania wśród instytucji finansowych wykazały, że środki finansujące oferowane instrumenty finansowe podlegają wielokrotnemu obrotowi (spłaty finansują udzielanie kolejnych pożyczek/poręczeń). Wskazano, że niektóre firmy ubiegają się o pożyczki kilkakrotnie. Wielokrotne wykorzystanie środków zwrotnych przez jeden podmiot niesie za sobą liczne korzyści, w tym: wyższą efektywność ekonomiczną przedsięwzięć, lepsze przygotowanie się do projektów i bardziej przemyślane koncepcje, wyższą opłacalność realizacji inwestycji, np. w porównaniu z przedsięwzięciami które ubiegają się o bezzwrotne dotacje, czy korzystają z pożyczki po raz pierwszy. Pracownicy instytucji pożyczkowych i poręczeniowych zauważają większe korzyści dla rynku i otoczenia biznesowego jakie niosą za sobą instrumenty zwrotne w porównaniu do dotacji. W przypadku pozyskania dotacji przedsiębiorca jest zobligowany do zachowania trwałości projektu przez okres 3 lat od zakończenia realizacji inwestycji, zaś w przypadku pożyczek, nie ma wymogu posiadania zakupionego urządzenia przez taki okres, ale jednocześnie okresem trwałości przedsiębiorstwa jest okres spłaty pożyczki, co skłania większą grupę klientów do skorzystania z finansowania planów inwestycyjnych, wydłużając żywotność przedsiębiorstw. Ankietowani pracownicy instytucji podkreślali, że w przypadku instrumentów zwrotnych, w odróżnieniu do niektórych inwestycji finansowanych dotacjami bezzwrotnymi, przedsięwzięcie posiada o wiele większą zasadność finansowania oraz wyższy próg rentowności. Dodatkowo należy zauważyć, że fakt długiego rozpatrywania wniosków o dotacje bezzwrotne czasem przyczynia się do utraty zasadności biznesowej realizacji inwestycji, wnioski o pożyczki i poręczenia rozpatrywane są znacznie szybciej.

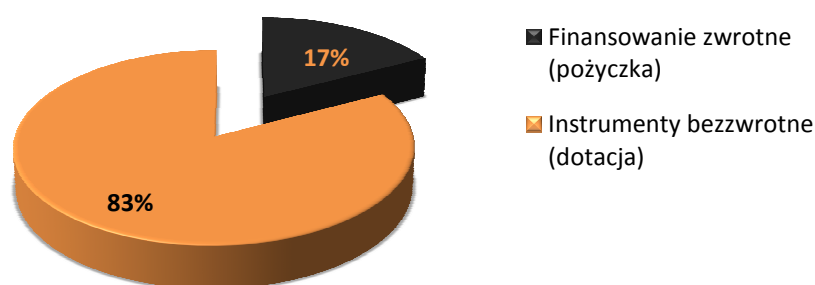
Podsumowując, dofinansowanie otrzymane przez przedsiębiorców z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych jest instrumentem zwrotnym, przez co możliwe jest jego wielokrotne wykorzystanie na sfinansowanie większej ilości inwestycji. Z drugiej strony konieczność jego spłaty determinuje jednak fakt, że nie jest to instrument wsparcia tak wysoce efektywny jak bezzwrotne dotacje, dzięki którym przedsiębiorcy decydują się na znaczące zwiększanie zakresu inwestycji lub szybszą ich realizację jako efekt zachęty wynikający z udzielenia im bezzwrotnego wsparcia finansowego. Jednocześnie należy zauważyć, iż warunki, na jakich udzielane są pożyczki i poręczenia oraz możliwość uzyskania wsparcia przez firmy znajdujące się w początkowym etapie ich rozwoju sprawia, że instrumenty te skierowane są między innymi do grona firm, które ze względu na swoją

sytuację finansową nie mogłyby ubiegać się o dofinansowanie bezzwrotne (dotacje). W tym kontekście instrumenty zwrotne są uzupełnieniem oferty dotacji bezzwrotnych.

Z drugiej jednak strony, przeprowadzone wśród przedsiębiorców – ostatecznych beneficjentów wsparcia Działania 2.5 LRPO - badania wskazują jednoznacznie, iż woleliby oni bezzwrotną dotację od instrumentów zwrotnych. Aż 83% pytanym odpowiedziało w ten sposób.

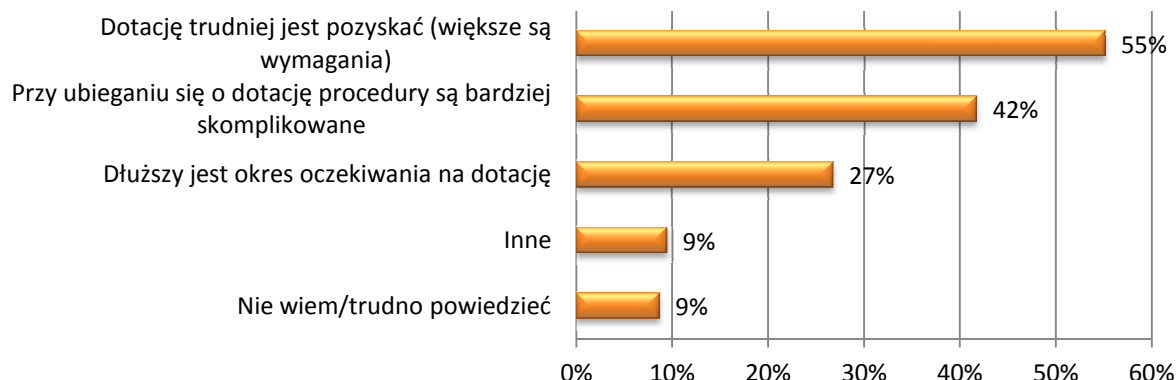
Rysunek 20. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Która forma finansowania inwestycji jest dla Państwa najbardziej atrakcyjna?”, n=127

Źródło: Badanie CATI na próbie 127 ostatecznych beneficjentów wsparcia Działania 2.5 LRPO, kwiecień 2013r.

Jednocześnie przedsiębiorcy zdają sobie sprawę, iż dotację trudniej jest pozyskać, gdyż środki te stawiają większe wymagania w kontekście spełnienia konkretnych kryteriów i osiągnięcia określonych rezultatów. Wiedzą również, iż przy ubieganiu się o dotację procedury są bardziej skomplikowane, a czas oczekiwania na wypłatę środków jest relatywnie długi od momentu złożenia wniosku (znacznie dłuższy niż przy ubieganiu się o pożyczkę).

Rysunek 21. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jakie różnice dostrzegają Państwo pomiędzy tymi źródłami finansowania oprócz formy finansowania?”

* dane nie sumują się do 100%, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: Badanie CATI na próbie 127 ostatecznych beneficjentów wsparcia Działania 2.5 LRPO, kwiecień 2013r.

Powyższe bariery nie wpływają na opinię przedsiębiorców o przewadze dotacji bezzwrotnych nad finansowaniem zwrotnym. Przedsiębiorcy wolą ponieść trud w postaci bardziej skomplikowanych procedur, czy dłuższego czasu oczekiwania, a otrzymać a otrzymać środki, które w bardziej efektywny sposób przyczynią się do wzrostu konkurencyjności ich działalności.

Również badanie przeprowadzone na ogóle przedsiębiorców z sektora MŚP działających w województwie lubuskim potwierdza tezę, iż mając do wyboru bezzwrotną formę dofinansowania pomiędzy zwrotnymi instrumentami wsparcia, przedsiębiorcy wybraliby dotację.

Tabela 16. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jeżeli miałby/aby Pan/Pani możliwość wyboru pomiędzy bezzwrotną dotacją a pożyczką, co by Pan/Pani wybrał/a?”

<i>Jeżeli miałby/aby Pan/Pani możliwość wyboru pomiędzy bezzwrotną dotacją a pożyczką, co by Pan/Pani wybrał/a?</i>	<i>Liczebność</i>	<i>Udział</i>
<i>Dotację</i>	190	71%
<i>Pożyczkę</i>	18	7%
<i>Nie wiem/trudno powiedzieć</i>	59	22%
SUMA	267	100%

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Ci, którzy woleliby pożyczkę od bezzwrotnej dotacji wskazują przede wszystkim bardziej przejrzyste zasady otrzymania pożyczki jako uzasadnienie swojego wyboru. Kolejnym argumentem są mniej skomplikowane procedury oraz krótszy czas otrzymania środków na realizację przedsięwzięcia.

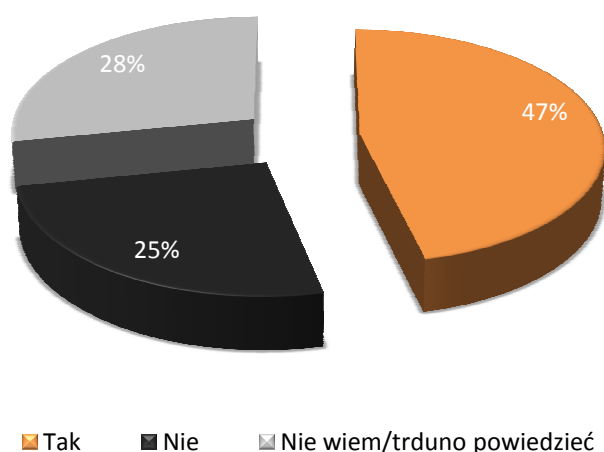
Podsumowując, można stwierdzić, że o ile instrumenty dotacyjne są korzystniejsze dla przedsiębiorców, gdyż przynoszą im większe korzyści w postaci potencjalnie wyższej stopy zwrotu z realizowanej inwestycji, o tyle instrumenty zwrotne przynoszą większe korzyści dla regionu poprzez mechanizm redystrybucji tych środków.

Czy możliwość pozyskania środków finansowych w formie dotacji wpływa na zainteresowanie ofertą funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, także tych dokapitalizowanych w ramach LRPO?

W kontekście powyższych wyników z przeprowadzonych badań można stwierdzić, iż możliwość pozyskania środków finansowych w formie dotacji wpływa na zainteresowanie ofertą funduszy pożyczkowych

i poręczeniowych. Również respondenci na pytanie wprost, czy w przypadku braku środków w postaci bezzwrotnych dotacji zdecydowałoby się na ubieganie się o pożyczkę, tylko w 46% odpowiedzieli twierdząco, a 25% z nich odpowiedziało, że nie.

Rysunek 22. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy w przypadku braku środków w postaci bezzwrotnych dotacji, zdecydowałoby/aby się Pan/Pan/i na pożyczkę z funduszu jako źródło finansowania czy na kredyt lub pożyczkę ze źródeł komercyjnych?”, n=267

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Nie można w tym kontekście pominąć dwóch kluczowych czynników, wpływających na zainteresowanie pożyczkami. Pierwszym z nich jest ogólna niechęć dość dużej części przedsiębiorstw do korzystania z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji. W tym kontekście niezależnie od dostępności dotacji, nie skorzystaliby oni z oferty funduszy pożyczkowych/poręczeniowych. Drugim czynnikiem jest już nie sama chęć pozyskania przez przedsiębiorców dotacji, ale realne możliwości. Dotacje z funduszy unijnych przeznaczone są na określony cel (nie zawsze możliwy do spełnienia przez przedsiębiorców) oraz z założeniem osiągnięcia określonych rezultatów. Głównym założeniem otrzymania wsparcia w formie dotacji jest realizacja inwestycji, która polega na zrealizowaniu nowej inwestycji. Zgodnie z definicją „za nową inwestycję uznaje się: inwestycję w środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne związane z tworzeniem nowego przedsiębiorstwa, rozbudową istniejącego przedsiębiorstwa, dywersyfikacją produkcji przedsiębiorstwa przez wprowadzanie nowych dodatkowych produktów lub zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego w istniejącym przedsiębiorstwie, (...). Za nową inwestycję nie uznaje się w szczególności: inwestycji prowadzącej jedynie do odtworzenia zdolności produkcyjnych (...).” Zgodnie z opinią przedstawicieli funduszy pożyczkowych i poręczeniowych wielu przedsiębiorców wykorzystuje pożyczane środki na

modernizację parku maszynowego, wymianę przestarzałych urządzeń na nowe. Część z nich też pożyczka środki na cele obrotowe. Tego typu przedsięwzięcia nie wpisują się w definicję nowej inwestycji, a co za tym idzie nie mają możliwości pozyskania środków w formie dotacji.

Nie można zatem jednoznacznie stwierdzić, iż możliwość pozyskania środków finansowych w formie dotacji wpływa na zainteresowanie ofertą funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, jeśli weźmie się pod uwagę fakt, iż przeznaczenie obu źródeł finansowania jest inne.

Jakie są przyczyny sięgania przez MŚP po pożyczkę? Jakiego rodzaju są to przedsiębiorcy, z jakich branż, jak długo działają na rynku? Gdzie przedsiębiorcy ukierunkowują wsparcie uzyskane z funduszy pożyczkowych i poręczeniowych?

Jak wskazują wyniki badań przeprowadzonych przez Ministerstwo Gospodarki, w drugiej połowie 2012 roku przedsiębiorstwa z sektora MŚP w Polsce chętnie korzystały z zewnętrznych źródeł kapitału w celu finansowania wydatków inwestycyjnych (18%

ankietowanych finansowało inwestycje kredytem bankowym), tj. wydatków na:

- pojazdy – poniosło je 40% ankietowanych przez Ministerstwo Gospodarki firm. Firmy mikro najczęściej remontowały posiadane pojazdy, firmy małe dzierżawiły, zaś firmy średnie również często co do remontu, dokonywały zakupu pojazdów.
- wyposażenie, meble, sprzęt – poniosła je blisko połowa ankietowanych firm, które deklarowały poniesienie wydatków inwestycyjnych. Najczęściej przedsiębiorcy dokonywali zakupu tego typu środków trwałych.
- budynki - udział firm ponoszących nakłady na wskazany cel był podobny jak w półroczu poprzednim i w II półroczu 2012 i wyniósł 18%.³⁵

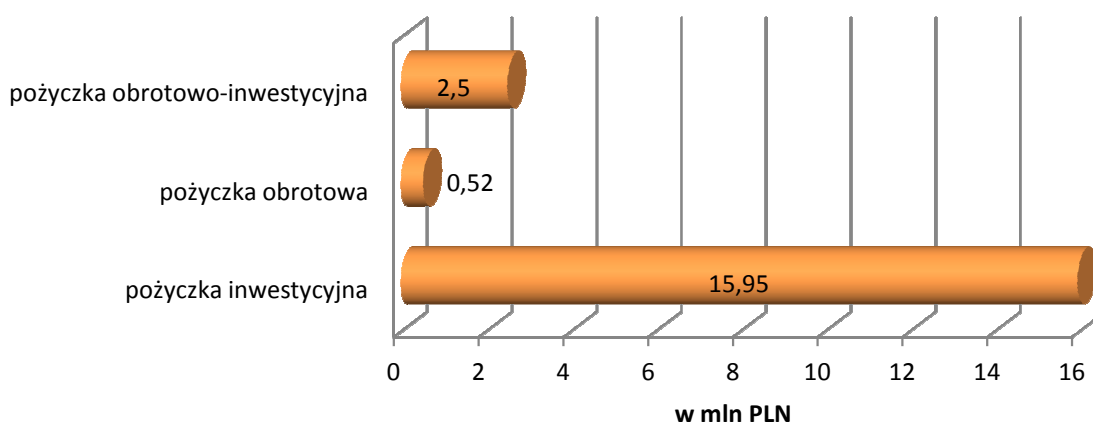
Jak wynika z badania Ministerstwa, w drugim półroczu 2012 roku, podobnie jak w okresach poprzednich, co trzecia ankietowana firma korzystała z kredytu (28% mikroprzedsiębiorstw, 64% małych oraz 68% średnich firm). Najczęściej przedsiębiorstwa korzystały z kredytu na rachunku bieżącym (22% firm), z kredytu obrotowego skorzystało 8% przedsiębiorstw, zaś z kredytu inwestycyjnego 6%.

W woj. lubuskim, jak wskazują okresowe sprawozdania pośredników finansowych, dokapitalizowanych w ramach LRPO, MŚP sięgały przede wszystkim po pożyczki w celu sfinansowania działań inwestycyjnych (78% wszystkich udzielonych przez fundusze pożyczek), rzadziej zaciągane pożyczki miały charakter obrotowo-inwestycyjny (18% wszystkich udzielonych pożyczek) lub wyłącznie obrotowy (4% wszystkich pożyczek).

³⁵ „Trendy rozwojowe sektora MŚP w ocenie przedsiębiorców w drugiej połowie 2012 roku” Ministerstwa Gospodarki, Warszawa, marzec 2013, <http://www.mg.gov.pl/files/upload/8438/MSP.1.2013.pdf>

Rysunek 23. Rodzaje i wartość zaciąganych pożyczek przez MŚP, z środków dokapitalizowanych w ramach LRPO funduszy pożyczkowych (stan na 31.12.2012 r.)

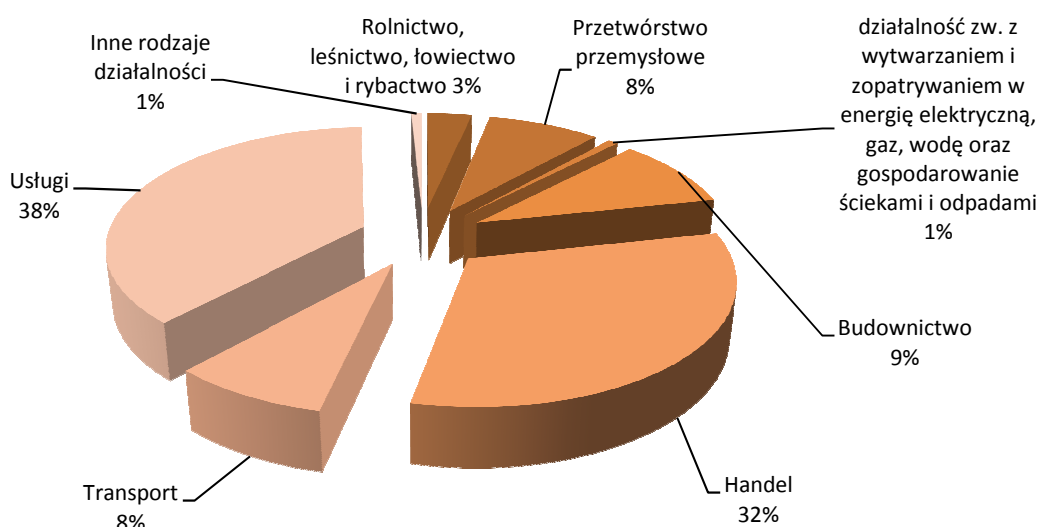
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Ze środków lubuskich funduszy, zarówno pożyczkowych, jak i poręczeniowych, najczęściej korzystały mikroprzedsiębiorstwa. Zbiorcze dane pozyskane od funduszy pożyczkowych wskazują, że mikro firmy stanowiły 93% pożyczkobiorców, podobnie z danych funduszu poręczeniowego wynika, iż mikroprzedsiębiorstwa stanowiły ponad 83% wszystkich klientów.

Spośród wszystkich pożyczkobiorców i poręczeniobiorców dominowały podmioty działające na rynku dłużej niż 1 rok. Przedsiębiorstwa funkcjonujące krócej niż rok stanowiły około 25% wszystkich pożyczkobiorców i około 11 % wszystkich klientów funduszu poręczeniowego.

Wśród branż, w których działa największa liczba podmiotów korzystających ze wsparcia lubuskich (dofinansowanych z LRPO) funduszy, należy wskazać branżę usługową (38% klientów) oraz handlową (32% klientów). Mniejszą, aczkolwiek znaczącą liczbę pożyczkobiorców stanowiły MŚP z sektora przetwórstwa przemysłowego, budownictwa oraz transportu.

Rysunek 24. Podział branżowy podmiotów z sektora MŚP, korzystających z środków dokapitalizowanych w ramach LRPO funduszy pożyczkowych i poręczeniowych (stan na 31.12.2012 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Jaki jest profil przedsiębiorcy ubiegającego się o wsparcie oraz otrzymującego wsparcie w ramach poszczególnych instrumentów inżynierii finansowej oraz jaka jest charakterystyka realizowanego przedsięwzięcia – analiza w podziale na cele operacyjne przedsiębiorcy (związane z utrzymaniem bieżącej działalności np. systematyczna modernizacja / odnawianie parku maszynowego) oraz cele strategiczne (związane z długoterminową strategią rozwoju/ zmianą branży / itp.)? Jakiego rodzaju projekty były dotychczas finansowane w oparciu o instrumenty inżynierii finansowej (segmentacja m.in. ze względu na typ wsparcia jego wartość oraz wielkość, region i sektor przedsiębiorcy)?

Profil przedsiębiorcy ubiegającego się o pożyczkę

W województwie lubuskim z instrumentów inżynierii finansowej udostępnionych dzięki realizacji Działania 2.5 LRPO, korzystali najczęściej przedsiębiorcy realizujący działalność gospodarczą dłużej niż rok. Ta grupa stanowiła 75% wszystkich wspartych przez fundusze pożyczkowe pożyczkobiorców.

Tabela 17. Liczba wspartych przedsiębiorstw w województwie lubuskim w podziale na staż działalności przedsiębiorstwa (stan na 31.12.2012 r.)

Staż działalności	Liczebność	Udział
przedsiębiorstwa powstałe w okresie do 1 roku	44	25%
Przedsiębiorstwa działające powyżej 1 roku	130	75%
RAZEM	174	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Pod względem wielkości pożyczkobiorcy, statystyki dokapitalizowanych w ramach LRPO funduszy pożyczkowych wskazują, iż ponad 93% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa. Tym samym wsparcie uzyskało aż 162 mikro firmy, 10 małych i tylko 2 średnie.

Tabela 18. Liczba wspartych przedsiębiorstw w województwie lubuskim w podziale na wielkość przedsiębiorstwa (stan na 31.12.2012r.)

Wielkość przedsiębiorstwa	Liczebność	Udział
<i>mikro</i>	162	93%
<i>małe</i>	10	6%
<i>średnie</i>	2	1%
RAZEM	174	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Analizując miejsce realizacji działalności gospodarczej, największy odsetek pożyczkobiorców stanowiły podmioty funkcjonujące na obszarach miejskich – pożyczki zaciągnięte przez podmioty funkcjonujące na obszarach miejskich stanowiły 76% ogółu (fundusze udzieliły 140 pożyczek tego typu podmiotom). Także wartość wsparcia jakie pozyskały podmioty z obszarów miejskich była kilkakrotnie wyższa od wielkości wsparcia jaka łącznie pozyskały firmy z obszarów wiejskich.

Tabela 19. Ilość i wartość udzielonych pożyczek ze względu na obszar realizacji działalności gospodarczej pożyczkobiorcy (stan na 31.12.2012r.)

Obszar realizacji działalności	Liczebność	Udział	Wartość	Udział
<i>miejski</i>	140	76%	14263057,50	75%
<i>wiejski</i>	45	24%	4733000,00	25%
RAZEM	185	100%	18996057,50	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Biorąc pod uwagę sektor działania pożyczkobiorców, największy odsetek stanowiły przedsiębiorstwa z branży usługowej. Zarówno ilość, jak i wartość pożyczek zaciągniętych przez wskazaną grupę pożyczkobiorców, była najwyższa (fundusze pożyczkowe udzieliły im łącznie 71 pożyczek o łącznej wartości 8 569 851,50 PLN).

Tabela 20. Ilość i wartość udzielonych pożyczek ze względu na sektor działania pożyczkobiorcy (stan na 31.12.2012 r.)

Branża	Liczebność	Udział	Wartość	Udział
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6	3%	385000,00	2%
Przetwórstwo przemysłowe	14	8%	1 941 066,00	10%
Budownictwo	22	12%	1 352 700,00	7%
Handel	60	32%	5 912 440,00	31%
Transport	8	4%	754 000,00	4%
Usługi	73	40%	8 569 851,50	45%
Inne rodzaje działalności	2	1%	81 000,00	1%
RAZEM	185	100%	18 996 057,50	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Przedsiębiorcy z województwa lubuskiego, jak wskazują na to dane funduszy pożyczkowych, najczęściej zaciągali pożyczki o wartości powyżej 100 tys. do 200 tys. lub o wartości z przedziału od 10 tys. do 30 tys. PLN.

Tabela 21. Ilość udzielonych pożyczek ze względu na wysokość zaciągniętego zobowiązania (stan na 31.12.2012 r.)

Wartość pożyczki	Liczebność	Udział
do 10 tys.	5	3%
pow. 10 tys. do 30 tys.	47	25%
pow. 30 tys. do 50 tys.	35	19%
pow. 50 tys. do 100 tys.	30	16%
pow. 100 tys. do 200 tys.	48	26%
pow. 200 tys. do 400 tys.	20	11%
RAZEM	185	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Z kolei najczęściej celem korzystania z pożyczek było finansowanie działań o charakterze inwestycyjnym (78% wszystkich udzielonych przez fundusze pożyczek), rzadziej zaciągane pożyczki miały charakter obrotowo-inwestycyjny (18% wszystkich udzielonych pożyczek) lub wyłącznie obrotowy (4% wszystkich pożyczek).

Tabela 22. Ilość i wartość udzielonych pożyczek ze względu na ich przeznaczenie (stan na 31.12.2012 r.)

Cel	Liczebność	Udział	Wartość	Udział
pożyczka inwestycyjna	145	78%	15 952 057,5	84%
pożyczka obrotowa	7	4%	522 000,0	3%
pożyczka obrotowo-inwestycyjna	33	18%	2 522 000,0	13%
RAZEM	185	100%	18 996 057,5	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy pożyczkowych

Podsumowanie:

Z przeprowadzonej powyżej analizy wyłania się następujący profil przedsiębiorcy, korzystającego z pożyczki udzielanej przez dokapitalizowane w ramach Działania 2.5 LRPO fundusze pożyczkowe:

Podmiotem najczęściej sięgającym po wsparcie w formie pożyczek było mikroprzedsiębiorstwo z branży usługowej, realizujące działalność gospodarczą powyżej roku, na obszarze miejskim. Wielkość zaciąganej przez nie pożyczki wynosiła zwykle do 100 tys., z kolei cel na jaki była pozyskiwana, stanowiły działania inwestycyjne.

Profil przedsiębiorcy ubiegającego się o poręczenie

Podobnie, jak to miało miejsce w przypadku pożyczek, z poręczeń także najczęściej korzystały przedsiębiorstwa działające na rynku dłużej niż rok – stanowiły one 89% wszystkich wspartych przez fundusz poręczeniowy podmiotów.

Tabela 23. Liczba wspartych (poręczeniami) przedsiębiorstw w województwie lubuskim w podziale na staż działalności przedsiębiorstwa (stan na 31.12.2012r.)

Staż działalności	Liczebność	Udział
<i>przedsiębiorstwa powstałe w okresie do 1 roku</i>	10	11%
<i>przedsiębiorstwa działające powyżej 1 roku</i>	82	89%
RAZEM	92	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy poręczeniowych

Pod względem wielkości przedsiębiorstwa, statystyki dokapitalizowanych w ramach LRPO funduszy poręczeniowych wskazują, iż ponad 84% stanowiły mikroprzedsiębiorstwa. Tym samym wsparcie uzyskało 77 mikro firm, 14 małych i tylko 1 średnie przedsiębiorstwo.

Tabela 24. Liczba wspartych (poręczeniami) przedsiębiorstw w województwie lubuskim w podziale na wielkość przedsiębiorstwa (stan na 31.12.2012r.)

Wielkość przedsiębiorstwa	Liczebność	Udział
<i>mikro</i>	77	84%
<i>małe</i>	14	15%
<i>średnie</i>	1	1%
RAZEM	92	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy poręczeniowych

Analizując miejsce realizacji działalności gospodarczej, największy odsetek stanowiły podmioty funkcjonujące na obszarach miejskich – poręczenia pozyskane przez podmioty funkcjonujące na obszarach miejskich stanowiły 74% ogółu (fundusze udzieliły 68 poręczeń tego typu podmiotom). Analogicznie wartość wsparcia jakie pozyskały podmioty z obszarów miejskich była ponad dwukrotnie wyższa od wielkości wsparcia jaką łącznie pozyskały firmy z obszarów wiejskich.

Tabela 25. Ilość i wartość udzielonych poręczeń ze względu na obszar realizacji działalności gospodarczej pożyczkobiorcy (stan na 31.12.2012r.)

Obszar realizacji działalności	Liczebność	Udział	Wartość	Udział
<i>miejski</i>	68	74%	8952927,91	70%
<i>wiejski</i>	24	26%	3746520,68	30%
RAZEM	92	100%	12699448,59	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy poręczeniowych

Biorąc pod uwagę przedmiot działalności pożyczkobiorców, największy odsetek podmiotów korzystających z poręczeń stanowiły przedsiębiorstwa z branży usługowej. Zarówno ilość, jak i wartość poręczeń udzielonych niniejszej grupie, była najwyższa (fundusze udzieliły im łącznie 31 poręczeń na łączną kwotę 4 560 424,82 PLN).

Tabela 26. Ilość i wartość udzielonych poręczeń ze względu na sektor działania przedsiębiorcy (stan na 31.12.2012 r.)

Branża	Liczebność	Udział	Wartość	Udział
<i>Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo</i>	3	3%	658 773,86	5%
<i>Przetwórstwo przemysłowe</i>	9	10%	1 603 304,26	12%
<i>Działalność zw. z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, wodę oraz gosp. ściekami i odpadami</i>	2	2%	96 660,00	1%
<i>Budownictwo</i>	4	4%	337 368,00	3%
<i>Handel</i>	28	31%	4 191 737,00	33%
<i>Transport</i>	15	16%	1 251 180,65	10%
<i>Usługi</i>	31	34%	4 560 424,82	36%
RAZEM	92	100%	12699 448,59	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy poręczeniowych

Przedsiębiorcy z województwa lubuskiego, jak wskazują na to dane funduszy poręczeniowych, najczęściej ubiegali się o poręczenia o wartości pow. 50 tys. do 100 tys. lub o wartości z przedziału pow. 10 tys. do 30 tys.

Tabela 27. Ilość udzielonych poręczeń ze względu na wysokość zaciągniętego zobowiązania (stan na 31.12.2012 r.)

Wartość poręczenia	Ilość	Udział
do 10 tys.	1	1%
pow. 10 tys. do 30 tys.	22	24%
pow. 30 tys. do 50 tys.	14	15%
pow. 50 tys. do 100 tys.	23	25%
pow. 100 tys. do 200 tys.	8	9%
pow. 200 tys. do 500 tys.	20	22%
pow. 500 tys.	4	4%
RAZEM	92	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy poręczeniowych

Celem korzystania z poręczeń oferowanych przez dokapitalizowane w ramach Działania 2.5 LRPO funduszy poręczeniowych, było finansowanie działań o charakterze inwestycyjnym.

Tabela 28. Ilość i wartość udzielonych poręczeń ze względu na ich przeznaczenie (stan na 31.12.2012 r.)

Cel	Liczebność	Udział	Wartość	Udział
poręczenia kredytów inwestycyjnych	64	70%	10911604,59	86%
poręczenia pożyczek inwestycyjnych	27	29%	1757844,00	13%
poręczenia pożyczek inwestycyjno-obrotowych	1	1%	30000,00	1%
RAZEM	92	100%	12699448,59	100,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych lubuskich funduszy poręczeniowych

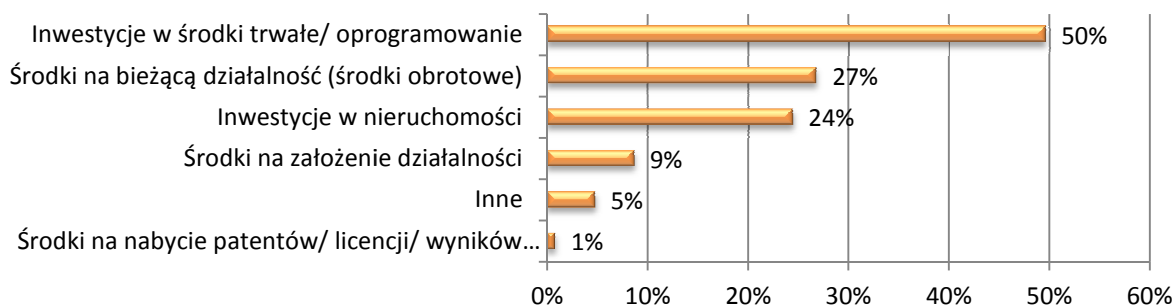
Podsumowanie:

Na podstawie przeprowadzonej powyżej analizy wyłania się następujący profil przedsiębiorcy, korzystającego z drugiego rodzaju instrumentu inżynierii finansowej - poręczenia udzielanego przez dokapitalizowany w ramach Działania 2.5 LRPO fundusz poręczeniowy:

Podmiotem najczęściej sięgającym po wsparcie w formie poręczeń było mikroprzedsiębiorstwo z branży usługowej, realizujące działalność gospodarczą powyżej roku, na obszarze miejskim. Wielkość zaciąganego przez nie zobowiązania mieściła się zwykle w przedziale do 100 tys. PLN, a cel na jaki było pozyskiwane, stanowiły działania inwestycyjne.

Jak wynika z badań przeprowadzonych na przedsiębiorcach, którzy otrzymali wsparcie w ramach dokapitalizowanych funduszy, przedsiębiorcy najczęściej pożyczali środki na inwestycje w środki trwałe, bieżącą działalność oraz inwestycje w nieruchomości. Stosunkowo nieduża ich część korzystała z pożyczek celem założenia działalności.

Rysunek 25. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Na realizację jakiego typu inwestycji korzystali Państwo ze wsparcia?”, n=127

* dane nie sumują się do 100%, ponieważ respondent mógł wskazać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: Badanie CATI na próbie 127 ostatecznych beneficjentów wsparcia Działania 2.5 LRPO, kwiecień 2013r.

Jakie problemy i bariery utrudniają wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej (po stronie przedsiębiorców)?

Przedsiębiorcy korzystający z instrumentów inżynierii finansowej w większości twierdzą, iż w procesie pozyskiwania pożyczki / poręczenia nie napotkali na żadne trudności. Część z nich wskazuje, iż zbyt skomplikowane procedury były dla nich utrudnieniem w dostępie do

oferowanego finansowania. Tylko 6% przedsiębiorców wskazało, iż kwota udzielonej pożyczki była zbyt niska.

Tabela 29. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jakie były dla Pani/Pana główne trudności na etapie pozyskiwania pożyczki/ poręczenia?”, n=127

Jakie były dla Pani/Pana główne trudności na etapie pozyskiwania pożyczki/ poręczenia?	Pożyczkobiorcy		Poręczeniobiorcy	
	liczba	procent	liczba	procent
Nie napotkałem/am na żadne trudności	53	67%	27	87%
Zbyt skomplikowane procedury	21	27%	4	13%
Zbyt niska kwota udzielanej pożyczki	5	6%	0	0%
Inne	17	22%	2	6%

*dane w tabeli nie sumują się do 100%, bo respondent miał możliwość wyboru więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: Badanie CATI na próbie 127 ostatecznych beneficjentów wsparcia Działania 2.5 LRPO, kwiecień 2013r.

Wśród odpowiedzi skategoryzowanych jako „Inne” znalazły się:

- problemy z zabezpieczeniem pożyczki ,
- wyższe niż oczekiwane oprocentowanie.

Jaka jest wiedza MŚP na temat dostępnych instrumentów inżynierii finansowej? Czy informacja i promocja jest prowadzona w odpowiedni sposób?

Z informacji udzielonych przez przedstawicieli funduszy pożyczkowych/ poręczeniowych wynika, iż realizują oni działania promocyjne w miarę posiadanych możliwości finansowych funduszu. Do tej pory fundusze wykorzystywały następujące

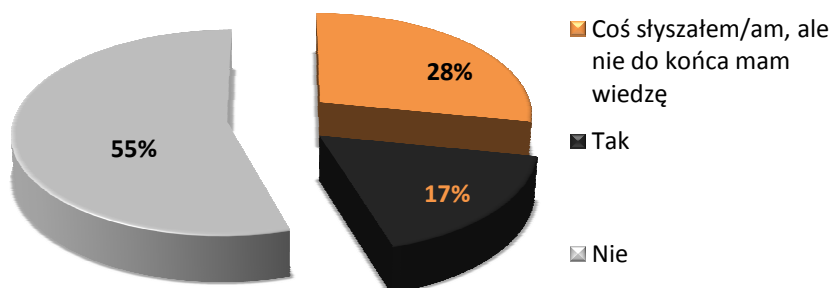
kanały informacyjne w ramach działań promocyjnych:

- internet – strony internetowe funduszy poręczeniowych / pożyczkowych,
- prasa branżowa wydawana przez organizacje przedsiębiorców, informowanie przedstawicieli przedsiębiorców w tych organizacjach o ofercie pożyczkowej/poręczeniowej,
- bezpośrednie kontakty z przedstawicielami banków (głównie w zakresie oferty poręczeń),
- ogłoszenia w prasie lokalnej,
- informacje podczas szkoleń przedsiębiorców,
- udział w konferencjach,
- reklama w radiu i telewizji (sporadycznie).

Większość z powyższych sposobów docierania do przedsiębiorców charakteryzuje się niskim kosztem. Przedstawiciele funduszy pożyczkowych i poręczeniowych jednakże chcieliby jako medium wykorzystywać częściej radio i telewizję, gdyż według nich jest to najbardziej efektywny kanał komunikacji. Jednakże nie pozwalają im na to, w ich ocenie, ograniczone środki.

Brak środków na skuteczną promocję oferty funduszy ma zapewne swoje odzwierciedlenie w wynikach badań, w których przedsiębiorcy pytani o posiadanie wiedzy na temat funduszy pożyczkowych / poręczeniowych i ich oferty w większości odpowiedzieli, że takiej wiedzy nie posiadają (55% respondentów), lub że coś słyszeli, ale nie do końca mają wiedzę na ten temat (28% respondentów). Tylko 17% z nich udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

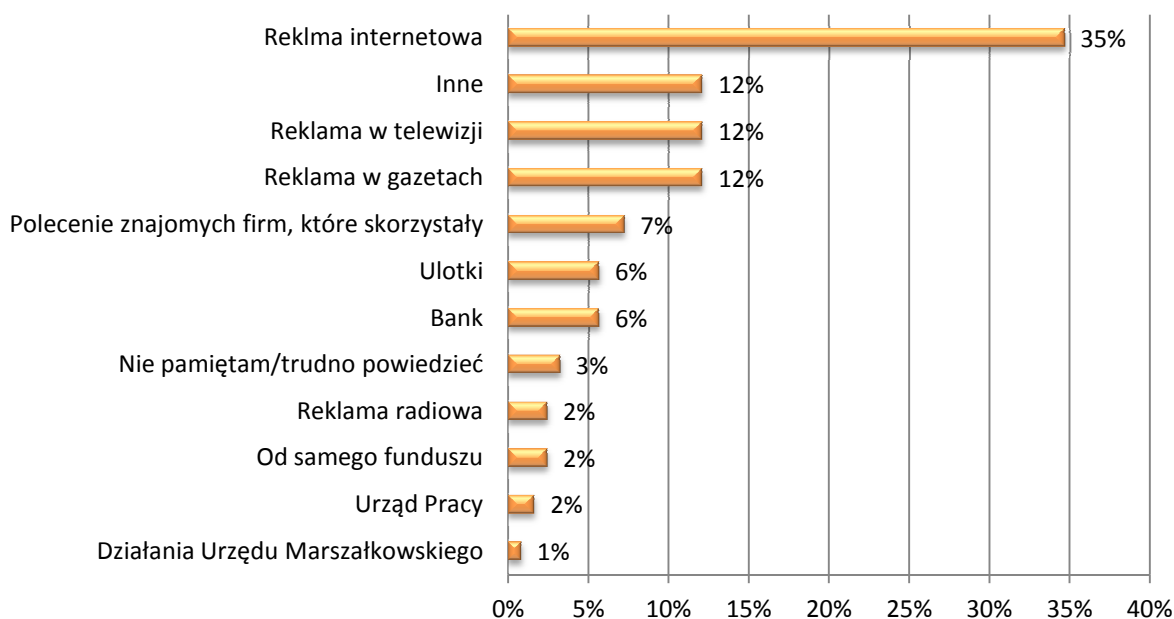
Rysunek 26. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy ma Pan/i wiedzę na temat funduszy pożyczkowych/poręczeniowych, instytucji które takiego wsparcia udzielają oraz ich oferty?”, n=267

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Na pytanie o kanał komunikacji, z którego przedsiębiorcy dowiedzieli się o funduszach pożyczkowych /poręczeniowych, najczęściej wymieniali oni Internet oraz reklamę w radiu i telewizji.

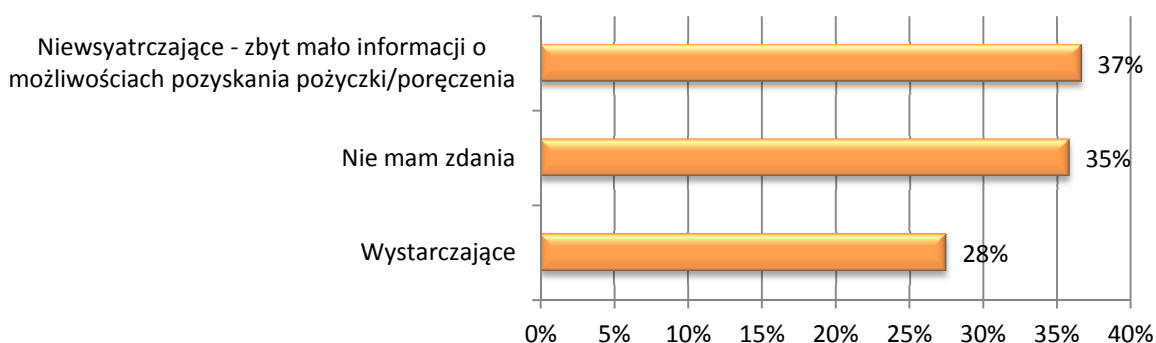
Rysunek 27. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Skąd dowiedział/a się Pan/i o funduszach pożyczkowych/poręczeniowych?”, n=121

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Przedsiębiorcy oceniają działania promocyjne funduszy pożyczkowych/poręczeniowych jako niewystarczające. Ponad 1/3 ankietowanych odpowiedziała w ten sposób (37%) i również ponad 1/3 ankietowanych nie ma zdania na ten temat. Tylko 28% pytanych przedstawicieli lubuskich przedsiębiorców stwierdziło, że te działania są wystarczające. Należy pamiętać, iż rozkład tych odpowiedzi dotyczy przedsiębiorców, którzy znają ofertę funduszy pożyczkowych / poręczeniowych.

Rysunek 28. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jak ocenia Pan/i działania promocyjne funduszy pożyczkowych/poręczeniowych?”, n=121

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Jakie czynniki (o charakterze rynkowym i koniunkturalnym) determinują zainteresowanie przedsiębiorców korzystaniem z produktów/ usług oferowanych w ramach instrumentów inżynierii finansowej; jakie ewentualne działania wspomagające lub zmiany regulacyjne należy podjąć, aby zwiększyć atrakcyjność wsparcia i popyt na instrumenty inżynierii finansowej wśród przedsiębiorców?

Jak wynika z przeprowadzonych badań jednym z głównych czynników determinujących wybór przez przedsiębiorców źródła pochodzenia kapitału zewnętrznego na finansowanie działalności gospodarczej oraz planów rozwojowych jest koszt kapitału. Stąd też przy wysokim koszcie kapitału wielu

przedsiębiorców decyduje się na realizację inwestycji ze środków własnych. Jednakże, nawet przy niskim koszcie kapitału, podstawowym czynnikiem decydującym o korzystaniu z produktów inżynierii finansowej jest ogólna sytuacja ekonomiczna na rynku. Im jest ona lepsza, tym większa skłonność przedsiębiorcy do podejmowania inwestycji rozwojowych, a zapotrzebowanie zarówno na kapitał inwestycyjny, jak i majątek obrotowy rośnie proporcjonalnie do skali dokonywanych inwestycji rozwojowych³⁶.

Z drugiej strony, jak wskazują badania, przedsiębiorcy chętniej korzystają z dotacji, które, ich zdaniem, w większym stopniu przyczyniają się do wzrostu ich konkurencyjności. Aby zachęcić zatem przedsiębiorców do korzystania z instrumentów inżynierii finansowej, należałoby rozważyć połączenie tych instrumentów z bezzwrotnymi formami wsparcia, np. pożyczki częściowo umarżalne, przy spełnieniu określonych warunków przez przedsiębiorców.

Jakiego typu zachęt oczekują odbiorcy, aby chętniej korzystali ze wsparcia w ramach funduszy pożyczkowych i poręczeniowych?

Przedsiębiorcy z województwa lubuskiego w większości nie oczekują żadnych zachęt, które skłoniłyby ich do skorzystania z oferty funduszy pożyczkowych/poręczeniowych. Część z nich wskazuje jednak oprocentowanie oraz mniej skomplikowane procedury jako

czynniki, które skłoniłyby ich do sięgnięcia po pożyczkę/poręczenie w ramach dokapitalizowanych funduszy.

³⁶ http://ksu.parp.gov.pl/res/doc/badania_eksprtyzy/finansowanie_zwrotne_rapkon_ostat_popr.pdf

Tabela 30. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jakiego typu zachęt / preferencji oczekiwałaby Pani/Pan, które skłoniłyby Panią / Pana do skorzystania ze wsparcia pożyczek / poręczeń?”

Jakiego typu zachęt / preferencji oczekiwałaby Pani / Pan, które skłoniłyby Panią / Pana do skorzystania ze wsparcia pożyczek / poręczeń?	Pożyczkobiorcy		Poręczeniobiorcy	
	liczba	procent	liczba	procent
Nie potrzebuję zachęt, to czy zdecyduję się na pożyczkę/poręczenie zależy od tego, czy będę potrzebować pieniędzy	11	29%	7	41%
Nie wiem/trudno powiedzieć	5	13%	4	24%
Niższe oprocentowanie	7	18%	1	6%
Nic nie jest w stanie mnie zachęcić	4	11%	2	12%
Bardziej odpowiadałaby nam dotacja	3	8%	1	6%
Prostsze procedury (mniej formalności)	3	8%	0	0%
Brak odpowiedzi	2	5%	2	12%
Inne	3	8%	0	0%

*dane w tabeli nie sumują się do 100%, gdyż respondent mógł wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Jakie instrumenty inżynierii finansowej wdrażane lub planowane do wdrożenia w innych regionach mogłyby odpowiadać potrzebom przedsiębiorców z województwa lubuskiego?

Instrumenty finansowe w postaci **pożyczek, gwarancji** oraz **wkładów kapitałowych**, w perspektywie finansowej 2007-2013, wdrażane są w ramach 16 regionalnych programów operacyjnych, jak również w ramach pozostałych Programów

Operacyjnych, tj.: PO Kapitał Ludzki, PO Rozwój Polski Wschodniej, PO Innowacyjna Gospodarka.³⁷

Obecnie, w ramach regionalnych programów operacyjnych można wyróżnić 3 mechanizmy wsparcia zwrotnego:

- z wykorzystaniem Inicjatywy JESSICA,

W Polsce JESSICA jest wdrażana regionalnie, w ramach **Regionalnych Programów Operacyjnych**. Decyzja, odnośnie przystąpienia do Inicjatywy JESSICA, została dotychczas podjęta przez zarządy 5 województw: **wielkopolskiego, zachodniopomorskiego, śląskiego, pomorskiego oraz mazowieckiego**.

Celem Inicjatywy JESSICA jest wsparcie w formie finansowania zwrotnego projektów z zakresu **rozwoju obszarów miejskich** oraz ich **rewitalizacji** zarówno w aspekcie ekonomicznym, jak i społecznym. Zgodnie z założeniami Inicjatywy JESSICA, tzw. projekty miejskie łączą element komercyjny (zapewniający rentowność projektów, dzięki czemu generują nadwyżkę finansową na spłatę pożyczki) oraz element społeczny, który jest ważny z punktu widzenia lokalnej społeczności (np. inwestycje poprawiające atrakcyjność danego obszaru, nadające nowe funkcje społeczne, także o charakterze niekomercyjnym, co z kolei przekłada się na podniesienie jakości życia mieszkańców).

³⁷ <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/if/oif/Strony/glowna.aspx>

- z wykorzystaniem Inicjatywy JEREMIE, (w obu wspomnianych przypadkach implementacja inżynierii finansowej odbywa się z udziałem Funduszu Powierniczego),

Inicjatywa JEREMIE wdrażana jest w ramach RPO następujących województw: dolnośląskiego, kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, pomorskiego, mazowieckiego, wielkopolskiego i zachodniopomorskiego.

JEREMIE (ang. Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises) to inicjatywa pozadotacyjnego wsparcia **mikro, małych i średnich** przedsiębiorstw nastawiona na finansowanie inwestycji o zwiększonym ryzyku kredytowania oraz elastycznym podejściu do indywidualnych potrzeb. Beneficjentami inicjatywy są przede wszystkim przedsiębiorstwa znajdujące się w początkowej fazie rozwoju, które ze względu na brak historii kredytowej, czy niewystarczającą ilość zabezpieczeń mają problemy z uzyskaniem wsparcia przez instytucje komercyjne.³⁸

JEREMIE oferuje przedsiębiorcom niskoprocentowane kredyty, pożyczki, poręczenia.

Celem Inicjatywy JEREMIE jest zwiększenie możliwości dostępu do finansowania zewnętrznego dla tych przedsiębiorców, którzy na normalnych warunkach rynkowych nie mogliby skorzystać z instrumentów komercyjnych (w szczególności z pożyczek/poręczeń). Środki zostają przekazane do wyodrębnionego funduszu powierniczego (FP) zarządzanego przez wyspecjalizowanego menadżera. Następnie środki z FP transferowane są do MŚP z wykorzystaniem pośredników finansowych (np. banków, funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, funduszy venture capital, itp.). Zadaniem menadżera jest modelowanie inwestycji, wybór oraz wsparcie merytoryczne pośredników finansowych, monitoring oraz raportowanie na potrzeby Instytucji Zarządzającej i Komisji Europejskiej.

Inicjatywa JEREMIE jest projektem, który przynosi korzyść nie tylko przedsiębiorcom, ale również instytucjom zaangażowanym w dystrybucję środków unijnych. Udział w roli pośrednika finansowego oraz współpraca z Menadżerem Funduszy Powierniczych JEREMIE to przede wszystkim wzmocnienie potencjału instytucjonalnego oraz kadrowego, podniesienie jakości oraz efektywności działania, zdobycie kompetencji oraz co najcenniejsze – doświadczenia w zakresie dystrybucji i wsparcia sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach unijnych instrumentów zwrotnych. Realizacja projektu to również zwiększenie potencjału działania w regionie poprzez możliwość tworzenia produktów dedykowanych przedsiębiorcom. Poprzez dywersyfikację ryzyka inicjatywa JEREMIE zapewnia dotarcie do nowej, potencjalnie obciążonej ryzykiem, grupy docelowej – startup'ów.³⁹

- poprzez wybór pośredników finansowych bezpośrednio przez Instytucję Zarządzającą lub Pośredniczącą, bez udziału Funduszu Powierniczego.

Mechanizm finansowania zwrotnego poprzez wybór pośredników finansowych bezpośrednio przez Instytucję Zarządzającą lub Pośredniczącą, bez udziału Funduszu Powierniczego (pożyczki i poręczenia w ramach RPO) zastosowano w ramach 12 RPO, w tym LRPO.

³⁸ <http://www.jeremie.com.pl/>

³⁹ http://www.jeremie.com.pl/jeremie/plik/roznePliki/folder-jeremie-dla-instytucji-finansowych_nn4146.pdf

Analiza wdrażania instrumentów inżynierii finansowej w innych regionach wskazuje dwie podstawowe tendencje:

- wzmacnianie zaangażowania podmiotów komercyjnych w udostępnianie instrumentów inżynierii finansowej (np. poręczenie portfelowe udzielane na rzecz banków i innych instytucji finansowych, w celu zabezpieczenia spłaty zobowiązań wynikających z udzielonych kredytów i pożyczek dla mikro, małych i średnich przedsiębiorców, linia finansowa w celu udzielania przez banki pożyczek i kredytów dla sektora MŚP)
- testowanie nowych instrumentów – np. quasi-kapitałowych (fundusze transferu technologii, fundusze typu mezzanine).

W kontekście ww. tendencji zasadnym wydaje się rozważenie możliwości wdrożenia rozwiązań sprzyjających wzmocnieniu zaangażowania rynku komercyjnego (w tym zwłaszcza banków) – zwłaszcza w odniesieniu do planów wzrostu nakładów na instrumenty inżynierii finansowej w nowym LRPO. Odpowiedzi lubuskich przedsiębiorców (m.in. badanie CATI) wskazują, że z trudem zapoznają się oni z instrumentami już obecnymi na rynku takimi jak pożyczki i poręczenia. Znikome zainteresowanie dotyczy wejść kapitałowych (np. rynek New Connect). Uwarunkowania regionalne woj. lubuskiego, sprawiają, że bardziej zaawansowane instrumenty inżynierii finansowej wydają się być nieadekwatne do oczekiwań przedsiębiorców – poszukujących rozwiązań jak najprostszych i wiążących się z maksymalnie ograniczonymi formalnościami.

1.2. Oferta instytucji otoczenia biznesu w województwie lubuskim

Przedsiębiorcy realizujący działalność gospodarczą lub zamierzający zainwestować w województwie lubuskim, mogą skorzystać z pomocy wielu regionalnych instytucji otoczenia biznesu. W obrębie województwa funkcjonują zarówno instytucje finansowe, jak i doradcze, informacyjne i szkoleniowe, agencje rozwoju regionalnego, izby i stowarzyszenia gospodarcze, organizacje pracodawców, inkubatory przedsiębiorczości. Ponadto instytucje otoczenia biznesu z regionu aktywnie współpracują z urzędami regionalnymi, jednostkami okołobiznesowymi, władzami samorządowymi, jednostkami naukowymi i jednostkami B+R.

Część spośród zlokalizowanych w regionie organizacji okołobiznesowych posiada akredytacje w Krajowym Systemie Usług, są to:

- Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.,
- Fundacja "Przedsiębiorczość" w Żarach,
- Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej,
- Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie,
- Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego w Gorzowie Wlkp.

Wsparcie przedsiębiorstw ze strony ww. instytucji otoczenia biznesu skupia się na usługach informacyjnych, doradczych oraz szkoleniowych, a także finansowych - udzielanie pożyczek, za pośrednictwem funduszy pożyczkowych wyodrębnionych w ramach struktur wewnętrznych IOB.

Ponadto w Lubuskim działają także następujące organizacje okołobiznesowe:⁴⁰

Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa, będąca istotnym partnerem w budowaniu instytucji wspierających rozwój gospodarki rynkowej oraz przedsiębiorczości m.in. poprzez propagowanie idei wolności gospodarczej, konkurencji, prywatyzacji oraz swobody zrzeszania się firm i przedsiębiorców.

Park Naukowo-Technologiczny (PNT UZ), który został stworzony w celu stymulowania rozwoju przemysłowego całego regionu poprzez realizację projektów w obszarze nowych technologii.

Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy „Interior” Sp. z o.o. w Nowej Soli - Park Technologii i Logistyki Przemysłu „INTERIOR”, którego zadaniem jest umożliwianie realnej współpracy, opartej na potencjale, wiedzy i doświadczeniu zarówno przedstawicieli przemysłu jak i nauki. Nowosolski Interior ma za zadanie przyczynić się do podniesienia konkurencyjności przedsiębiorstw oraz zainspirować powstawanie nowych firm, udostępniając im nowoczesną infrastrukturę biurową, techniczną i laboratoryjną.

Centrum Energetyki Odnawialnej przy Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sulechowie – oferujące dostęp do nowoczesnych technologii, specjalistycznych laboratoriów oraz wyników najnowszych badań z zakresu odnawialnych źródeł energii.

Lubuski Ośrodek Innowacji i Wdrożeń Agrotechnicznych w Kalsku - będzie stanowić ośrodek badawczo – wdrożeniowy, który na bazie potencjału naukowego uczelni oraz współpracujących z uczelnią jednostek, będzie wspierał sektor rolny, ogrodnictwo i szkółkarstwo oraz przetwórstwo spożywcze, będzie pobudzał innowacje i przedsiębiorczość w MŚP, przyczyniając się do podniesienia konkurencyjności gospodarki regionu, zwłaszcza firm sektora rolno-spożywczego.

⁴⁰ <http://www.innowacje.lubuskie.pl/instytucje.html>

Centrum Przedsiębiorczości i Transferu Technologii UZ, którego najważniejszym elementem usług jest promocja i zacieśnienie współpracy pomiędzy nauką a gospodarką poprzez organizowanie szkoleń, warsztatów i konferencji dla kadry kierowniczej, specjalistów, pracowników przedsiębiorstw, jak również pracowników Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości UZ - oferujący osobom zainteresowanym prowadzeniem firmy poza doradztwem, m.in. następujące formy pomocy: udostępnienie pomieszczeń przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej na preferencyjnych warunkach, dostęp do telefonu, faksu, internetu, komputera, drukarki i podstawowych urządzeń biurowych, dysponujący łączną powierzchnią 1119 m², tj. 18 pomieszczeń o powierzchni: ok. 16 m², 32 m² i 48 m² oraz dwoma salami konferencyjnymi o powierzchni 32 m² i 65 m².

Inkubator Przedsiębiorczości - Lubuska Fundacja Zachodnie Centrum Gospodarcze w Gorzowie Wlkp. – oferujący opiekę merytoryczną, szeroki wachlarz usług doradczych, oraz wsparcie rzeczowe osobom zainteresowanym rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej.

Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości w Gorzowie Wlkp. - stanowiący inicjatywę zmierzającą do rozwoju przedsiębiorczości wśród studentów oraz absolwentów uczelni wyższych w województwie lubuskim. AIP świadczy usługi proinnowacyjne. Nowopowstały Inkubator zamierza realizować projekty społeczne i biznesowe na skalę nie tylko regionalną, ale również ogólnopolską, aby w ten sposób przyczynić się do szybkiego rozwoju innowacyjnej gospodarki w Polsce, by wprowadzać młodych Polaków na przedsiębiorcze tory.

Inkubator w Żagańskiej Agencji Rozwoju Lokalnego - Inkubator działa w Centrum Informacji Gospodarczej w Żaganiu, które zostało utworzone w ramach realizacji projektu „Adaptacja budynku przy ul. Świerczewskiego 15 na Centrum Informacji Gospodarczej”. Misją działania Centrum jest m.in. pomoc w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej oraz stworzenie bazy na potrzeby jej prowadzenia.

Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A. - Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna od 1997 roku z sukcesem wspiera i obsługuje inwestorów krajowych i zagranicznych. Powstają kolejne fabryki, tysiące nowych miejsc pracy, rośnie wartość inwestycji, co więcej K-S SSE jest najszybciej rozwijającą się polską specjalną strefą ekonomiczną, zarówno pod względem finansowym, jak i terytorialnym.

Lubuska Izba Budownictwa - jest organizacją samorządu gospodarczego zrzeszającą firmy działające w sferze budownictwa i związanych z nim usług na terenie województwa lubuskiego.

Lubuski Park Przemysłowo - Technologiczny Sp. z o.o. - powstał w ramach współpracy stron w zakresie tworzenia pomostu między nauką a przemysłem, rozwoju infrastruktury sfery B+R oraz wspierania innowacji i szeroko rozumianej przedsiębiorczości. Umożliwia transfer badań, nowoczesnych technologii i innowacji z obszaru nauki do gospodarki.

Wszystkie spośród wymienionych wyżej instytucji aktywnie wspierają rozwój biznesu i przedsiębiorczości w województwie lubuskim, ale tylko część z nich skorzystała w tym celu z środków oferowanych przez Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013. Beneficjentami Działania 2.5 *Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu* poza funduszami pożyczkowymi oraz poręczeniowymi były tylko trzy instytucje:

- Zachodnia Izba Przemysłowo - Handlowa w Gorzowie Wlkp., która uzyskała wsparcie na realizację projektu pt.: „*Utworzenie Regionalnego Centrum Przedsiębiorczości*”.
- Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej w Zielonej Górze, która uzyskała wsparcie na realizację projektu pt.: „*Rozwój regionalnej instytucji otoczenia biznesu poprzez utworzenie nowej siedziby i wdrożenie informatycznej platformy komunikacyjnej*”.
- Uniwersytet Zielonogórski (Park Naukowo-Technologiczny Uniwersytetu Zielonogórskiego), który uzyskał wsparcie na realizację projektu pt.: „*Centrum Logistyczne Parku Naukowo - Technologicznego i Platformy na rzecz Nauki i Gospodarki*”.

Kto jest odbiorcą oferty Instytucji Otoczenia Biznesu (IOB) w lubuskim? W jaki sposób IOB docierają ze swoją ofertą do potencjalnych klientów?

Oferta instytucji otoczenia biznesu w lubuskim kierowana jest przede wszystkim do podmiotów już realizujących lub planujących rozpocząć działalność gospodarczą w regionie. Szczególny nacisk kładziony jest na dostosowanie oferty IOB do potrzeb

i oczekiwań najliczniejszej grupy przedsiębiorstw, czyli mikro-, małych i średnich firm, która w największym stopniu wpływa na ważne aspekty rozwoju regionu, w tym jego rozwój gospodarczy.

Sposób i forma dotarcia IOB ze swoją ofertą do potencjalnych klientów jest zróżnicowana. Niemniej jednak szereg instytucji okołobiznesowych wykorzystuje w tym celu podobne narzędzia, co widoczne jest na przykładzie instytucji wspartych w ramach Działania 2.5 LRPO.

Zachodnia Izba Przemysłowo - Handlowa w Gorzowie Wlkp. jest organizacją otoczenia biznesu, która obecnie zrzesza blisko 300 przedsiębiorców z obszaru województwa lubuskiego. Odbiorcami oferty Zachodniej Izby Przemysłowo – Handlowej są przede wszystkim przedsiębiorcy z regionu, w tym także jego mieszkańcy podejmujący oraz prowadzący działalność gospodarczą na obszarze województwa lubuskiego. Stąd oferta instytucji kierowana jest do potencjalnych klientów za pośrednictwem następujących narzędzi:

- portal: www.ziph.pl,
- miesięcznik „Głos Przedsiębiorcy”,
- Centrum Prasowe, czyli internetowy serwis prasowy (informacje przekazywane są w formie wiadomości elektronicznych dla zapisanych użytkowników),
- realizację i udział w projektach o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym (m.in. Projekt „Deplinno” realizowany w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej - Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenburgia 2007-2013).

Podobnie, jak w przypadku Zachodniej Izby Przemysłowo - Handlowej, także odbiorcami oferty Organizacji Pracodawców Ziemi Lubuskiej są w szczególności pracodawcy z województwa lubuskiego, czyli zarówno osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne, które prowadzą działalność gospodarczą. Organizacja dociera zatem ze swoją ofertą do potencjalnych klientów za pośrednictwem takich narzędzi, jak:

- portal: www.opzl.pl,

- magazyn: „Biznes Lubuski”,
- newsletter (informacje wysyłane pocztą elektroniczną dla zapisanych użytkowników),
- realizację i udział w projektach o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym (m.in. Projekt „WIKOB Biuro Koordynacji Gospodarczej Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr” realizowany w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej - Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) – Brandenburgia 2007-2013).

Park Naukowo-Technologiczny Uniwersytetu Zielonogórskiego, czyli kolejny beneficjent Działania 2.5 LRPO, stanowiąc miejsce spotkań ludzi ze świata nauki, nowoczesnego przemysłu oraz szeroko rozumianej przedsiębiorczości, dostosowuje swoją ofertę do potrzeb niniejszych grup odbiorców. Tym samym instytucja dociera ze swoją ofertą do potencjalnych odbiorców przede wszystkim poprzez takie narzędzia, jak:

- strona internetowa: www.pnt.uz.zgora.pl,
- realizacja i udział w projektach o zasięgu regionalnym i ponadregionalnym (m.in. Projekt „EQF – Europejskie Ramy Kwalifikacji narzędziem łączącym różne systemy kształcenia organizatorów procesów produkcyjnych” jest realizowany w ramach programu Leonardo da Vinci.

Podsumowując, należy zauważyć, iż poza podstawowym narzędziem prezentowania i udostępniania informacji, jakim są serwisy internetowe, IOB docierają w wielu przypadkach do potencjalnych odbiorców poprzez wydawnictwa (miesięczniki, magazyny itp.) oraz newslettery zawierające informacje o danej instytucji oraz możliwości nawiązania współpracy lub uzyskania wsparcia. Instytucje okołobiznesowe promują swoją działalność także za pośrednictwem regionalnych mediów, tj. radia, telewizji, gazet, gdzie zwykle pojawiają się w celu zaprezentowania swojej opinii i stanowiska w omawianych tematach. Ponadto podczas realizacji konkretnych projektów, w którym przewidziane są środki na promocje i informacje, prowadzone są kompleksowe kampanie informacyjne.

Jaką ofertę posiadają IOB w lubuskim? Z jakich usług najczęściej korzystają przedsiębiorcy w IOB? Czy te oferty są konkurencyjne/innovacyjne wobec siebie? Czy ich działania w ramach realizowanych projektów zmieniły rynek usług?

Oferta instytucji wsparcia z województwa lubuskiego w dużym stopniu odpowiada na potrzeby przedsiębiorców. Instytucje te oferują przede wszystkim usługi doradczo-informacyjne oraz wydarzenia

podnoszące wiedzę i kompetencje przedsiębiorców i ich pracowników, m.in. szkolenia, warsztaty, konferencje i spotkania biznesowe. Widoczne jest jednak pewne zróżnicowanie w ofercie poszczególnych instytucji, mimo podobnych profil działalności, misji i celów, co można zaobserwować na przykładzie instytucji dokapitalizowanych w ramach Działania 2.5 LRPO.

Zachodnia Izba Przemysłowo – Handlowa działając w celu ochrony i reprezentacji interesów zrzeszonych w Izbie podmiotów gospodarczych wobec administracji państwowej i lokalnej różnych szczebli oraz promowania przedsiębiorstw członków Izby, przyczyniania się do tworzenia warunków rozwoju życia gospodarczego oraz wspierania inicjatyw gospodarczych członków Izby. W związku z czym swoje cele Izba realizuje poprzez następujące działania:

- organizowanie współpracy gospodarczej,
- prowadzenie doradztwa gospodarczego,
- organizowanie szkoleń i konferencji,

- pomoc w nawiązywaniu kontaktów biznesowych,
- pomoc zainteresowanym podmiotom we wchodzeniu na rynki zagraniczne,
- prowadzenie Grupowego Programu Ubezpieczeń dla członków Izby.

Podobnie, podstawowym celem i zadaniem **Organizacji Pracodawców Ziemi Lubuskiej** jest ochrona praw i reprezentowanie interesów zrzeszonych członków wobec związków zawodowych pracowników, organów władzy i administracji państwowej oraz samorządu terytorialnego, a także zaspokajanie wszelkich organizacyjnych, prawnych, gospodarczych potrzeb i oczekiwań pracodawców. Cele i zadania OPZL realizuje jednak poprzez:

- prowadzenie rokowań zbiorowych, zawieranie układów zbiorowych pracy i innych porozumień, współdziałanie w utrzymywaniu pokoju społecznego,
- prowadzenie na rzecz członków doradztwa prawnego i organizacyjnego,
- prowadzenie działalności szkoleniowej, doradczej, informacyjnej i promocyjnej dla pracodawców,
- prowadzenie studiów i badań, gromadzenie i przekazywanie informacji z zakresu prawa, ekonomii, organizacji oraz innych nauk związanych z działalnością gospodarczą,
- prowadzenie działalności wydawniczej i popularnonaukowej,
- opiniowanie aktów prawnych dotyczących działalności gospodarczej, zagadnień finansowych i stosunku pracy oraz występowanie do uprawnionych organów z projektami inicjatywy ustawodawczej,
- prowadzenie działalności gospodarczej w celu realizacji działań statutowych,
- prowadzenie działalności na rzecz rozwoju rynku pracy i przeciwdziałanie bezrobociu,
- podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska naturalnego,
- promowanie nowych technologii oraz działań innowacyjnych w gospodarce.

Park Naukowo-Technologicznego Uniwersytetu Zielonogórskiego, prowadzi nieco inny profil działalności - działa on w celu tworzenia warunków do wykorzystania naukowego oraz przemysłowego potencjału regionu, stymulowania rozwoju przemysłu w zakresie innowacyjnych oraz zaawansowanych technologii, jak również wspomagania przedsięwzięć mających na celu zbliżenie województwa lubuskiego do Unii Europejskiej. Swoje cele Park realizuje poprzez:

- przybliżanie wyników badań naukowych (i ich twórców) do praktyki społecznej i gospodarczej całego regionu,
- tworzenie nowych technologii lub ulepszenie istniejących na podstawie prowadzonych prac technologicznych i prób na instalacjach z wykorzystaniem aparatury i specjalistycznego wyposażenia Parku,
- wspieranie procesu transferu technologii i promocji szeroko rozumianej innowacyjności,
- inspirowanie powstawania oraz rozwój małych i średnich firm technologicznych.

W ofercie PNT UZ znajdują się zatem:

- szkolenia i doradztwo dla pracowników naukowo-dydaktycznych Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz pracowników firm regionu lubuskiego,
- usługi badawczo-rozwojowe,
- realizacja projektów dotyczących współpracy Uniwersytetu Zielonogórskiego i MŚP woj. lubuskiego, komercjalizacji wyników badań naukowych.

Ofertę instytucji otoczenia biznesu z województwa lubuskiego można określić zatem jako komplementarną wobec siebie, chociażby z uwagi na obszar oddziaływania poszczególnych instytucji,

zwykle mający raczej zasięg subregionalny (z wyłączeniem PNT UZ). Ponadto profil działalności i obszar wsparcia oferowany przez poszczególne instytucje determinuje zróżnicowany i często nakierowany na inne obszary zakres wsparcia.

Jak wypowiadali się przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu w indywidualnych wywiadach pogłębionych, typ wsparcia oferowany przez dofinansowane w ramach Działania 2.5 LRPO instytucje, nie uległ zasadniczej zmianie w wyniku otrzymania dofinansowania. Zasadniczej zmianie uległa natomiast jakość obsługi przedsiębiorców, korzystających z usług niniejszych instytucji oraz intensywność zaangażowania samych IOB jak i przedsiębiorców w realizowane przedsięwzięcia.

Czy oferta IOB jest wystarczająca, zaspokaja potrzeby przedsiębiorstw? Czego oczekują klienci IOB od instytucji otoczenia biznesu?

Wśród nadrzędnych i najliczniej zgłaszanych przez klientów IOB potrzeb są szkolenia dla przedsiębiorców, jak i ich pracowników, zarówno o charakterze szkoleń „miękkich”, jak również marketingowych, menadżerskich oraz językowych i informatycznych. Coraz mocniej akcentowana jest

również potrzeba realizacji szkoleń branżowych, np. z zakresu zarządzania danym działem, zarządzania kontrolą jakości w firmie, a z kolei słabnie zainteresowanie i chęć uczestnictwa w szkoleniach dotyczących pozyskiwania funduszy zewnętrznych i ich rozliczania. Ponadto ważnym dla przedsiębiorców elementem oferty IOB są spotkania branżowe umożliwiające wymianę podglądów i spostrzeżeń między poszczególnymi firmami.

Istotnym aspektem dla przedsiębiorców jest także dostęp do dobrego, zaawansowanego doradztwa, m.in. w zakresie pozyskiwania środków z funduszy unijnych, pozyskiwania kapitału w formie zwrotnej, a także doradztwa na temat zakładania działalności gospodarczej, możliwości pozyskania na ten cel środków oraz sposobu aplikowania o nie, jak również przygotowania biznesplanu, czy też planu operacyjnego działalności.

Coraz częściej wśród zgłaszanych przez klientów IOB potrzeb jest także wsparcie w realizacji i przeprowadzaniu badań, w zakresie nowych produktów oraz nowych technologii, które poszczególne przedsiębiorstwa chciałyby wdrażać, we współpracy z zespołami naukowymi.

Przedsiębiorcy niezmiennie oczekują także od instytucji wspierających biznes, wsparcia w zakresie ochrony praw i reprezentowania interesów wobec szeregu podmiotów (m.in. wobec związków zawodowych pracowników, organów władzy i administracji państwowej, czy też samorządu terytorialnego) oraz zajmowania określonych stanowisk w kwestiach dotyczących bezpośrednio przedsiębiorców.

Obecnie oferta instytucji otoczenia biznesu w dużym stopniu odpowiada na zgłaszane przez przedsiębiorców potrzeby, niemniej jednak aby w możliwie największym stopniu móc zaspokajać potrzeby przedsiębiorców także w przyszłości organizacje okołobiznesowe muszą stale obserwować zmiany na rynku oraz trendy rozwoju i wychodzić naprzeciw potrzebom klienta z nowymi propozycjami.

Wskazać należy, iż ważnym aspektem dla przedsiębiorców, w szczególności rozpoczynających działalność gospodarczą jest kompleksowość oferty, tym samym poza wsparciem informacyjnym, doradczym i szkoleniowym, zasadnym byłoby także rozwinięcie oferty instytucji otoczenia biznesu również w pomoc o charakterze finansowym, dzięki czemu rozpoczynający działalność podmiot mógłby uzyskać w jednym miejscu interesujące go wsparcie.

Ponadto oferta instytucji otoczenia biznesu powinna także pobudzać działalność przedsiębiorstw w ważnych dla rozwoju regionu oraz społeczeństwa obszarach. W miejscu tym zauważyć należy, iż jedynie nieliczne IOB z województwa lubuskiego akcentują ten fakt, kształtując swoją ofertę, przykładem jednej z nich może być Park Naukowo-Technologiczny Uniwersytetu Zielonogórskiego, przy tworzeniu, którego wybrane zostały obszary cieszące się największym zainteresowaniem przedsiębiorców (technologie informatyczne, z uwagi na fakt, iż branża ta jest obszarem działalności dużej ilości przedsiębiorstw z lubuskiego oraz ważna dla województwa branża OZE, wraz elementami związanymi z Odnawialnymi Źródłami Energii, ale także z budownictwem zrównoważonym) wraz z mało popularnym obszarem - Innowacyjnych Technologii dla Zdrowia Człowieka, co wynikało z chęci pobudzenia przedsiębiorstw z regionu i utworzenia nowych podmiotów zajmujących się tematyką biotechnologii, czy też nanotechnologii, które mogłyby korzystać z specjalistycznej aparatury w centrum.

Jaki charakter ma wsparcie oferowane przez IOB-y (kompleksowy, kierowanie do konkretnych instytucji, doradczy)?

Wsparcie oferowane przez IOB z województwa lubuskiego jest kierowane do szerokiego grona odbiorców, a w szczególności podmiotów realizujących lub podejmujących się realizacji działalności gospodarczej. Tym samym oferta IOB jest

także bardzo szeroka. W województwie powinna zostać wprowadzona specjalizacja poszczególnych instytucji okołobiznesowych, aby skuteczniej wspierać poszczególne potrzeby klientów oraz wyeliminować zjawisko równoległego realizowania wydarzeń (konferencji, szkoleń, spotkań) o identycznej tematyce przez kilka działających w tym samym obszarze IOB.

Czy IOB posiada dodatkową ofertę poza standardowymi usługami? W jakim kierunku powinna iść oferta IOB?

W opinii przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu podczas zogniskowanego wywiadu grupowego, oferta IOB jest w dużym stopniu zgodna z potrzebami przedsiębiorstw, jednak brakuje w niej zasadniczego elementu – jakim jest sieciowanie usług.

Obecnie poszczególne instytucje okołobiznesowe z województwa lubuskiego, przy kształtowaniu swojej oferty, nie uwzględniają m.in. zakresu i rodzaju wsparcia oferowanego przez inne, działające w regionie organizacje, tym samym często podejmują się realizacji podobnych przedsięwzięć, a niektóre istotne dla regionu obszary wymagające wsparcia są marginalizowane i nie otrzymują pomocy ze strony IOB.

Gruntownej zmianie powinna także ulec obecna oferta szkoleniowa IOB, z uwagi na fakt, iż szkolenia podejmujące ogólną tematykę funduszy unijnych, cieszą się bardzo małym zainteresowaniem – jak podkreślają przedstawiciele IOB w FGI, stąd powinny zostać one zastąpione indywidualnym doradztwem, szkoleniami tematycznymi, spotkaniami, czy seminariami dotyczącymi konkretnej branży i jej specyfiki. Ponadto, jak wskazały same instytucje otoczenia biznesu objęte badaniem, powinno się zrezygnować z realizacji darmowych szkoleń, na rzecz choćby częściowo płatnych, bowiem w większym stopniu zmotywuje to do aktywnego i przemyślanego udziału przedsiębiorców.

Czy IOB jest konkurencją dla firm doradczych?

Firmy doradcze pobierają opłaty za świadczone usługi doradcze, z kolei IOB udzielają doradztwa nieodpłatnie. Niemniej jednak pomoc IOB ogranicza się do udzielenia kompleksowej informacji oraz pomocnych wskazówek i rad - w przypadku

np. konieczności sporządzenia biznesplanu, przedsiębiorca odsyłany jest jednak do instytucji komercyjnych wykonujących tego typu opracowania.

Podobnie w zakresie działań szkoleniowych, z uwagi na ich często ogólny charakter w przypadku szkoleń organizowanych przez IOB, nie stanowią one zwykle konkurencji dla innych podmiotów działających na rynku w celach osiągania zysku, bowiem te drugie oferują zwykle odmienną tematykę. Nieco inaczej sytuacja ma się w przypadku szkoleń o pokrewnej tematyce, wtedy IOB konkurują z podmiotami rynkowymi poprzez właściwy dobór trenerów i prelegentów, będących ekspertami w danej dziedzinie.

Niemniej jednak, z uwagi na zwykle nieodpłatny charakter usług, oferta IOB jest tylko w pewnym zakresie konkurencją dla firm doradczych. Należy zauważyć, iż IOB często uzupełniają jedynie ofertę podmiotów komercyjnych prowadząc takie działania, które nie są atrakcyjne dla firm, ponieważ nie dają np. możliwości osiągnięcia odpowiednich zysków.

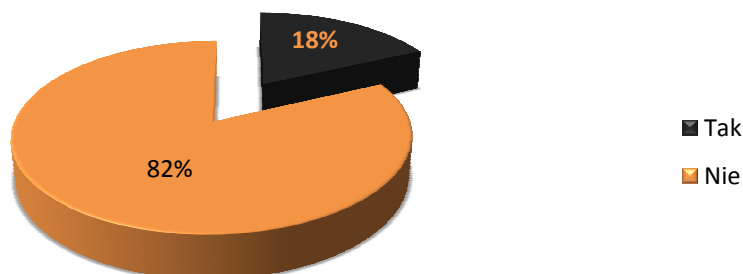
W jaki sposób IOB docierało do beneficjentów ostatecznych, czy działania promocyjne były skuteczne? Czy oferta skierowanych do przedsiębiorców instrumentów wsparcia spełniających cel Działania 2.5 LRPO jest znana przedsiębiorcom? Czy posiadają oni wiedzę na temat instytucji oferujących tego typu wsparcie i warunków, na jakich to wsparcie jest udzielane? Czy znają oni korzyści wynikające z korzystania z tego typu wsparcia w stosunku do oferty komercyjnej?

Instytucje otoczenia biznesu w województwie lubuskim promują swoją działalność głównie za pośrednictwem stron internetowych oraz organizowania różnego rodzaju spotkań i konferencji dla przedsiębiorców o różnej tematyce. Jedną z bardziej atrakcyjnych form promocji są tzw. śniadania biznesowe, które cieszą się popularnością wśród przedsiębiorców.

Z drugiej jednak strony, tak jak w przypadku funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, badania przeprowadzone na reprezentatywnej grupie przedsiębiorców z województwa lubuskiego pokazują, iż oferta instytucji otoczenia biznesu nie jest znana przedsiębiorcom. Aż 82% przedsiębiorców wypowiedziało się negatywnie na zadane w tej kwestii pytanie.

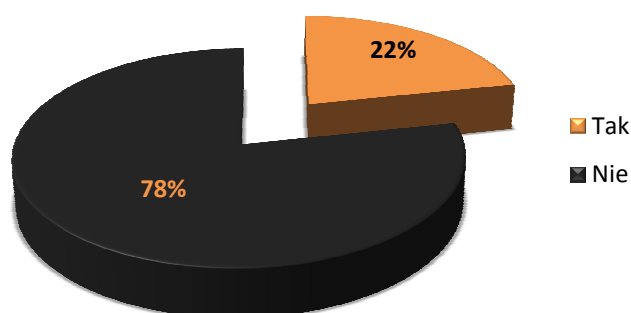
Rysunek 29. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy znają Państwo ofertę Instytucji Otoczenia Biznesu działających w regionie?”, n=267

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Przedsiębiorcy nie znają oferty instytucji otoczenia biznesu i nie wiedzą, jakiego rodzaju wsparcia te instytucje udzielają. Ci, którzy taką wiedzę posiadają, w większości wskazują na szkolenia i doradztwo jako tą formę wsparcia, która przypisana jest w ich mniemaniu instytucjom otoczenia biznesu.

Rysunek 30. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy wiedzą Państwo jakie wsparcie udzielane jest przez te instytucje?”, n=267

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Tabela 31. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy wiedzą Państwo jakie wsparcie udzielane jest przez te instytucje?”

<i>Czy wiedzą Państwo jakie wsparcie udzielane jest przez te instytucje?</i>	<i>Liczebność</i>	<i>Udział</i>
<i>Szkolenia</i>	30	52%
<i>Indywidualne doradztwo</i>	22	38%
<i>Inne</i>	28	48%

*dane w tabeli nie sumują się do 100%, gdyż respondent mógł wybrać więcej niż jedną odpowiedź
Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

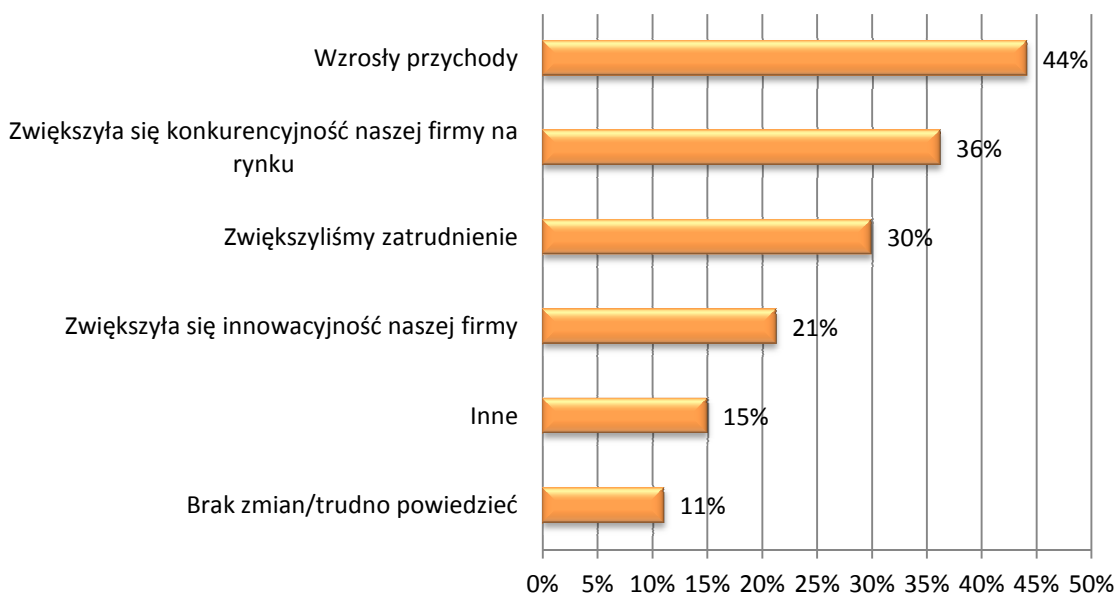
2. Osiągnięte oraz potencjalne efekty wynikające z realizacji inwestycji w ramach Działania 2.5 LRPO

Czy możliwe jest wskazanie zarówno po stronie pośredników finansowych jak również ostatecznych odbiorców pierwszych, już ujawnionych efektów interwencji LRPO? Jakie są dotychczasowe efekty realizowanego wsparcia (efekt netto)?

Realizacja projektów przez lubuskich przedsiębiorców z udziałem pożyczek/poręczeń udzielonych ze wspartych w ramach Działania 2.5 LRPO przyniosła im w większości oczekiwane efekty w postaci wzrostu

przychodów, zwiększenia konkurencyjności firmy na rynku, zwiększenia innowacyjności, czy też zwiększenia zatrudnienia. Tylko 11% ankietowanych przedsiębiorców stwierdziło, że otrzymane wsparcie nie przyniosło żadnych efektów lub też trudno powiedzieć jakie efekty przyniosło.

Rysunek 31. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jakie efekty osiągnęła Państwa firma w wyniku realizacji przedsięwzięcia wspartego ze środków pożyczki/poręczenia?”, n=127

*dane na wykresie nie sumują się do 100%, gdyż respondent mógł wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: Badanie CATI na próbie 127 ostatecznych beneficjentów wsparcia Działania 2.5 LRPO, kwiecień 2013r.

Wszyscy pośrednicy finansowi, wybrani do wsparcia w ramach trybu pozakonkursowego, osiągnęli lub są bardzo bliscy osiągnięcia zakładanych w swoich przedsięwzięciach wskaźników.

Lubuski Fundusz Pożyczkowy został dokapitalizowany w 2009 r. w ramach Działania 2.5 LRPO kwotą 10 mln PLN, w ramach której w okresie 2009 r. – 2014 r. ma za zadanie udzielić pożyczek co najmniej 60 przedsiębiorstwom z sektora MŚP mającym siedzibę na terenie RP i realizującym przedsięwzięcia na obszarze województwa lubuskiego. Liczba udzielonych pożyczek ze środków pozyskanych przez fundusz w ramach Działania 2.5 LRPO, na koniec grudnia 2012 r. wyniosła 90, o łącznej wartości 12 495 057,50 PLN. Fundusz wsparł tym samym 79 przedsiębiorstw, w tym 68 – mikro, 9 – małych i 2 średnie firmy i w pełni osiągnął założone w projekcie rezultaty.

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający przy Fundacji „Przedsiębiorczość” w Żarach w ramach projektu pt.: „Dokapitalizowanie Funduszu Pożyczkowego w Żarach – systemowe wsparcie sektora MŚ” (Działanie 2.5 LRPO) zobowiązał się wesprzeć co najmniej 20 przedsiębiorstw, udzielając im pożyczek na łączną kwotę 3 mln PLN. Liczba pożyczek udzielonych w ramach środków pozyskanych przez fundusz od daty rozpoczęcia realizacji powierzonego zadania do końca grudnia 2012 r. wyniosła 23, o łącznej wartości 2,04 mln PLN. Fundusz wsparł tym samym 23 mikroprzedsiębiorstwa. Realizacja wskaźników dla funduszu, w opinii przedstawicieli instytucji, nie jest zagrożona.

Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości działający w ramach Stowarzyszenia Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie został dokapitalizowany w 2009 r. w ramach Działania 2.5 LRPO kwotą 3 mln PLN, w ramach której w okresie 2009 r. – 2013 r. zobowiązany był udzielić pożyczek co najmniej 50 przedsiębiorstwom z sektora MŚP o łącznej wartości 3 160 tys. PLN. Fundusz na dzień 31 grudnia 2012 r. osiągnął już zakładane rezultaty udzielając, od początku realizacji Działania 2.5 LRPO, 72 pożyczki (71 mikroprzedsiębiorstwom i 1 małemu przedsiębiorstwu), o łącznej wartości 4 456 000,00 PLN.

Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. działający w Zielonej Górze, dokapitalizowano w ramach Działania 2.5 LRPO kwotą 10 mln PLN, w ramach której w okresie 2009 r. – 2015 r. ma za zadanie wesprzeć 96 mikro, małych i średnich przedsiębiorstw z regionu. Aktualna liczba poręczeń udzielonych w ramach środków pozyskanych przez fundusz z Działania 2.5 LRPO (stan na koniec grudnia 2012 r.), wynosi 92, o łącznej wartości 12 699 448,59 PLN. Fundusz wsparł tym samym 77 mikro, 14 małych i jedno średnie przedsiębiorstwo.

Jaka jest skala efektu mnożnikowego, wygenerowanego dzięki środkom publicznym zaangażowanym w realizowane instrumenty?

W ramach udzielonego wsparcia trzy z czterech funduszy pożyczkowych osiągnęły zakładane rezultaty, tzn. wsparły określoną minimalną liczbę przedsiębiorców i udzieliły pożyczek na kwotę większą niż kwota

udzielonego dokapitalizowania. Tym samym z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, iż zakładany efekt mnożnikowy wdrożonych instrumentów inżynierii finansowej, czyli wielokrotne wykorzystanie tego samego pieniądza na wsparcie większej ilości przedsiębiorców, zostanie osiągnięty.

W podziale na poszczególne fundusze skala osiągniętego efektu mnożnikowego była następująca:

- **Lubuski Fundusz Pożyczkowy** – kwota dokapitalizowania: 10 mln PLN, wartość udzielonych pożyczek: 12,5 mln PLN, wskaźnik obrotu gotówki: 1,25
- **Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości** – kwota dokapitalizowania: 3 mln PLN, wartość udzielonych pożyczek: 3,16 mln PLN, wskaźnik obrotu gotówki: 1,05
- **Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.** – kwota dokapitalizowania: 10 mln PLN, kwota udzielonych poręczeń: 12,7 mln PLN, wskaźnik obrotu: 1,27

W umowie o dofinansowanie fundusze miały zapisany minimum jednokrotny obrót otrzymanych środków, a wypowiedzi przedstawicieli funduszy poręczeniowych i pożyczkowych wskazują, iż jeśli skala udzielanych pożyczek / poręczeń pozostanie na podobnym poziomie, to skala efektu mnożnikowego powinna dojść do poziomu dwukrotnego obrotu środkami LRPO. Z wypowiedzi

przedstawiciele funduszy wynika, iż jeżeli strategia wyjścia funduszy zostanie ustalona w taki sposób, iż za trzy lata fundusze będą musiały odprowadzić kapitał, którym zostały dokapitalizowane, to skala efektu mnożnikowego będzie mniejsza, ze względu na to, iż środki pieniężne będą musiały być wtedy gromadzone, aby móc je w określonym czasie wyprowadzić. W takiej sytuacji fundusze będą musiały ograniczyć skalę udzielanych pożyczek.

W jakim stopniu realizowany jest cel Działania 2.5: Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu? Jakie projekty w województwie lubuskim korzystające ze wsparcia funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, można wskazać jako te, które w modelowy sposób wpisują się w realizację celów Działania 2.5. oraz celów Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020?

Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007 - 2013 ma na celu stworzenie warunków wzrostu konkurencyjności województwa poprzez wykorzystanie regionalnego potencjału endogenicznego oraz przeciwdziałanie marginalizacji zagrożonych obszarów, w tym

obszarów wiejskich, przy racjonalnym gospodarowaniu zasobami i dążeniu do zapewnienia większej spójności województwa.

LRPO dąży do rozwoju całego regionu, w tym rozwoju gospodarczego województwa poprzez zintegrowanie działań dla tworzenia warunków sprzyjających wzrostowi inwestycji na poziomie regionalnym i lokalnym, prowadzących do wzrostu zatrudnienia. Jednym z Priorytetów Programu jest Priorytet II „Stymulowanie wzrostu inwestycji w przedsiębiorstwach i wzmocnienie potencjału innowacyjnego”, w ramach którego realizowane jest Działanie 2.5 „Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu”.

Celem Działania 2.5 jest stymulowanie wzrostu aktywności gospodarczej regionu oraz ułatwienie funkcjonowania przedsiębiorstw w warunkach otwartego rynku za pośrednictwem instytucji otoczenia biznesu. Działanie 2.5 przyczynia się do rozwoju instytucji wspierania przedsiębiorczości oraz wsparcia odnawialnych instrumentów finansowych (w szczególności funduszy pożyczkowych i poręczeniowych).

W ramach Działania 2.5 LRPO mogą być realizowane:

- I. projekty dotyczące rozwoju regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu, w tym tworzenie nowych IOB (projekty inwestycyjne),
- II. projekty dotyczące tylko dokapitalizowania funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

Działanie 2.5 umożliwia zatem pomoc w tworzeniu nowych, jak też wsparcie działających instytucji otoczenia biznesu oraz rozwój usług inżynierii finansowej (w szczególności dokapitalizowanie, działających na rynku lokalnym i regionalnym, funduszy pożyczkowych i poręczeniowych).

Realizowane w ramach Działania „Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu” projekty zapewniają osiągnięcie celów strategicznych Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013, tj.:

- wpływają na rozszerzenie zakresu usług/ofert oraz dostępność przedsiębiorców z sektora MŚP,

- wpływają pozytywnie na pobudzenie działań innowacyjnych prowadzonych przez MŚP (nabywanie patentów, wyników badań itp.),
- wpływają na kompleksowość świadczonych usług i przyczynią się do nawiązania współpracy pomiędzy MŚP a instytucjami naukowymi, jednostkami badawczymi, uczelniami itp.

W wyniku realizacji działania możliwe jest zaoferowanie lubuskim przedsiębiorcom szerokiego wachlarza wsparcia, w tym doradztwa oraz wsparcia finansowego przy realizacji inwestycji, szczególnie w zakresie innowacji. Odbiorcą ostatecznym pomocy w postaci pożyczek, poręczeń kredytowych są bowiem mikro, mali i średni przedsiębiorcy w rozumieniu Załącznika I do Rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. i spełniający warunki regulaminowe instytucji udzielającej pomocy.

Zgodnie z listą projektów wybranych do dofinansowania w ramach Priorytetu II Działanie 2.5 LRPO, dofinansowanie otrzymały:

- Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., tytuł projektu: „*Dokapitalizowanie Lubuskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Zielonej Górze*”,
- Uniwersytet Zielonogórski, tytuł projektu: „*Centrum Logistyczne Parku Naukowo - Technologicznego i Platformy na rzecz Nauki i Gospodarki*”,
- Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., tytuł projektu: „*Dokapitalizowanie Lubuskiego Funduszu Pożyczkowego*”,
- Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej, tytuł projektu: „*Rozwój regionalnej instytucji otoczenia biznesu poprzez utworzenie nowej siedziby i wdrożenie informatycznej platformy komunikacyjnej*”,
- Stowarzyszenie Wspierania Małej Przedsiębiorczości z siedzibą w Dobiegniewie, tytuł projektu: „*Dokapitalizowanie Funduszu Pożyczkowego w Dobiegniewie*”,
- Fundacja "Przedsiębiorczość", tytuł projektu: „*Dokapitalizowanie Funduszu Pożyczkowego w Żarach - systemowe wsparcie sektora MŚP*”,
- Zachodnia Izba Przemysłowo-Handlowa w Gorzowie Wlkp., tytuł projektu: „*Utworzenie Regionalnego Centrum Przedsiębiorczości*”.

W ramach LRPO na lata 2007-2013, Działania 2.5 dofinansowanie otrzymały 3 fundusze pożyczkowe (Lubuski Fundusz Pożyczkowy, Funduszu Pożyczkowy w Dobiegniewie i w Żarach) oraz jeden fundusz poręczeniowy (Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.).

Dokapitalizowanie wyżej wymienionych instytucji przełożyło się na wzrost możliwości operacyjnych Funduszy, co ułatwia małym i średnim przedsiębiorcom z woj. lubuskiego dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji.

Jak wynika ze statystyk Instytucji Zarządzającej LRPO za rok 2012, liczba udzielonych pożyczek oraz poręczeń z funduszy wspartych w ramach Działania 2.5 wynosiła 277 szt., tym samym wspartych zostało 266 przedsiębiorstw z regionu, na łączną kwotę ponad 31 mln PLN.

W 2013 r. w wyniku konkursu zamkniętego nr LRPO/2.5/1/2012 wybrano kolejne projekty funduszy pożyczkowych i poręczeniowych – zakładają one zarówno dodatkowe wsparcie wcześniejszych Beneficjentów (Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Fundacja "Przedsiębiorczość"), jak i wprowadzają na rynek nową ofertę ECDF Sp. z o.o. (projekt

pn. „Dokapitalizowanie funduszu ECDF umożliwiające świadczenie Pakietu Wsparcia dla Lubuskich Przedsiębiorstw”). Na rynek trafi tym samym dodatkowo blisko 12 mln PLN.

Spośród projektów zrealizowanych w województwie lubuskim, przy realizacji których przedsiębiorcy korzystali ze wsparcia funduszy pożyczkowych i poręczeniowych, wybrano te, które w modelowy sposób wpisują się w realizację celów Działania 2.5 oraz celów Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020.

STUDIUM PRZYPADKU 1:

Mikroprzedsiębiorstwo (pożyczkobiorca).

Firma z powiatu wschowskiego (woj. lubuskie) realizująca działalność gospodarczą od kwietnia 2009 r. Podmiot prowadzi warsztat mechaniczny, specjalizujący się w naprawie oraz konserwacji pojazdów samochodowych, w tym także samochodów powypadkowych oraz renowacji zabytkowych aut.

Chcąc zarówno zwiększyć dostępność usług dla mieszkańców regionu (a w szczególności mieszkańców miasta Wschowa), a także rozszerzyć grono klientów, Właściciel podjął decyzję o zmianie siedziby firmy. Niemniej jednak taka inwestycja wymagała zaangażowania dużego kapitału, którego uzyskanie w instytucjach finansowych działających na rynku okazało się wręcz niemożliwe, wtedy z pomocą „przyszedł” Lubuski Fundusz Pożyczkowy, działający przy Agencji Rozwoju Regionalnego S. A. w Zielonej Górze.

Firma otrzymała pożyczkę inwestycyjną w wysokości 160 tys. PLN, którą przeznaczyła na zakup nieruchomości położonej w centralnej części miasta. Udzielone wsparcie, jak ocenia je sam Wnioskodawca, było bardziej konkurencyjne w stosunku do oferty dostępnej w bankach czy innych instytucjach udzielających komercyjnie finansowania, z uwagi na wysokość oprocentowania pożyczki. Ważnym elementem, który skłonił firmę do skorzystania z pożyczki było także elastyczne podejście Funduszu Pożyczkowego do jej zabezpieczenia, które mogła stanowić nabywana nieruchomość.

W efekcie realizacji przedsięwzięcia finansowanego zwrotną pożyczką, Wnioskodawca utworzył trzy nowe miejsca pracy oraz zwiększył konkurencyjność firmy (dzięki bardzo dobrej lokalizacji nowej siedziby). Tym samym wzrosła również liczba klientów, nowych zleceń oraz poziom osiąganych przychodów. Dodatkową korzyścią jaką osiągnięto w wyniku realizacji inwestycji było również zwiększenie renomy firmy, wynikające z możliwości podniesienia jakości obsługi klientów oraz świadczonych usług.

Ponadto w najbliższej perspektywie Wnioskodawca planuje podjąć się realizacji kolejnych działań inwestycyjnych, obejmujących modernizację obiektu (warsztatu samochodowego) oraz jego wyposażenia i sprzętu. Dzięki pozytywnym doświadczeniom w zakresie współpracy z Funduszem Pożyczkowym oraz przyjaznej i atrakcyjnej formie uzyskanego wsparcia, firma zamierza ponownie z niego skorzystać.

Źródła:

- badanie CATI
- wywiad telefoniczny przeprowadzony z firmą

STUDIUM PRZYPADKU 2:

Mikroprzedsiębiorstwo (poręczeniobiorca)

Firma z Międzyrzecza jest małym przedsiębiorstwem usługowym, zatrudniającym obecnie 12 pracowników. Podmiot pełni przede wszystkim funkcję Stacji Demontażu Pojazdów, gdzie każdy przyjęty pojazd poddawany jest procesom recyklingu, czyli ponownemu wykorzystaniu odzyskanych materiałów lub części do pierwotnego lub innego przeznaczenia (jak to ma miejsce w przypadku akumulatorów, czy złomu metalowego). Pozostałe elementy pojazdu poddawane są procesom odzysku energii (opona jako paliwo) lub unieszkodliwiana (tworzywa sztuczne). Analogicznym procesom w firmie poddawany jest także przyjmowany zużyty sprzęt AGD, RTV i komputery, podobnie złom i metale kolorowe oraz skupowane akumulatory i katalizatory. Ponadto uzupełnieniem działalności firmy jest sprzedaż części używanych.

Jednak tak szeroki wachlarz usług w przypadku firmy z Międzyrzecza, nie mógłby być realizowany bez podjęcia działań inwestycyjnych. Dzięki wsparciu poręczenia finansowanego ze środków LRPO podjęto się rozbudowy i modernizacji firmy. W ramach niniejszego przedsięwzięcia, którego wartość wyniosła 1 mln PLN, zakupiono nowe wyposażenie, w skład którego weszły specjalistyczne urządzenia m.in. demontażownice, podnośniki, odsysarki do oleju, itp.

Inwestycja była finansowana kredytem bankowym, jednak jego uzyskanie warunkowane było posiadaniem właściwego zabezpieczenia. Poręczenia kredytu udzielił Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych. Dzięki nieskomplikowanej procedurze oraz szybkiej decyzji poręczeniowej, Wnioskodawca mógł zrealizować swoje plany rozwojowe. W efekcie czego nastąpiła znaczna poprawa konkurencyjności firmy oraz stopnia zaawansowania technologicznego wyposażania. Ponadto przedsiębiorstwo zwiększyło zatrudnienie oraz poziom osiąganych przychodów.

Tym samym instrumenty inżynierii finansowej, w odróżnieniu do bezzwrotnych środków finansowych, których pozyskanie wiąże się z długim okresem oczekiwania na przyznanie i wypłatę środków - jak wskazuje na to sam Wnioskodawca, umożliwiły mu zrealizowanie działań inwestycyjnych w krótkim okresie, przy ograniczonej ilości formalności.

Źródła:

- badanie CATI
- wywiad telefoniczny przeprowadzony z firmą
- strona internetowa firmy

STUDIUM PRZYPADKU 3:

Mikroprzedsiębiorstwo (pożyczkobiorca)

Analizowana firma to mikroprzedsiębiorstwo prowadzone w formie jednoosobowej działalności gospodarczej od 2008 r. Podmiot świadczy usługi spawalnicze na rzecz zarówno osób fizycznych, jak i szeregu przedsiębiorstw z regionu.

Dynamiczny rozwój firmy datowany jest na 2011 rok, kiedy to zakończono realizację działań inwestycyjnych, polegających na modernizacji siedziby firmy - warsztatu i zaplecza socjalnego, w tym: wymianę dachu, elewacji budynku, wymianę posadzki oraz przebudowę zaplecza socjalno-

biurowego. Tym samym budynek gospodarczy z lat 70-tych, dostosowano do współczesnych potrzeb i wymagań.

Inwestycja o wartości 50 tys. PLN została zrealizowana z środków uzyskanych przez mikroprzedsiębiorstwo z funduszu pożyczkowego działającego przy Stowarzyszeniu Wspierania Małej Przedsiębiorczości z Dobiegniewa. Wnioskodawca zdecydował się sięgnąć po instrumenty inżynierii finansowej oferowane przez dokapitalizowany z środków LRPO fundusz pożyczkowy z uwagi na bardziej atrakcyjne warunki finansowe, mniejszą ilości formalności i mniej rygorystyczne kryteria udzielania wsparcia aniżeli ma to miejsce w bankach i innych podmiotach finansowych działających na rynku.

W rezultacie przeprowadzonych działań, znacznie poprawił się stopień konkurencyjności firmy. Inwestycja pozwoliła na poprawę kontaktu z klientem i postrzegania firmy, w szczególności wśród innych podmiotów gospodarczych, z którymi współpracuje Wnioskodawca, a tym samym także na wzrost poziomu osiąganych przychodów. Ponadto możliwość pracy w zmodernizowanym, przyjaznym dla pracowników i klientów obiekcie przyczyniła się do zwiększenia komfortu pracy i wzrostu jakości jej rezultatów.

Źródła:

- badanie CATI
- wywiad telefoniczny przeprowadzony z firmą

STUDIUM PRZYPADKU 4:

Mikroprzedsiębiorstwo (poręczeniobiorca)

Firma z Gorzowa Wlkp., posiadająca ponad piętnastoletni staż w działalności na rynku, w tym od 2000 roku działa w branży nagłośnieniowej, zapewniając kompleksową obsługę techniczną koncertów i imprez o podobnym charakterze, w szczególności nagłaśnianie i prowadzenie koncertów gwiazd polskich i zagranicznych, koncertów symfonicznych, widowisk operowych, dni miast, eventów firmowych i reklamowych, imprez sportowych oraz uroczystości kościelnych i państwowych.

Dzięki wieloletniemu doświadczeniu oraz wysokiej jakości usług, firma z łatwością pozyskuje nowe zlecenia i dynamicznie się rozwija. Obecnie świadczy ona usługi nie tylko na rzecz podmiotów w regionie, ale również w całym kraju, pojawiając się coraz częściej także za granicą. Niemniej jednak obecny zasięg i skala działalności nie mógłby zostać osiągnięty bez właściwego zaplecza technicznego.

Firma w latach 2010 – 2011 zrealizowała projekt o wartości ponad 150 tys. PLN, który uzyskał wsparcie w formie bezzwrotnej dotacji, w ramach Działania 2.1 LRPO "Mikroprzedsiębiorstwa" (konkurs nr LRPO/2.1/2/2009). Z kolei wkład własny Wnioskodawcy zapewniony został z środków kredytu bankowego, poręczenia którego udzielił Lubuski Fundusz Poręczeń Kredytowych.

Otrzymane wsparcie pozwoliło firmie zwiększyć poziom zatrudnienia (zatrudniono 2 nowych pracowników) oraz nabyć szereg urządzeń do realizacji obsługi technicznej, tj. systemów głośnikowych, mikrofonów, wzmacniaczy, mikserów, kabli itp. Co w rezultacie umożliwiło Wnioskodawcy zdobywanie nowego doświadczenia, podejmowania się realizacji coraz większych przedsięwzięć i obsługi większej liczby klientów. W wyniku realizacji przedsięwzięcia znacznej

poprawie uległa także jakość obsługi i zadowolenie klientów firmy, tym samym znacznie umocniła się jej pozycja konkurencyjna na rynku.

Źródła:

- badanie CATI
- wywiad telefoniczny przeprowadzony z firmą
- wywiad udzielony na łamach portalu Realizator.pl
- strona internetowa firmy

STUDIUM PRZYPADKU 5:

Instytucja Otoczenia Biznesu (IOB) jest organizacją wspierającą rozwój gospodarki rynkowej oraz przedsiębiorczości w regionie od 2004 roku. Aktualnie Instytucja skupia w swoich szeregach blisko trzysta podmiotów gospodarczych z różnych regionów Polski, dla których organizuje szkolenia, seminaria, konferencje, imprezy targowe, jak również udziela informacji i porad w zakresie m.in. zdobywania środków finansowych, doradztwa finansowego i podatkowego, logistyki, doboru kadr, rekrutacji i pracy tymczasowej, czy też tworzenia sieci branżowych.

Do roku 2011 IOB nie posiadała siedziby, która spełniałaby warunki umożliwiające sprawną i komfortową obsługę klientów oraz współpracę z partnerami. Brak stałej przestrzeni działania, konieczność wyszukiwania i wynajmowania właściwych do realizacji poszczególnych zadań pomieszczeń nie sprzyjały jednak rozwojowi Izby, w związku z czym podjęła się ona realizacji projektu pt.: „Utworzenie Regionalnego Centrum Przedsiębiorczości”, który otrzymał wsparcie finansowe w ramach LRPO, Działanie 2.5 „Rozwój regionalnych i lokalnych instytucji otoczenia biznesu”.

Niniejszy projekt, którego wartość wyniosła nieco ponad 1 mln PLN, rozpoczęto w lipcu 2010 r., a zaplanowane rezultaty osiągnięto już w grudniu 2011 r. W ramach inwestycji dokonano modernizacji pomieszczeń kondygnacji poddasza użytkowego oraz pomieszczeń piwnicznych. Tym samym projekt swoim zakresem objął utworzenie odpowiedniego zaplecza lokalowego i sprzętowego dla instytucji otoczenia biznesu w obiekcie, w którym swoją siedzibę mają także Urząd Stanu Cywilnego, niektóre wydziały Urzędu Miasta oraz Związek Celowy Gmin MG-6.

W rezultacie przeprowadzonych działań inwestycyjnych zwiększono dostępność instytucji dla przedsiębiorców oraz stworzono komfortowe i sprzyjające warunki do rozwoju oferty usług oraz realizacji większości działań statutowych Izby w jednym miejscu. Ponadto własna siedziba pozwoliła Izbie Przemysłowo – Handlowej w Gorzowie Wlkp. stać się także bardziej wiarygodną i reprezentatywną instytucją otoczenia biznesu w regionie.

Źródło:

- <http://mapa.lrpo.lubuskie.pl/mapa/view/proj/3620>
- strona internetowa IOB
- Wywiad IDI z instytucją
- Wniosek aplikacyjny w ramach Działania 2.5

STUDIUM PRZYPADKU 6:

IOB

IOB jest instytucją działającą od 1991 r., aktualnie zrzeszającą 323 podmioty gospodarcze. Zgodnie ze swoją misją chroni praw i reprezentuje interesy przedsiębiorców wobec związków zawodowych pracowników, organów władzy i administracji państwowej, a także samorządu terytorialnego. Ponadto prowadzi szereg inicjatyw pomagających przedsiębiorcom w regionie w wielu dziedzinach, m.in. organizuje szkolenia, spotkania z partnerami zagranicznymi, seminaria, wyjazdy studyjne, spotkania integracyjne, sesje dotyczące informacji na temat programów pomocowych dla małych i średnich przedsiębiorstw itp.

Instytucja jest jednym z nielicznych w regionie stowarzyszeń ze znakiem ISO, posiada funkcjonujący i certyfikowany system zarządzania jakością, spełniający wymagania normy PN-EN ISO 9001:2001. Dbając o jakość i poziom świadczonych usług zgodny z oczekiwaniami przedsiębiorców, w roku 2007 postanowiła utworzyć nową siedzibę w centrum Zielonej Góry, w celu zapewnienia odpowiednich warunków do obsługi przedsiębiorców w zakresie doradztwa, szkoleń czy konferencji.

Projekt pt. „Rozwój regionalnej instytucji otoczenia biznesu poprzez utworzenie nowej siedziby i wdrożenie informatycznej platformy komunikacyjnej” dofinansowany został w ramach Działania 2.5 LRPO. Przedsięwzięcie zrealizowano w okresie od początku października 2010 – do końca września 2011, a dotyczyło poza utworzeniem nowej siedziby IOB w Zielonej Górze, także jej wyposażenia oraz zakupu specjalistycznego oprogramowania. W ramach projektu utworzono także system informatyczny na poziomie regionalnym, który umożliwił m.in. sprawne zarządzanie pracą oddziałów, komunikację wewnętrzną pomiędzy oddziałami, wprowadził elektroniczny obieg dokumentów oraz zarządzanie realizowanymi projektami.

W wyniku realizacji projektu możliwe stało się zintensyfikowanie działań prowadzonych przez Instytucję oraz podejmowanie się kolejnych przedsięwzięć, które wspomagają rozwój przedsiębiorczości w województwie lubuskim. Rozwinięta została także oferta usług w zakresie promocji gospodarczej oraz kooperacji i animacji powiązań kooperacyjnych pomiędzy lubuskimi firmami w oparciu o właściwie przystosowaną bazę lokalową.

Źródło:

- <http://mapa.lrpo.lubuskie.pl/mapa/view/proj/3482>
- strona internetowa IOB
- Wywiad IDI z instytucją
- Wniosek aplikacyjny w ramach Działania 2.5

STUDIUM PRZYPADKU 7:

Fundusz Pożyczkowy

Fundusz działa od 2005 roku. Jego nadrzędnym celem jest wspomaganie przedsiębiorców z sektora MŚP, przyczyniających się do utrzymania lub tworzenia nowych miejsc pracy w dziedzinach zgodnych z kierunkami rozwoju określonymi w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego.

Głównym celem, wspartego w ramach LRPO, projektu było stymulowanie ekonomicznego wzrostu aktywności gospodarczej regionu oraz ułatwienie funkcjonowania przedsiębiorstw w warunkach

otwartego rynku za pośrednictwem Funduszu Pożyczkowego. Potrzeba realizacji projektu wynikała z faktu, iż firmy z sektora MŚP z uwagi utrudniony dostęp do finansowania zewnętrznego, np. do kredytów bankowych, musiały finansować inwestycje w większości ze środków własnych, co w sposób oczywisty ograniczało ich możliwość rozwoju.

W wyniku realizowanego projektu Fundusz wsparł już blisko 80 przedsiębiorstw z regionu, którym udzielił pożyczek na łączną kwotę ponad 12 mln PLN. (dane na dzień 31.12.2012r.). Tym samym będąc jeszcze w trakcie realizacji przedsięwzięcia osiągnął już lepsze rezultaty, od pierwotnie zaplanowanych.

W efekcie środki finansowe przekazane przedsiębiorcom przyczyniają się do poprawy i wzrostu konkurencyjności regionu oraz zwiększania poziomu zatrudnienia. Ponadto realizacja projektu umożliwiła również zwiększenie zatrudnienia w własnych strukturach Funduszu, a także znacząco wpłynęła na jakość świadczonych usług na terenie całego województwa lubuskiego, ułatwiając dostęp do kapitału podmiotom z sektora MŚP.

Źródło:

- <http://mapa.lrpo.lubuskie.pl/mapa/view/proj/3088>
- strona internetowa funduszu
- Wywiad – Tajemniczy klient
- Wniosek aplikacyjny w ramach działania 2.5

STUDIUM PRZYPADKU 8:

Fundusz Poręczeniowy powstał w czerwcu 2002 roku, w celu ożywienia działalności podmiotów gospodarczych z obszaru województwa lubuskiego poprzez udzielanie poręczeń zabezpieczających zwrot kredytów i pożyczek oferowanych przez Instytucje Finansowe. Obecnie jest on jedynym funduszem poręczeniowym o zasięgu regionalnym w województwie lubuskim, współpracującym z bankami i funduszami pożyczkowymi z całego regionu.

W celu dopasowania możliwości finansowych funduszu do potrzeb zgłaszanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa z regionu, w szczególności dobrze działające firmy posiadające zdolność kredytową, ale nie mogące zaciągnąć kredytu np. w banku z powodu braku wystarczającego zabezpieczenia, Fundusz postanowił aplikować o wsparcie ze środków EFRR w ramach Priorytetu II Działania 2.5 LRPO. Wszystkie środki otrzymane z LRPO w ramach Projektu są przeznaczone na poręczenia kredytów i pożyczek. Do dnia 31.12.2012 r. Fundusz udzielił już 92 poręczenia zarówno kredytów, jak i pożyczek inwestycyjnych oraz pożyczek obrotowo-inwestycyjnych, o łącznej wartości przekraczającej 12 mln PLN. Udzielone wsparcie na rzecz sektora MŚP spowodowało, że więcej firm jest w stanie spełnić wymagania banków i pozyskać kapitał, co przyczynia się do ich rozwoju, a pośrednio do rozwoju całego regionu. Realizacja projektu wpływa zatem na poprawę dostępności MŚP do zewnętrznych źródeł finansowania w postaci kredytów i pożyczek. Z kolei poprawa dostępności MŚP do kapitału ułatwia zwiększanie inwestycji i innowacji w sektorze przedsiębiorstw, poprawę oferty produktowej i technologicznej przedsiębiorstw, utrzymanie i wzrost liczby nowych miejsc pracy, dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów dyrektyw Unii Europejskiej, zwiększanie eksportu i kooperacji międzynarodowej oraz poprawę produktywności sektora produkcyjnego.

Bezpośrednim rezultatem realizacji Projektu jest także wzmacnianie otoczenia instytucjonalnego wspierającego działalność przedsiębiorstw oraz możliwość podniesienia standardu świadczonych usług przez Fundusz. Przedmiotowe przedsięwzięcie umożliwiło bowiem także rozwój i wykorzystanie nowoczesnych narzędzi komunikacyjnych takich jak zintegrowany komputerowy system oceny aplikacji poręczeniowych, stworzyło możliwość składania wniosków o poręczenie drogą elektroniczną, udział funduszu w zewnętrznym ratingu, który przyczynia się do pozyskania nowych klientów oraz wzmacniania pozycji tej instytucji w sektorze bankowym, a także wprowadzenia nowych produktów jak np. poręczenia leasingu czy factoringu.

Źródło:

- <http://mapa.lrpo.lubuskie.pl/mapa/view/proj/3086>
- strona internetowa funduszu
- Wniosek aplikacyjny w ramach Działania 2.5

Jakiego rodzaju instrumenty zwrotnego finansowania są najbardziej adekwatne i zaspokajające potrzeby strategiczne województwa, biorąc pod uwagę przeprowadzoną w ramach badania analizę charakterystyki przedsiębiorstw, ich wielkości, dostępność do kapitału, dysponowanie kapitałem, prognozy rozwoju, branże inwestowania?

Jak wskazano w Strategii Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020: „Województwo lubuskie ma szansę stać się regionem silnym gospodarczo, z zaawansowaną technologicznie gospodarką, innowacyjnymi przedsiębiorstwami i wysoko

rozwinętym kapitałem ludzkim. Wśród potencjałów endogenicznych, które mogą w przyszłości przeobrazić się w inteligentne specjalizacje regionalne są tradycje przemysłowe. W lubuskich miastach, do lat dziewięćdziesiątych XX wieku, działały fabryki i zakłady przemysłowe, m.in. metalowe, włókiennicze, meblarskie, spożywcze, elektrotechniczne i chemiczne”.⁴¹

Tym samym, analizując potencjał województwa lubuskiego, w tym charakterystykę przedsiębiorstw z regionu, ich wielkość, dostępność do kapitału, wielkość znajdującego się w ich dyspozycji kapitału, czy też prognozy rozwoju i branże inwestowania, należy (na co wskazują zapisy SRWL 2020) dążyć do budowania „konkurencyjnej i innowacyjnej gospodarki”, poprzez:

- Rozwój sektora B+R oraz usprawnienie mechanizmów transferu innowacji,
- Rozwój przedsiębiorczości i zwiększenie aktywności zawodowej,
- Podniesienie jakości kształcenia i dostosowanie go do potrzeb regionalnego rynku pracy,
- Rozwój funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich,
- Rozwój subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich,
- Udoskonalenie oraz rozbudowa infrastruktury energetycznej i ochrony środowiska,
- Rozwój potencjału turystycznego województwa,
- Poprawa jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

⁴¹ Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, Zielona Góra, listopad 2012 r. str. 32

Zapisy SRWL 2020, wytyczające kierunki rozwoju oraz narzędzia realizacji wyznaczonych celów wskazują, iż zarówno poręczenia, jak i pożyczki na projekty o wysokim stopniu innowacyjności są instrumentami finansowymi adekwatnymi do zaspokajania potrzeb strategicznych województwa.

(„Skuteczne przyciąganie i utrzymywanie już działających inwestorów będzie możliwe m.in. dzięki wspieraniu rozwoju instytucji otoczenia biznesu. Do podstawowych instrumentów w tym zakresie należeć będą usługi sprzyjające rozwojowi eksportu (szczególnie istotne z racji położenia i profilu gospodarczego województwa lubuskiego), poręczenia i pożyczki na projekty o wysokim stopniu innowacyjności oraz pośrednictwo przy realizacji takich projektów. Wspierana będzie dyfuzja instytucji otoczenia biznesu także poza dwa główne miasta regionu.”⁴²)

Jaki jest stosunek oszacowanych lub faktycznie poniesionych kosztów zarządzania instrumentami do nakładów na inwestycje w przedsiębiorstwa? (efektywność kosztowa instrumentu). Czy koszty poniesione na zarządzanie są zbyt wysokie w stosunku do efektów?

W opinii przedstawicieli funduszy pożyczkowych i poręczeniowych koszty zarządzania projektami w ramach Działania 2.5 LRPO zostały w miarę dobrze oszacowane i wynosiły 3% wartości projektu.

Koszty zarządzania nie były refundowane w ramach projektu, ale fundusz mógł pokryć je z wypracowanych w ramach udzielanych pożyczek / poręczeń prowizji, odsetek i innych kosztów ponoszonych przez przedsiębiorcę. Biorąc pod uwagę rezultaty osiągnięte przez poszczególne fundusze w postaci osiągniętych wskaźników, a nawet przekroczenia tych wskaźników oraz efekty osiągnięte przez przedsiębiorców, należy stwierdzić, iż koszty te nie są zbyt wysokie w stosunku do osiągniętych efektów. W opinii funduszy pożyczkowych / poręczeniowych były one oszacowane na poziomie, który pokrywał podstawowe koszty zarządzania projektem, a z drugiej strony występowały opinie, że w przypadkach nagłych, np. w konieczności interwencyjnego ściągania należności od pożyczkobiorców fundusz musiał pokrywać koszty dojazdów do klienta ze środków własnych.

W jaki sposób wsparcie udzielone w ramach Działania 2.5 LRPO przełożyło się na oferowane usługi IOB?

Wsparcie udzielone instytucjom otoczenia biznesu w ramach Działania 2.5 LRPO z pewnością przełożyło się na oferowane przez te instytucje usługi. Do najważniejszych korzyści wymienianych przez przedstawicieli

instytucji otoczenia biznesu w indywidualnych wywiadach pogłębionych zaliczyć należy:

- rozszerzenie i znaczne udoskonalenie bazy szkoleniowej i dydaktycznej, która służy wspartym instytucjom w realizacji różnorodnych projektów skierowanych do przedsiębiorców, czynnik ten pozwolił instytucjom otoczenia biznesu wzięcie udziału w nowych projektach, gdyż zwiększył się ich potencjał realizacyjny,
- większy komfort, a co za tym idzie profesjonalizm świadczonych usług doradczych dla przedsiębiorców,
- zwiększenie zakresu świadczonych usług dla przedsiębiorców, np. udostępnianie sal konferencyjnych, porady prawne,

⁴² Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020, Zielona Góra, listopad 2012 r. str. 33

- lepsza komunikacja z przedsiębiorcami za pomocą wdrożonych w ramach projektów portali internetowych,
- polepszenie atrakcyjności świadczonych usług i wizerunku wspartych instytucji.

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Lubuskie
Warte zachodu

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

3. Wsparcie instrumentów zwrotnych oraz instytucji otoczenia biznesu w przyszłej perspektywie finansowej

Jakie prognozy/ możliwe scenariusze można zakładać w kwestii rozwoju rynku instrumentów inżynierii finansowej w województwie lubuskim?

6 października 2011 r. Komisja Europejska przedstawiła pakiet legislacyjny dla polityki spójności na lata 2014-2020 (projekty rozporządzeń). Projekt rozporządzenia ogólnego (Rozporządzenie podstawowe,

ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybołówstwa) zakłada następujące rozwiązania:

- wykorzystanie instrumentów inżynierii finansowej dla wsparcia wszystkich celów tematycznych i priorytetów przewidzianych w nowych programach w sytuacji, gdy istnieje zapotrzebowanie na inwestycje lub występują nieprawidłowości w funkcjonowaniu rynku,
- zgoda na łączenie instrumentów zwrotnych z dotacjami (oddzielna dokumentacja w odniesieniu do każdej formy finansowania),
- konieczność dokonania dokładnej oceny luki finansowej – dopiero w odpowiedzi na nią opracowanie i wdrożenie adekwatnych instrumentów;
- środki przeznaczone na wsparcie zwrotne będą pracowały dla beneficjentów przez co najmniej 10 lat od daty zamknięcia danego programu,
- nastąpi wzmocnienie koordynacji i kontrola nowych instrumentów, aby uniknąć nakładania się różnych środków wsparcia.

Zgodnie z powyższymi zapowiedziami, instrumenty inżynierii finansowej wyraźnie zyskają na znaczeniu – znajduje to swoje odzwierciedlenie w zapisach Założeń Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020⁴³. Przewidują one stosowanie instrumentów inżynierii finansowej w 11 spośród 13 planowanych osi priorytetowych, w tym wyraźne rozszerzenie ich zastosowania w finansowaniu sektora MŚP.

Strona popytowa w odniesieniu do instrumentów inżynierii finansowej zależy wprost od korzyści ekonomicznych i proceduralnych związanych z poszczególnymi instrumentami tj. ich wyższej dostępności i atrakcyjności w stosunku do oferty komercyjnej. W ujęciu ilościowym i wartościowym instrumenty inżynierii finansowej stanowią wciąż niewielką część rynku finansowego – wykorzystanie jego możliwości musi być poprzedzone szczegółowymi analizami określonych nisz rynkowych, w których interwencja publiczna będzie zasadna.

W odniesieniu do strony podażowej fundamentalną kwestią wdrażania instrumentów inżynierii finansowej wydaje się zgromadzenie odpowiednich zasobów kadrowych i technicznych. W tym kontekście nieuniknionym jest nawiązanie ściślejszej współpracy z sektorem bankowym – dysponującym zarówno rozbudowaną siecią placówek jak i doświadczoną kadrą. Nowe rozwiązania powinny uwzględniać możliwości, które znajdują się w dyspozycji pozostałych uczestników rynku

⁴³ Założenia Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020, Departament Rozwoju Regionalnego i Współpracy Zagranicznej, Wydział ds. Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, Zielona Góra, kwiecień 2013 s. 80-81

finansowego: fundusze PE/VC, fundusze mezzanine, Business Angels, fundusze poręczeniowe i pożyczkowe, firmy leasingowe, a nawet ubezpieczyciele (np. w odniesieniu do gwarancji).

Jak wskazuje Związek Banków Polskich⁴⁴ wykorzystanie znacznie większego wolumenu środków przewidzianego na instrumenty pozadotacyjne w ramach RPO w następnej perspektywie budżetowej wymaga działań ukierunkowanych na zwiększenie atrakcyjności oferowanych instrumentów zwrotnych dla pośredników finansowych, m.in. poprzez ujednoczenie systemu wsparcia, w tym przede wszystkim ujednoczenie parametrów oferowanych produktów, tak by maksymalnie ograniczyć zakres obowiązków sprawozdawczych.

W kontekście powyższych zapowiedzi należy przewidywać wystąpienie istotnej bariery dla wdrażania instrumentów inżynierii finansowej – tj. konieczności pogodzenia kwestii wymogów europejskich i krajowych z oczekiwaniami pośredników finansowych działających w województwie lubuskim. Należy dołożyć szczególnych starań w celu możliwie szybkiej i pełnej identyfikacji oczekiwań instytucji rynku finansowego, tak by wstępne propozycje instrumentów inżynierii finansowej, mogły w istocie zostać wdrożone (znalazły się podmioty gotowe do ich obsługi w wymiarze przyjętym w RPO – Lubuskie 2020).

Nie należy zapominać, o tym że rynek instrumentów inżynierii finansowej w województwie lubuskim jest rynkiem stosunkowo młodym. Dodatkowo w odniesieniu do np. funduszy pożyczkowych występuje pewne rozdrobnienie. Naturalnym kierunkiem rozwoju rynku instrumentów finansowych jest jego integracja – budowanie struktury sieciowej współpracy pomiędzy pośrednikami finansowymi. W ramach LRPO pośrednicy (np. fundusze pożyczkowe) oferowały bardzo porównywalne produkty – tymczasem działania promocyjno-informacyjne były prowadzone indywidualnie przez każdy z funduszy.

Zachowanie takiego podejścia w kolejnej perspektywie – przy planach uruchomienia kilku-kilkunastu różnych instrumentów inżynierii finansowej doprowadzi do oczywistego chaosu informacyjnego. Przedsiębiorcy stojąc przed szeregiem produktów będą mieli trudność w identyfikacji tej oferty, która najbardziej odpowiada ich potrzebom. Przewyciężenie tego negatywnego scenariusza wymaga spójnej, sieciowej informacji o wszystkich instrumentach inżynierii finansowej.

Czy w przyszłym okresie programowania należy utrzymać system wsparcia przedsiębiorczości z wykorzystaniem inżynierii finansowej?

W raporcie kohezyjnym przedstawionym przez Komisję Europejską zawarto propozycje zmian w finansowaniu polityki strukturalnej w ramach budżetu na lata 2014-2020. Jednym z pięciu rozwiązań

służących lepszemu wydatkowaniu środków z funduszy strukturalnych, jest większe i szersze zastosowanie instrumentów inżynierii finansowej (zwrotnych instrumentów finansowych). W przypadku środków dla przedsiębiorstw wskazano, że dla bezpośredniego wsparcia inwestycyjnego winny być stosowane zwrotne instrumenty finansowe, zaś środki bezzwrotne mają zostać ukierunkowane na projekty o wysokim potencjale innowacyjnym, które w warunkach rynkowych mogłyby mieć trudności w pozyskaniu finansowania zwrotnego.

⁴⁴ „Rola banków w procesach absorpcji środków unijnych w Polsce - ocena, perspektywy i rekomendacje na lata 2014-2020”, Związek Banków Polskich, Gdańsk/Warszawa 2012, s. 60

Doświadczenia perspektywy 2007-2013 wskazały, że instrumenty inżynierii finansowej mogą stanowić substytut dotacji, w przypadku braku jej dostępności. Należy pamiętać, że system dotacyjny, w tym premie związane z szybkim wydatkowaniem środków zachęcają Instytucje Zarządzające do możliwie szybkiego kontraktowania (tj. koncentracji większości alokacji na początku okresu programowania, tuż po przyjęciu wszystkich dokumentów programowych). W siedmioletnim okresie programowania występują tym samym okresy „dotacyjne” i czas w którym te narzędzie nie znajduje zastosowania (okres przygotowania dokumentów programowych, koniec okresu kontraktacji).

Instrumenty inżynierii finansowej poza ciągłą dostępnością finansowania pozwalają wielokrotnie wykorzystywać te same środki. Charakteryzują się również niemal neutralnym wpływem na kwestie konkurencji rynkowej – eliminują zjawisko, w którym dzięki wsparciu unijnemu niewielka grupa firm (często 2-3 podmioty na kilkadziesiąt działających w regionie w danej branży) otrzymała bezzwrotne wsparcie na rozwój, które zapewniało ponadprzeciętną efektywność kosztową. Problem ten dotyczy szczególnie wsparcia inwestycji, które nie wiązały się z istotnymi zmianami w ofercie rynkowej firm-Beneficjentów. Dotacje powinny odgrywać rolę motywacyjną – zachęcać do dodatkowych działań – wdrażania innowacyjnych (a zatem nie w pełni sprawdzonych w warunkach gospodarczych i tym samym niosących za sobą ryzyko) technologii, wykorzystania efektów prac badawczo-rozwojowych prowadzonych w regionie czy też inicjowania własnej działalności B+R.

Dotychczasowy zwrotny charakter instrumentów inżynierii finansowej, stanowi pewną barierę w uzyskiwaniu efektów związanych z fundamentami gospodarczymi regionu – w tym konkurencyjnością i innowacyjnością gospodarki.

Wyniki badania (m.in. odpowiedzi respondentów wywiadów IDI i FGI) wskazują wyraźnie na konieczność rozszerzenia zastosowania instrumentów inżynierii finansowej, w szczególności poprzez zapewnienie gotowych schematów wsparcia łączonego. Wsparcie łączone odnosi się nie tylko do najprostszego połączenia – finansowanie wkładu własnego projektu dotacyjnego pożyczką, ale również do bardziej zaawansowanych rozwiązań. Respondenci nawiązywali do testowanej na poziomie krajowym (Działanie 4.3 PO IG) idei kredytu technologicznego, w ramach którego po realizacji przedsięwzięcia i uzyskaniu określonych rezultatów część kapitału kredytu spłacana jest w postaci tzw. „premię technologiczną”. Sugerowano wręcz instrumenty dotacyjno-pożyczkowo-poręczeniowe. Ewentualne umorzenie (premia, „dotacja”) stanowiłoby czynnik mobilizujący do terminowego regulowania zobowiązań płynących z instrumentu, ale również ewentualną premię za dodatkowe efekty (np. zatrudnieniowe, innowacyjne).

Możliwość zagwarantowania ciągłej dostępności i równocześnie wielokrotnego wykorzystania tych samych środków w ramach instrumentów inżynierii finansowej, niewątpliwie przesądząją o konieczności ich utrzymania w systemie wsparcia przedsiębiorczości w RPO – Lubuskie 2020.

Czy instrumenty inżynierii finansowej w województwie lubuskim powinny zostać nakierowane na konkretne obszary wsparcia, np. kapitał wysokiego ryzyka (innowacje), kapitał zalążkowy, itp.?

Przedsiębiorstwa w Polsce i województwie lubuskim na tle swoich europejskich konkurentów dysponują ograniczoną własną bazą kapitałową – co wynika z dziesiątek lat upaństwowienia gospodarki. Relatywnie słaba

kondycja finansowa lubuskich przedsiębiorstw znajduje swoje potwierdzenie w opiniach formułowanych w ramach wywiadu FGI. Równocześnie instrumenty inżynierii finansowej nie mogą pokryć pełnego zapotrzebowania firm na finansowanie zwrotne – przeznaczone środki publiczne na pożyczki czy poręczenia są niewspółmiernie mniejsze w stosunku do aktywów instytucji finansowych.

Zasadnym jest tym samym ukierunkowanie wsparcia na określone obszary – przede wszystkim odnoszące się do luki finansowej w zakresie dostępu lubuskich przedsiębiorstw do finansowania zewnętrznego. Tradycyjnie luka finansowa dotyczy przedsiębiorców podejmujących działalność (ale i obecnych na rynku nie dłużej niż 12 miesięcy), nie posiadających odpowiedniej historii kredytowej (brak wiarygodności wobec instytucji finansowych), ale też realizujących przedsięwzięcia wysoce innowacyjne, o skali ryzyka niemożliwej do zaakceptowania przez instytucje finansowe.

Wszystkie ww. obszary wymagają dokładnej weryfikacji ilościowej i wartościowej przed uruchomieniem określonych instrumentów. Przeprowadzony w ramach badania wywiad FGI, wskazywał, że w warunkach regionalnych województwa lubuskiego skala zainteresowania instrumentami w formie np. wejść kapitałowych może być marginalna. Równocześnie w ramach LRPO 2007-2013 ze względu na wymogi w zakresie dopuszczalnej szkodowości (procentu pożyczek niespłacanych) w działalności funduszy pożyczkowych i poręczeniowych powstała naturalna bariera dla podmiotów nowopowstałych w dostępie do oferowanych instrumentów inżynierii finansowej.

Czy jest uzasadnienie obiektywne, tj. niezależnie od celów określonych w dokumentach planistycznych szczebla krajowego i UE, dla zmiany obecnie wdrażanego systemu wsparcia MŚP, opartego w znacznym zakresie na dotacjach bezpośrednich?

Podstawowym argumentem przemawiającym za przesunięciem środka ciężkości wsparcia z dotacji na zwrotne instrumenty finansowe jest racjonalność wydatkowania środków publicznych i ich transferu do gospodarki – a zatem możliwość wielokrotnego

wykorzystania tych samych środków.

Efekt ten pozwala objąć wsparciem większą liczbę przedsiębiorstw, realizując ideę sprawiedliwości społecznej, równoległe umożliwiając osiągnięcie społecznych celów wsparcia podmiotów gospodarczych – przede wszystkim związanych z zatrudnieniem.

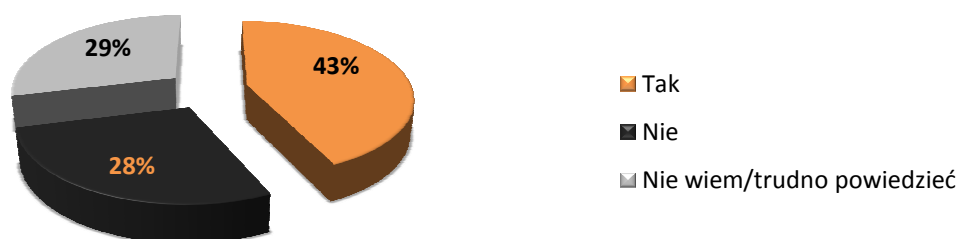
Równocześnie kolejnym czynnikiem przemawiającym za wyraźniejszym odejściem od systemu dotacyjnego jest kwestia uznaniowości oceny eksperckiej dokonywanej w konkursach dotacyjnych – premiowanie tych podmiotów, które w najbardziej kreatywny sposób potrafią opisywać swoją działalność, a niekoniecznie dysponują największym rzeczywistym potencjałem rozwojowym i technologicznym.

Czy jest potrzeba planowania środków finansowych w kolejnej perspektywie na działania związane z IOB? W jakim kierunku powinny one iść? Czy IOB’y powinny się specjalizować w swoich usługach?

Instytucje otoczenia biznesu stanowią istotny element otoczenia rynkowego podmiotów gospodarczych województwa lubuskiego. Blisko połowa badanych przedsiębiorców wyraża zainteresowanie ofertą IOB.

Rysunek 32. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Czy będą Państwo zainteresowani ofertą IOB?”, n=267

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Sektor MŚP poszukują w IOB przede wszystkim wsparcia doradczego i szkoleniowego – IOB są naturalnym pomostem pomiędzy przedsiębiorstwami a ich otoczeniem rynkowym.

Tabela 32. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jaką ofertą IOB będą Państwo zainteresowani?”

Jaką ofertą IOB będą Państwo zainteresowani?	Liczebność	Udział
Inne	4	1%
Wsparcie w pozyskiwaniu funduszy unijnych	4	1%
Nie wiem/trudno powiedzieć	24	9%
Wsparcie finansowe	30	11%
Nie oczekuję żadnego wsparcia	32	12%
Szkolenia specjalistyczne	76	28%
Indywidualne doradztwo	103	39%

*Procent nie sumuje się do 100%, gdyż respondent mógł wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Równocześnie wśród oczekiwań lubuskich przedsiębiorców wobec aktywności IOB wyraźnie należy dostrzec kwestię pomocy w pozyskiwaniu funduszy UE. Funkcja ta dotychczas skupiała się głównie w instytucjach udzielających wsparcia oraz prywatnych podmiotach consultingowych.

Rysunek 33. Rozkład odpowiedzi na pytanie: „Jaką rolę powinny pełnić IOB?”, n=267

Źródło: Badanie CATI na próbie 267 przedsiębiorców z sektora MŚP, kwiecień 2013r.

Przeprowadzony wywiad FGI wskazuje, że IOB dostrzegają swoją rolę jako pośrednika w informowaniu o nowych mechanizmach wsparcia – w odróżnieniu od samych przedsiębiorców IOB mogą pozwolić sobie na ponoszenie nakładów czasowych na monitorowanie planów i bieżących postępów wdrażania kolejnych programów i funduszy, ale równocześnie potrafią je przedstawić w uproszczony sposób, przystępny dla MŚP. IOB wskazywały, że w obecnych uwarunkowaniach finansowych ich pomoc kończy się na informacji o danym źródle i nie mogą uczestniczyć w działaniach w zakresie opracowania dokumentacji.

IOB w województwie lubuskim jako podstawowy cel swojej działalności wskazują przekazanie przedsiębiorcom informacji dobrej, szybkiej, sprawdzonej tj. informacji wysokiej jakości. Równocześnie informacja ta dotyczy wielu obszarów działalności przedsiębiorstwa np. szanse pozyskania środków publicznych, obowiązków pracodawców względem pracowników, względem środowiska, aktualnego ustawodawstwa, ale również internacjonalizacji działalności czy możliwości współpracy ze światem nauki.

W ramach badania, żadna z Instytucji Otoczenia Biznesu nie wykazała potrzeb związanych z rozwojem infrastruktury – a zatem potrzeby finansowania budowy czy modernizacji obiektów. Silnie natomiast akcentowano potrzeby związane ze wsparciem świadczonych usług. Jak już wskazywano IOB odgrywają rolę integracyjną – dzięki wykwalifikowanej kadrze doradczej, umożliwiają

przedsiębiorstwom podejmowanie inicjatyw, które nie byłyby możliwe do przygotowania w oparciu o zasoby wewnętrzne firmy.

Z myślą o finansowaniu zewnętrznym w kolejnej perspektywie poza dotychczasowymi usługami wskazywano na konieczność dofinansowania zaangażowania IOB w transfer wiedzy, transfer technologii i kontakty przedsiębiorców z naukowcami. IOB stanowią w tym przypadku rolę neutralnego mediatora, pomiędzy przedsiębiorstwem (często MŚP), a dużym partnerem instytucjonalnym jakim jest uczelnia.

Badanie wykazało, że pakiet ofertowy poszczególnych IOB jest relatywnie szeroki i co więcej zakresy te niekiedy się na siebie nakładają. Równocześnie w IOB województwa lubuskiego występuję silna wola sieciowania – stworzenia sieci IOB składającej się z podmiotów o określonych zakresach specjalizacji, które jednak wobec przedsiębiorców funkcjonowałyby pod wspólną „marką”. Pozwoliłoby to wyraźniej odpowiedzieć na potrzeby przedsiębiorcy – jeżeli instytucja nie zajmowałaby się daną tematyką, jej pracownicy wiedzieliby u kogo można szybko zasięgnąć podstawowych informacji i do kogo skierować przedsiębiorcę głębiej zainteresowanego daną tematyką.

Procesy sieciowania niewątpliwie wymagają wsparcia finansowego w ramach przyszłej perspektywy. Potencjał IOB jest w województwie lubuskim wyraźnie mniejszy od czołowych polskich ośrodków (np. Warszawa, Poznań, Wrocław, Kraków) – oczywistym jest tym samym, że jego wykorzystanie powinno uwzględniać atuty IOB – wykorzystywać ich specjalizacje.

Czy istnieją różnice pomiędzy oferowanym wsparciem IOB w ramach Działania 2.5 LRPO w województwie lubuskim, a innymi województwami, w którym takie wsparcie w ramach RPO funkcjonuje w obecnej perspektywie? Jeśli tak, to czym różni się ta oferta? Jakie dobre praktyki można zastosować w przyszłej perspektywie finansowej, które sprawdzają się w innych regionach?

Instytucje otoczenia biznesu we wszystkich województwach mogą korzystać ze wsparcia w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych na działania o charakterze inwestycyjnym. Niemniej jednak w zależności od specyfiki regionu priorytetowo traktowane są

np. przedsięwzięcia związane ze specjalizacjami regionalnymi. Istotnymi elementami, które w dużym stopniu odróżniają regionalne programy operacyjne z poszczególnych województw, są także naciski jakie kładzie się na innowacyjność projektu oraz jego kompleksowość. We wszystkich regionach (ze względu na finansowanie z EFRR) wsparcie dotyczyło wyłącznie wydatków „twardych” – związanych z infrastrukturą, niektóre IZ dofinansowując działania twarde narzucały jednak na Beneficjentów określony kierunek realizacji działań „miękkich” towarzyszących projektowi.

Przykładem dobrej praktyki, którą można zastosować w przyszłej perspektywie finansowej w województwie lubuskim, niewątpliwie może być rozwiązanie zastosowane w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013, a dokładniej realizowanego w jego ramach Poddziałania 1.2.1 *Wsparcie proinnowacyjnych instytucji otoczenia biznesu*. Dobra praktyka dotyczy ukierunkowania wsparcia dotacyjnego poprzez zapisy programowe nie tyle na samą infrastrukturę IOB, co na jej wykorzystanie do świadczenia usług informacyjno-doradczych o charakterze deficytowym. Województwo podjęło interwencję na rzecz zaangażowania IOB w usługi na rzecz procesów innowacyjnych w firmach – kierując się komplementarnością w stosunku do innych działań RPO WZ.

Poddziałanie 1.2.1 RPO WZ, miało na celu podniesienie jakości i dostępności instrumentów wsparcia przedsiębiorczości przyczyniających się do:

- zwiększenia zdolności zachodniopomorskich przedsiębiorstw do wdrażania innowacyjnych rozwiązań oraz stymulowanie świadomości innowacyjnej sektora MŚP,
- umożliwienia transferu technologii pomiędzy przedsiębiorstwami, a także pomiędzy ośrodkami badawczymi i przedsiębiorstwami,
- tworzenia nowych i rozwoju istniejących przedsiębiorstw opartych o nową technologię, know-how, pomysł lub model biznesowy.

Wskazane cele miały być realizowane w województwie zachodniopomorskim poprzez wdrażanie projektów inwestycyjnych realizowanych w regionie przez instytucje otoczenia biznesu, które świadczą proinnowacyjne usługi dla przedsiębiorstw, czyli parki technologiczne, centra zaawansowanych technologii i innowacji, inkubatory innowacji i przedsiębiorczości oraz inne instytucje o podobnym charakterze.

IZ RPO WZ dokonała tym samym wyraźnego zawężenia dopuszczalnych projektów IOB ograniczając je do przedsięwzięć związanych z usługami proinnowacyjnymi – a zatem profilując poddziałanie pod kątem celów RPO – tworząc bazę infrastrukturalną dla działań związanych z komercjalizacją wiedzy. Co więcej przyjęcie takiego profilu nie ograniczyło zainteresowania poddziałaniem (zakończone sukcesem procedury konkursowe), a jedynie doprowadziło do wyznaczenia ram kierunkowych aktywności IOB na Pomorzu Zachodnim. Efektem działania była motywacja IOB do określonych działań.

W ramach wskazanego Poddziałania wsparcia udzielono m.in. przedsięwzięciu realizowanemu przez największą na Pomorzu Zachodnim organizację pracodawców – Północną Izbę Gospodarczą pt.: „Centrum Współpracy Nauki i Gospodarki”. Projekt stanowi najlepszy przykład oddziaływania publicznego (poprzez dotację) na zainteresowanie przedsiębiorców procesami innowacyjnymi, ale i współpracą z regionalnym światem nauki.

Projekt zrealizowano w okresie od listopada 2010 do sierpnia 2012 roku. Swoim zakresem objął on prace modernizacyjne i przebudowę infrastruktury, zakup wyposażenia, w tym sprzętu komputerowego, informatycznego i oprogramowania oraz systemów informatycznych na potrzeby Centrum. Utworzone w ramach projektu **Centrum Współpracy Nauki i Gospodarki**, świadczy obecnie usługi wspomagające przedsiębiorczość w województwie zachodniopomorskim, m.in.:

- Innowacyjne, wyspecjalizowane doradztwo w zakładaniu działalności gospodarczej oraz monitoring przedsiębiorczości – Centrum dokonuje wizualizacji informacji na temat stanu, zagęszczenia i rozkładu przedsiębiorstw funkcjonujących w regionie przy wykorzystaniu zaawansowanych technologii, ale także dokonuje oceny szans i zagrożeń biznesu, wskazuje źródła dotacji, świadczy porady prawne, podatkowe, księgowo oraz marketingowe, a także uczestniczy w opracowywaniu strategii rozwoju przedsiębiorczości w danej branży.
- Branżowo ukierunkowane usługi doradcze, kooperacyjne, informacyjne i promocyjne – Centrum tworzy bazę studentów i absolwentów zainteresowanych stażem/praktyką oraz pracodawców z konkretnych branż chcących pozyskać stażystów oraz organizuje warsztaty przyszłych przedsiębiorców i młodych naukowców, którzy będą mogli przedstawić innowacyjny biznes czy nowatorskie podejście do biznesu. Ponadto odpowiada za funkcjonowanie platformy internetowej wyposażonej w szereg innowacyjnych narzędzi, ułatwiających dostęp do:
 - informacji biznesowych,

- doradztwa dot. wykorzystania ICT w działalności gospodarczej,
- szkoleń oraz doradztwa metodą e-learningu.
- Transfer technologii – Zespół ekspertów (pracownicy naukowcy + eksperci branżowi PIG) świadczą usługi m.in. audytu technologicznego, wykonywania studiów wykonalności, adaptacji istniejących rozwiązań, opracowania nowych rozwiązań, oferują dodatkowe technologie i usług o charakterze informacyjno-doradczym. Ponadto Punktu konsultacyjny (Nauki i Gospodarki) udziela porad z zakresu implementacji wyników badań naukowych na potrzeby zachodniopomorskich przedsiębiorców.
- Wsparcie inicjatyw klastrowych – w Centrum opracowane są bazy danych klastrów, a także komunikaty, informacje branżowe oraz informacje o trendach w ekonomii i technologii, które umieszczane są na forum internetowym Centrum, ponadto Centrum organizuje spotkania integrujące środowisko klastrów, realizuje działania na rzecz współpracy między członkami klastrów oraz instytucjami zewnętrznymi, ułatwia współpracę klastrów z przedstawicielami zaplecza badawczo-rozwojowego, pozyskiwanie inwestorów zagranicznych dla działań inwestycyjnych w klastrach, jak również wyszukiwanie międzynarodowych spotkań i delegacji klastrowych.
- Wsparcie przedsiębiorców z woj. zachodniopomorskiego we wchodzeniu na nowe rynki – Centrum poszukuje kontrahentów na rynkach zagranicznych, dokonuje promocji oferty firm na rynkach zagranicznych, pomaga w wypełnianiu wniosków o dofinansowanie na wyjazd na targi międzynarodowe, wniosków na wyjazd na misję gospodarczą, pomaga w tłumaczeniu ofert kooperacyjnych, organizuje międzynarodowe giełdy kooperacyjne.

Równocześnie w wielu województwach zarezerwowano także środki na tworzenie i rozwój sieci współpracy przedsiębiorców i ich otoczenia - wsparcie inicjatyw klastrowych, w ramach których członkami sieci mogły być również IOB. Projekty te budowały porozumienia regionalne w odniesieniu do poszczególnych, kluczowych branż – a zatem angażowały IOB, we wsparcie branż odpowiadających regionalnym specjalizacjom. Obecnie trwają prace nad aktualizacją Regionalnej Strategii Innowacji i wyznaczeniem inteligentnych specjalizacji województwa lubuskiego – wykorzystanie sprawdzonych mechanizmów wsparcia klastrów w innych regionach Polski, może stanowić narzędzie wsparcia idei inteligentnych specjalizacji również w województwie lubuskim. Poniżej przedstawiono przykładowe działania w ramach obecnie realizowanych RPO:

- Małopolskie - Działanie 2.1 Rozwój i podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw, w ramach którego wspierane są m.in. projekty dotyczące powstawania i rozwoju powiązań kooperacyjnych/ klastrów o znaczeniu lokalnym i regionalnym, w tym polegające m.in. na:
 - inwestycjach w tworzenie zaplecza do prowadzenia prac badawczo-rozwojowych;
 - zakupie środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych;
 - zakupie usług doradczych z zakresu opracowania planów rozwoju i ekspansji działalności;
 - działaniach promocyjnych nowotworzonych bądź istniejących inicjatyw m.in. poprzez udział w targach, wystawach, spotkaniach branżowych;
- Mazowieckie – Działanie 1.6. Wspieranie powiązań kooperacyjnych o znaczeniu regionalnym, w ramach którego wspierane są projekty polegające m.in. na:
 - przygotowaniu wspólnego produktu oraz/lub usługi i ich wprowadzenia na rynek;
 - zakupie środków trwałych na rzecz wspólnych działań klastrowych;
 - budowie infrastruktury badawczo – rozwojowej na potrzeby działalności klastra;
 - przeprowadzeniu badań wykorzystywanych przez członków klastra;

- doradztwie z zakresu opracowania planów i strategii rozwoju klastra;
- organizowaniu konferencji, seminariów, spotkań mających na celu promocję klastra oraz branży, w której działa klastr;
- działaniach promocyjnych klastra w celu pozyskania nowych podmiotów, m.in. poprzez udział w targach oraz misjach biznesowych zarówno o charakterze krajowym, jak i zagranicznym;
- budowaniu wspólnej marki umożliwiającej wprowadzenie technologii oraz produktów na rynek; wymianie wiedzy oraz technologii w ramach klastra.
- Pomorskie – Poddziałanie 1.5.2 Wsparcie regionalnych procesów proinnowacyjnych, w ramach którego można uzyskać dofinansowanie na następujące typy projektów:
 - tworzenie i rozwijanie regionalnych sieci transferu wiedzy, w tym wsparcie funkcjonowania systemu zbierania, przetwarzania, upowszechniania i wymiany danych i informacji nt. innowacji;
 - udział w istniejących lub tworzenie nowych regionalnych, krajowych i międzynarodowych sieci współpracy w obszarze innowacji pomiędzy firmami, organizacjami przedsiębiorców, instytucjami otoczenia biznesu, jednostkami naukowymi;
 - wsparcie tworzenia i rozwoju powiązań kooperacyjnych między firmami, a także pomiędzy firmami i innymi instytucjami (np. B+R lub ze sfery edukacji), w tym klastrów o zasięgu lokalnym i regionalnym;
 - usługi podnoszące gotowość inwestycyjną i kredytową firm oraz specjalistyczne doradztwo przy realizacji przedsięwzięć innowacyjnych;
 - usługi doradcze i szkoleniowe dla podmiotów zarządzających parkami naukowo-technologicznymi, parkami przemysłowymi, inkubatorami przedsiębiorczości i innymi instytucjami o podobnym charakterze;
 - wsparcie rozwoju przedsiębiorczości akademickiej.
- Warmińsko-mazurskie – Poddziałanie 1.1.4 Budowa i rozbudowa klastrów o znaczeniu lokalnym i regionalnym, w ramach którego wspierane są projekty inwestycyjne, tj.:
 - wspólne przedsięwzięcia inwestycyjne członków klastra np. tworzenie wspólnej infrastruktury badawczo-naukowej w obszarze funkcjonowania klastra,
 - zakup maszyn i urządzeń, wartości niematerialnych i prawnych na potrzeby członków klastra,
 - organizacja biura klastra.oraz projekty dotyczące działań marketingowych, tj.:
 - opracowanie strategii oraz dokumentów operacyjnych określających plan rozwoju oraz ekspansji klastra,
 - promowanie marki klastra poprzez organizację oraz udział w branżowych, tematycznych seminariach, konferencjach, targach oraz wystawach,
 - działania promocyjne klastra mające na celu pozyskanie nowych członków do udziału w klastrze oraz wdrażanie technologii i produktów innowacyjnych,
 - przygotowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych dotyczących klastra,
 - przygotowanie baz danych, portali, wewnętrznych sieci komputerowych, serwisów i stron internetowych na potrzeby rozwoju klastra.

WNIOSKI I REKOMENDACJE

Analiza SWOT

Mocne strony

- Systematyczny wzrost nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez sektor MŚP
- Chęć korzystania przez przedsiębiorców z oferty funduszy pożyczkowych/poręczeniowych w przyszłej perspektywie finansowej
- Atrakcyjne warunki udzielania pożyczek/poręczeń dla przedsiębiorców przez dokapitalizowane w ramach Działania 2.5. LRPO fundusze
- Wzorowa realizacja projektów przez wsparte w ramach Działania 2.5 LRPO fundusze – brak zagrożeń w realizacji wskaźników określonych w umowach o dofinansowanie
- Otwartość pośredników finansowych na współpracę z innymi podmiotami
- Szeroki wachlarz oferty instytucji otoczenia biznesu oraz chęć współpracy z innymi instytucjami o podobnym profilu działalności
- Dobre zaplecze infrastrukturalne IOB

Słabe strony

- Słaba znajomość oferty funduszy pożyczkowych/poręczeniowych przez lubuskich przedsiębiorców
- Niedoprecyzowane warunki wyjścia funduszy z projektu, skutkujące niestabilnością funkcjonowania
- Nieprecyzyjność przepisów prawa i wytycznych
- Obawy i związane z nimi niskie zainteresowanie innymi niż pożyczki czy poręczenia instrumentami na rynku finansowym (np. w obszarze wejść kapitałowych)
- Koncentracja wsparcia na obszarach o dobrych warunkach rozwojowych (niski udział pożyczek udzielanych podmiotom działającym na obszarach wiejskich)
- Niska znajomość oferty instytucji otoczenia biznesu przez przedsiębiorców
- Oferta szkoleniowa IOB nie w pełni dostosowana do potrzeb przedsiębiorców – szkolenia o charakterze ogólnym powinny zostać zastąpione szkoleniami o charakterze tematycznym /specjalistycznym
- Brak ścisłej współpracy pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu funkcjonującymi w województwie lubuskim
- Brak specjalizacji instytucji otoczenia biznesu w województwie lubuskim

Szanse

- Większy nacisk polityki Unii Europejskiej na instrumenty inżynierii finansowej w przyszłej perspektywie finansowej
- Wprowadzenie możliwości łączenia instrumentów dotacyjnych i zwrotnych
- Możliwość wykorzystanie potencjału dystrybucyjnego i kadrowego instytucji finansowych (szczególnie banków)

- Gotowość instytucji otoczenia biznesu do współpracy – duża świadomość konieczności takiej współpracy

Zagrożenia

- Trudna sytuacja gospodarcza na rynku, która może skutkować ograniczeniem podejmowanych przez sektor MŚP inwestycji

Tabela rekomendacji

	Wniosek	Rekomendacja	Sposób wdrożenia	Termin realizacji	Adresat rekomendacji	Stan docelowy
1	Niedoprecyzowane warunki wyjścia funduszy z projektu, skutkujące niestabilnością funkcjonowania	Precyzyjne określenie warunków wyjścia funduszy w taki sposób, aby mogły one zapewnić ciągłość finansowania dla przedsiębiorców	Wsparcie dla funduszy pożyczkowych / poręczeniowych po dokonaniu przez nie jednokrotnego obrotu środkami oraz po przeprowadzeniu analizy efektywności wykorzystania środków z pozytywnym wynikiem, powinno zostać do dyspozycji funduszy i być wykorzystywane na ten sam cel.	Przyszła perspektywa 2014-2020	Ministerstwo Rozwoju Regionalnego	Większa stabilność funkcjonowania funduszy i większe możliwości w zakresie finansowania przedsiębiorstw
2	Niewystarczające zasoby kadrowe i zbyt mała ilość instytucji mogących w przyszłej perspektywie skutecznie wdrażać instrumenty inżynierii finansowej	Budowanie struktury sieciowej pomiędzy pośrednikami finansowymi, zaangażowanie większej ilości instytucji w proces wdrażania	Zaangażowanie banków komercyjnych w system wdrażania instrumentów finansowych (np. poręczenie globalne, pożyczka globalna)	Przyszła perspektywa 2014-2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym	Większa ilość pośredników finansowych, efektywne wdrażanie instrumentów inżynierii finansowej przez doświadczone podmioty
3	Mała wiedza przedsiębiorców na temat oferty funduszy pożyczkowych / poręczeniowych	Zwiększenie wiedzy przedsiębiorców na temat oferty instrumentów inżynierii finansowej oraz korzyści z nich płynących	Stworzenie systemu spójnej sieciowej informacji o instrumentach inżynierii finansowej oferowanych przy wsparciu RPO	Przyszła perspektywa 2014-2020	Fundusze pożyczkowe / poręczeniowe, Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem	Zwiększenie wiedzy lubuskich przedsiębiorców na temat oferty funduszy pożyczkowych / poręczeniowych, spójna sieciowa informacja o wszystkich instrumentach

					Operacyjnym	inżynierii finansowej, a co za tym idzie większe zainteresowanie przedsiębiorców korzystaniem z instrumentów inżynierii finansowej
4	Rozproszona informacja na temat oferty instytucji otoczenia biznesu, brak komunikacji i współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami	Stworzenia sieci IOB składającej się z podmiotów o określonych zakresach specjalizacji, które wobec przedsiębiorców funkcjonowałyby pod wspólną „marką”	Wprowadzenie instrumentu dotacyjnego wspierającego tworzenie sieci współpracy i wzajemnej promocji oferty pomiędzy instytucjami otoczenia biznesu opartej na ich specjalizacji	Przyszła perspektywa 2014-2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym	Lepsze dopasowanie oferty do potrzeb poszczególnych przedsiębiorców, wspólne przedsięwzięcia IOB
5	Trudności w pozyskaniu pożyczki przez niektórych przedsiębiorców ze względu na brak możliwości zabezpieczenia udzielonej pożyczki	Wdrożenie mechanizmów ułatwiających dostęp do kapitału dla przedsiębiorców nie posiadających wystarczających zabezpieczeń	Stworzenie możliwości poręczenia pożyczki udzielonej z funduszu pożyczkowego	Przyszła perspektywa 2014-2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym	Większa dostępność instrumentów inżynierii finansowej dla większego grona przedsiębiorców
6	Trudności w pozyskaniu kapitału przez przedsiębiorców nieposiadających historii prowadzenia działalności	Zwiększenie dostępu do kapitału dla firm w początkowej fazie działalności	Identyfikacja grup przedsiębiorców o szczególnych potrzebach (stworzenie instrumentów zwrotnych dedykowanych np. podmiotom w pierwszych 12 miesiącach działalności)	Przyszła perspektywa 2014-2020	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym	Większa dostępność do kapitału dla przedsiębiorstw w pierwszej fazie funkcjonowania

SPIS TABEL

TABELA 1. NAKŁADY INWESTYCYJNE PRZEDSIĘBIORSTW Z SEKTORA PRYWATNEGO W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM	20
TABELA 2. NAKŁADY INWESTYCYJNE MIKROPRZEDSIĘBIORSTW (TJ. PRZEDSIĘBIORSTW PRYWATNYCH ZATRUDNIAJĄCYCH DO 9 PRACOWNIKÓW) W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM	20
TABELA 3. NAKŁADY INWESTYCYJNE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH WEDŁUG KLAS WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM	20
TABELA 4. NAKŁADY INWESTYCYJNE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH W PODZIALE NA ICH PRZEZNACZENIE W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM	21
TABELA 5. NAKŁADY INWESTYCYJNE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH Z WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO WEDŁUG PODSTAWOWEGO RODZAJU DZIAŁALNOŚCI	21
TABELA 6. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY W PRZYSZŁOŚCI PLANUJE PAN/PANI KORZYSTAĆ Z ZEWNĘTRZNEGO ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI?”, N=267	25
TABELA 7. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ POŻYCZEK UDZIELONYCH PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ POŻYCZKOWY DZIAŁAJĄCY W STRUKTURACH AGENCJI ROZWOJU REGIONALNEGO S.A. W ZIELONEJ GÓRZE W ZALEŻNOŚCI OD MIEJSCA REALIZACJI DZIAŁALNOŚCI	41
TABELA 8. WARTOŚĆ UDZIELONYCH POŻYCZEK PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ POŻYCZKOWY DZIAŁAJĄCY W STRUKTURACH AGENCJI ROZWOJU REGIONALNEGO S.A. W ZIELONEJ GÓRZE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE BRANŻE W PLN	43
TABELA 9. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ POŻYCZEK UDZIELONYCH PRZEZ FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY PRZY FUNDACJI „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ” W ŻARACH W ZALEŻNOŚCI OD MIEJSCA REALIZACJI DZIAŁALNOŚCI	45
TABELA 10. WARTOŚĆ UDZIELONYCH POŻYCZEK PRZEZ FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY PRZY FUNDACJI „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ” W ŻARACH W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE BRANŻE W PLN	47
TABELA 11. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ POŻYCZEK UDZIELONYCH PRZEZ FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY W RAMACH STOWARZYSZENIA WSPIERANIA MAŁEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI Z SIEDZIBĄ W DOBIEGNIEWIE W ZALEŻNOŚCI OD MIEJSCA REALIZACJI DZIAŁALNOŚCI	48
TABELA 12. WARTOŚĆ UDZIELONYCH POŻYCZEK FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY W RAMACH STOWARZYSZENIA WSPIERANIA MAŁEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI Z SIEDZIBĄ W DOBIEGNIEWIE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE BRANŻE W PLN	50
TABELA 13. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ PORĘCZEŃ UDZIELONYCH PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH SP. Z O.O. DZIAŁAJĄCY W ZIELONEJ GÓRZE W ZALEŻNOŚCI OD MIEJSCA REALIZACJI DZIAŁALNOŚCI.....	52
TABELA 14. WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH SP. Z O.O. DZIAŁAJĄCY W ZIELONEJ GÓRZE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE BRANŻE W PLN	53
TABELA 15. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKIMI KRYTERIAMI SIĘ PAN/PANI KIERUJE PRZY WYBORZE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI?”, N=267	61
TABELA 16. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JEŻELI MIAŁBY/ABY PAN/PANI MOŻLIWOŚĆ WYBORU POMIĘDZY BEZZWROTNĄ DOTACJĄ A POŻYCZKĄ, CO BY PAN/PANI WYBRAŁ/A?”	64
TABELA 17. LICZBA WSPARTYCH PRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W PODZIALE NA STAŻ DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA (STAN NA 31.12.2012 R.).....	68
TABELA 18. LICZBA WSPARTYCH PRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W PODZIALE NA WIELKOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTWA (STAN NA 31.12.2012R.)	69
TABELA 19. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ UDZIELONYCH POŻYCZEK ZE WZGLĘDU NA OBSZAR REALIZACJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ POŻYCZKOBIORCY (STAN NA 31.12.2012R.).....	69
TABELA 20. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ UDZIELONYCH POŻYCZEK ZE WZGLĘDU NA SEKTOR DZIAŁANIA POŻYCZKOBIORCY (STAN NA 31.12.2012 R.).....	70
TABELA 21. IŁOŚĆ UDZIELONYCH POŻYCZEK ZE WZGLĘDU NA WYSOKOŚĆ ZACIĄGNIĘTEGO ZOBOWIĄZANIA (STAN NA 31.12.2012 R.).....	70
TABELA 22. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ UDZIELONYCH POŻYCZEK ZE WZGLĘDU NA ICH PRZEZNACZENIE (STAN NA 31.12.2012 R.).....	70

TABELA 23. LICZBA WSPARTYCH (PORĘCZENIAM I) PRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W PODZIALE NA STAŻ DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA (STAN NA 31.12.2012R.)	71
TABELA 24. LICZBA WSPARTYCH (PORĘCZENIAM I) PRZEDSIĘBIORSTW W WOJEWÓDZTWIE LUBUSKIM W PODZIALE NA WIELKOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTWA (STAN NA 31.12.2012R.).....	71
TABELA 25. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ ZE WZGLĘDU NA OBSZAR REALIZACJI DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ POŻYCZKOBIORCY (STAN NA 31.12.2012R.).....	72
TABELA 26. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ ZE WZGLĘDU NA SEKTOR DZIAŁANIA PRZEDSIĘBIORCY (STAN NA 31.12.2012 R.).....	72
TABELA 27. IŁOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ ZE WZGLĘDU NA WYSOKOŚĆ ZACIĄGNIĘTEGO ZOBOWIĄZANIA (STAN NA 31.12.2012 R.)	73
TABELA 28. IŁOŚĆ I WARTOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ ZE WZGLĘDU NA ICH PRZEZNACZENIE (STAN NA 31.12.2012 R.)	73
TABELA 29. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKIE BYŁY DLA PANI/PANA GŁÓWNE TRUDNOŚCI NA ETAPIE POZYSKIWANIA POŻYCZKI/ PORĘCZENIA?”, N=127	74
TABELA 30. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKIEGO TYPU ZACHĘT / PREFERENCJI OCZEKIWAŁABY PANI/PAN, KTÓRE SKŁONIŁYBY PANIĄ / PANA DO SKORZYSTANIA ZE WSPARCIA POŻYCZEK / PORĘCZEŃ?”	78
TABELA 31. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY WIEDZĄ PAŃSTWO JAKIE WSPARCIE UDZIELANE JEST PRZEZ TE INSTYTUCJE?”..	90
TABELA 32. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKĄ OFERTĄ IOB BĘDĄ PAŃSTWO ZAINTERESOWANI?”	108

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY KORZYSTAŁ/A PAN/PANI Z ZEWNĘTRZNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA INWESTYCJI?”, N=267	23
RYSUNEK 2. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „DLACZEGO NIE (KORZYSTAŁ/A PAN/PANI Z ZEWNĘTRZNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA INWESTYCJI)?”, N=113	23
RYSUNEK 3. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKIE TO BYŁY ŹRÓDŁA?”, N= 154.....	24
RYSUNEK 4. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „NA JAKIEGO TYPU INWESTYCJE BĘDZIE PAN/I POTRZEBOWAĆ ŚRODKÓW?”, N= 108	25
RYSUNEK 5. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „W JAKIEJ WYSOKOŚCI ŚRODKÓW BĘDZIE PAN/I POTRZEBOWAŁ/A?”, N= 108.....	26
RYSUNEK 6. STRUKTURA POŻYCZEK UDZIELONYCH PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ POŻYCZKOWY DZIAŁAJĄCY W STRUKTURACH AGENCJI ROZWOJU REGIONALNEGO S.A. W ZIELONEJ GÓRZE Z PODZIAŁEM NA RODZAJ ZOBOWIĄZANIA	42
RYSUNEK 7. STRUKTURA POŻYCZEK UDZIELONYCH PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ POŻYCZKOWY DZIAŁAJĄCY W STRUKTURACH AGENCJI ROZWOJU REGIONALNEGO S.A. W ZIELONEJ GÓRZE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE BRANŻE	43
RYSUNEK 8. ILOŚĆ UDZIELONYCH POŻYCZEK PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ POŻYCZKOWY DZIAŁAJĄCY W STRUKTURACH AGENCJI ROZWOJU REGIONALNEGO S.A. W ZIELONEJ GÓRZE WEDŁUG ICH WARTOŚCI	44
RYSUNEK 9. LICZBA POŻYCZEK UDZIELONYCH PRZEZ FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY PRZY FUNDACJI „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ” W ŻARACH Z PODZIAŁEM NA RODZAJ ZOBOWIĄZANIA	46
RYSUNEK 10. LICZBA POŻYCZEK UDZIELONYCH PRZEZ FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY PRZY FUNDACJI „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ” W ŻARACH W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE BRANŻE	46
RYSUNEK 11. LICZBA UDZIELONYCH POŻYCZEK PRZEZ FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY PRZY FUNDACJI „PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ” W ŻARACH WEDŁUG ICH WARTOŚCI.....	47
RYSUNEK 12. LICZBA POŻYCZEK UDZIELONYCH PRZEZ FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY W RAMACH STOWARZYSZENIA WSPIERANIA MAŁEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI Z SIEDZIBĄ W DOBIEGNIWIE W PODZIAŁEM NA RODZAJ ZOBOWIĄZANIA.....	49
RYSUNEK 13. LICZBA POŻYCZEK UDZIELONYCH PRZEZ FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY W RAMACH STOWARZYSZENIA WSPIERANIA MAŁEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI Z SIEDZIBĄ W DOBIEGNIWIE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE BRANŻE	50
RYSUNEK 14. LICZBA UDZIELONYCH POŻYCZEK PRZEZ FUNDUSZ ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI DZIAŁAJĄCY W RAMACH STOWARZYSZENIA WSPIERANIA MAŁEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI Z SIEDZIBĄ W DOBIEGNIWIE WEDŁUG ICH WARTOŚCI.....	51
RYSUNEK 15. LICZBA PORĘCZEŃ UDZIELONYCH PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH SP. Z O.O. DZIAŁAJĄCY W ZIELONEJ GÓRZE Z PODZIAŁEM NA RODZAJ ZOBOWIĄZANIA	52
RYSUNEK 16. LICZBA PORĘCZEŃ UDZIELONYCH PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH SP. Z O.O. DZIAŁAJĄCY W ZIELONEJ GÓRZE W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE BRANŻE	53
RYSUNEK 17. ILOŚĆ UDZIELONYCH PORĘCZEŃ PRZEZ LUBUSKI FUNDUSZ PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH SP. Z O.O. DZIAŁAJĄCY W ZIELONEJ GÓRZE WEDŁUG ICH WARTOŚCI	54
RYSUNEK 18. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE „ CZY UDZIELONE WSPARCIE WYDAJE SIĘ PANI / PANU BARDZIEJ KONKURENCYJNE / ATRAKCYJNE W STOSUNKU DO OFERTY DOSTĘPNEJ W BANKACH / INNYCH INSTYTUCJACH UDZIELAJĄCYCH KOMERCYJNE FINANSOWANIA INWESTYCJI?”, N=127	58
RYSUNEK 19. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE „DLACZEGO TAK”, N=112.....	58
RYSUNEK 20. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „KTÓRA FORMA FINANSOWANIA INWESTYCJI JEST DLA PAŃSTWA NAJBARDZIEJ ATRAKCYJNA?”, N=127	63
RYSUNEK 21. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKIE RÓŻNICE DOSTRZEGAJĄ PAŃSTWO POMIĘDZY TYMI ŹRÓDŁAMI FINANSOWANIA OPRÓCZ FORMY FINANSOWANIA?”	64

120

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Lubuskie
Warte zachodu

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

RYSUNEK 22. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY W PRZYPADKU BRAKU ŚRODKÓW W POSTACI BEZZWROTNYCH DOTACJI, ZDECYDOWAŁBY/ABY SIĘ PAN/PAN/I NA POŻYCZKĘ Z FUNDUSZU JAKO ŹRÓDŁO FINANSOWANIA CZY NA KREDYT LUB POŻYCZKĘ ZE ŹRÓDEŁ KOMERCYJNYCH?”, N=267	65
RYSUNEK 23. RODZAJE I WARTOŚĆ ZACIĄGANÝCH POŻYCZEK PRZEZ MŚP, Z ŚRODKÓW DOKAPITALIZOWANYCH W RAMACH LRPO FUNDUSZY POŻYCZKOWYCH (STAN NA 31.12.2012 R.)	67
RYSUNEK 24. PODZIAŁ BRANŻOWY PODMIOTÓW Z SEKTORA MŚP, KORZYSTAJĄCYCH Z ŚRODKÓW DOKAPITALIZOWANYCH W RAMACH LRPO FUNDUSZY POŻYCZKOWYCH I PORĘCZENIOWYCH (STAN NA 31.12.2012 R.)	68
RYSUNEK 25. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „NA REALIZACJĘ JAKIEGO TYPU INWESTYCJI KORZYSTALI PAŃSTWO ZE WSPARCIA?”, N=127	74
RYSUNEK 26. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY MA PAN/I WIEDZĘ NA TEMAT FUNDUSZY POŻYCZKOWYCH/PORĘCZENIOWYCH, INSTYTUCJI KTÓRE TAKIEGO WSPARCIA UDZIELAJĄ ORAZ ICH OFERTY?”, N=267	75
RYSUNEK 27. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „SKĄD DOWIEDZIAŁ/A SIĘ PAN/I O FUNDUSZACH POŻYCZKOWYCH/PORĘCZENIOWYCH?”, N=121	76
RYSUNEK 28. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAK OCENIA PAN/I DZIAŁANIA PROMOCYJNE FUNDUSZY POŻYCZKOWYCH/PORĘCZENIOWYCH?”, N=121	76
RYSUNEK 29. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY ZNAJĄ PAŃSTWO OFERTĘ INSTYTUCJI OTOCZENIA BIZNESU DZIAŁAJĄCYCH W REGIONIE?”, N=267	89
RYSUNEK 30. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY WIEDZĄ PAŃSTWO JAKIE WSPARCIE UDZIELANE JEST PRZEZ TE INSTYTUCJE?”, N=267	89
RYSUNEK 31. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKIE EFEKTY OSIĄGNĘŁA PAŃSTWA FIRMA W WYNIKU REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘCIA WSPARTEGO ZE ŚRODKÓW POŻYCZKI/PORĘCZENIA?”, N=127	91
RYSUNEK 32. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „CZY BĘDĄ PAŃSTWO ZAINTERESOWANI OFERTĄ IOB?”, N=267	108
RYSUNEK 33. ROZKŁAD ODPOWIEDZI NA PYTANIE: „JAKĄ ROLĘ POWINNY PEŁNIĆ IOB?”, N=267	109

